

•

NÎQAŞÊN FELSEFEYÊ 35.

Abdusamet Yîgît

weşanên

.
. .
. .
. .

*Niqaşên felsefeyê 35.@
@Abdusamet yigit
Weşanên felsefe
2016-Almanya-Berlin
Grafik: zendi şîyar*

.
ISBN 968-4-940996-34-4

Pêşgotin:

Mijare hebûnîparêzîyê wê weke mijarek felsefeyî ku wê li dira sedsale 19´min û pê de wê bi hizirên filosofên weke kierkegaard, sartre, û hwd re wê derkeve li pêş. Piştî wê, li ser wê temenê wê filosofên din jî wê li ser wê mijare wê hizirên xwe wê werênina ser ziman.

Mijare hebûnîparêzîyê wê weke felsefeyê wê li ser esasê hebûn ku wê piştî cewherê wê were wê, di rengekê de ku wê, xwediyê hizirkirinekê û ankû rengekê hizirkirinê bê wê bi wê re wê, mijare hebûnê wê bi têgînek kirdeyî wê wê li ser hebûnê re ku wê hilde li dest re wê bibê.

Mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê bi serê xwe û bi tene serê xwe a di dûnya xwe de ku ew dijî û wê çawa wê xwediyê rengekê jîyanê û pêvajoyek fahmkirinê bê wê bi wê re wê were dîtin ku wê li wê were lê hizirkirin. Di wê temenê de wê mijare hebûnîparêzîyê wê, mijare hebûnê wê, dervî têgînek determinist a ku wê weke ji cewherê wê weke berî wê bê dayin dîyarkirin wê ji wê dûr wê bi reng û awayekê wê werênê ser ziman.

Mijare hebûnê û berî wê, weke aliyekê ku wê bi wê re wê li wê bihizirê. Filosofê alman heidegger wê bi hizirên xwe yên ku wê di xabate xwe ya bi navê `hebûn û dem´ de wê werênê ser ziman re wê, di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Hinek hizirvan wê hizirên heidegger wê, di wê temenê de ku wê werênê ser ziman wê weke bi temenekê metafîzîkî wê weke ku wê bi têgîna hebûnê wê werênê ser ziman jî wê pênamebikin.

Mijare hebûnîparêzîyê wê, di wê temenê de wê dervî têgînên metafîzîkî wê çawa wê were gihandin li dîmenekê fahmkirinê jî wê bi wê re wê were dîtin ku wê li wê were lê hizirkirin. Sartre wê, di xabate xwe ya bi navê `hebûnîparêzî wê humanism bê´ de wê, mijare wê bi pirsgirêk û pîretikên me yên jîyanî re wê, werênê ser ziman. Di wê temenê de wê,

şîroveyên ku ew dihênê ser ziman wê, di wê temenê de wê, bi dîmenekê şenber ê rojene re wê karibin werina fahmkirin û wê ne xwediyê temen û bingihêkê determinist û metafîzîkî bin wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Li ser wê temenê wê, dema ku wê bahsa şîroveyê dostyevski ên bi raskalnikos ve wê bikê wê di wê rengê de wê, di dîmenekê de wê bixwezê wê bi kirpênê. Filosofê spani ê bi navê Miguel de Unamuno y Jugo wê di xabate xwe ya bi navê "The Tragic Sense of Life in Men and Nations (di mirov û netewan de hêstên jîyane trejikî)" wê bixwezê ew dîmenekê şenber wê di wê temenê de wê werênê ser ziman.

Di heman rengê de em dikarin bahsa filosofê kurd feqiyê teyran bikin ku ew wê çawa wê di dîmenekê de wê, di qarakterê dilberê de wê, dîmenekê di wê çerçoveyê de wê li ser pirsgirêkên şenber ên civakî û keseyetî wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di wê rengê de wê bêne ser ziman ku wê mijare hebûnê di nava jîyanê de wê, çawa wê, hebê û pêwîst bê ku ew çawa bê wê, bixwezê ku ew di rengekê de li bersivên wê bigerihê. Ew li bersivên xwe di nava jîyanê de wê li wan bigerihê.

Kierkegaard û sartre wê mijare hebûnê û cewherê wê hildina li dest û wê, bi têgîna weke hebûn piştî cewherê dihê wê, di rengekê de wê, pênasebikin û wê werênina ser ziman. Cewherek wê bo ku em bahsa wê bikin ew pêwîstî bi hebûnekê bê. Di wê temenê de wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê bi wê re wê hizrên xwe wê werênina ser ziman. Mijare hebûnîparêzîyê wê, di warên qadên weke felsefeyê, wêjeyê û hwd de wê, di wê demê de wê, di nava nivîsandinên ku wê werina pêşxistin de wê derkeve li pêş. Di wê temenê de wê di çêkirinên bi hunerî ku wê werina pêşxistin de wê, di wê çerçoveyê de wê, di dîmenekê ku ew wê weke rengê xwe çawa ji jîyanê digirê wê bi wê re wê bê dîtin ku wê were hanîn li ser ziman.

Weki din wê li ser wê temenê sartre wê, mijare hebûnîparêzîyê wê bi têgîna azadiyê, û wîne re wê hilde li dest. Di wê çerçoveyê de wê, mirovê ku ew bi hiş û ji kirin û kiryarên xwe berpîrsîyar wê, di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di çerçoveya têgîna hebûnîparêzîya xwe de wê li wê bihizirê û wê bixwezê wê werênê ser ziman. Nietzsche wê mijare salixkirina xwezaya hebûnê bi gotinkirina wê re wê, di wê çerçoveyê de wê bixwezê ku ew ji rengekê ve ew li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Wekî din wê kierkegaard wê di mijare hebûnê de wê mijare hebûnê mirov re wê weke ti çerçoveya hebûna kirdeyê de wê wê werênê ser ziman. Ew wê mirov wê bi kirdebûna wê re wê, di wê temenê de wê li

ser aliyên wê yên weke bi hizir, hêst û hwd re wê, bi wê re wê bixwezê ku ew bi keseyetiyê re wê li ser nerînek weke ya derûnî re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Şîroveyên kierkegaard di wê çerçoveyê de wê, dîmenekê derûnî wê, ji wê aliyê ve wê weke ku wê bi xwe re wê bidina diyarkirin bi têngîştina wî ya hebûnîparêzî re.

Di dewama wê de wê mijarên ku wê di nava têngîna hebûnîparêzîyê de wê werina dîtin ku wê werina hildan li dest wê, di wê temenê de bin ku wê bi têngînahebûnê, rastîfîyê, nerînê û hwd re bin. Wê mijare nerînê a li tiştê û bi wê re wê derkkirina wê û di wê derkkirinê de gihîştina wê bi fahmkirina wê re wê, weke pêvajoyek azmûnî a ku ew wê bi wê têngîna hebûnê re wê were lê hizirkirin bê. Di wê temenê de wê, çawa wê kes wê xwe di nerînê de wê bi azmûnbikê re wê li wê were lê hizirkirin. Di wê temenê de wê, bi nerîna ku ew wê li wê dinerê wê, xwe û rewşa xwe wê, di çi rengê û awayê de bê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bînenê ser ziman. Mînaq wê, dema ku em bi gotina 'ew di çi rewşê de ya' ku em dibêjin em bi nerînek li ser re wê dibnin û wê weke wê dixwezîn wê bînenê ser ziman. Di wê temenê de wê, sartre wê di dîmenekê de wê mijare bûyinê û bi wê bûyinê re a heyinê wê weke dîmenekê bi pêkhatî re wê, weke pêşnûmeyekê wê hilde li dest û wê bixwezê ku ew wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di wê rewşê de wê mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê weke mijare fahmkirinê ku wê di wê de wê, bi wê çerçoveya wê re wê li wê bihizirê wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Mijare hebûnê wê weke têngînek ku wê di wê temenê de wê ji têngîna wê ya heyî wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin û wê were fahmkirin. Di wê rewşê de wê mijare hebûnê wê, di wê çerçoveyê de wê, temenê wê yê fîzîkî û bûjenî wê, li wê were lê hizirkirin. Di wê nûqtayê de wê dervî wê mijare kirdeyê wê weke aliyekê wê yê din bê ku wê, kierkegaard wê li ser wê bisekinê bê. Weke kirdeya avaker ku wê bahsê wê were kirin wê li ser wê têngînê re wê ji jê wê di rengekê de wê weke ku wê were bahskirin.

Di dewama wê de wê mijare hebûnê wê di nava dûnya ku ew di wê de dijî wê bi aqil û hişê xwe re ku ew wê bi wate bikê û wê bi wê watelêkirina ku ew dikê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, ji wê aliyê ve wê mijare watelêkirinê û ankû bi watekirinê û manadayinê wê weke aliyekê ku wê di wê temenê de wê, weke mijare kirdeyê a bi têngîna hebûnîparêzîyê re wê, di dewama wê de wê bi wê re wê were lê hizirkirin bê. Di wê rewşê de wê mijare hebûnîparêzîyê wê, ya ku ew heya wê, bi watekirinê û manadayina wê re wê, bi wê re wê

hem wê ji wê bi azmûn bikê û hem jê wê ji aliyekê din ve jê wê, salixirina wê bikê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê bi têgînek fenomenolojîkî ku wê, bi salixkirinek li nava kirdeyan bê wê di dîmenekê de wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê.

Abdusamet Yigit

Destpêk: niqaşên felsefeyê 35

Di mijare felsefeyê de wê, dema ku mirov pêşketinên wê dihênê ser ziman wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê, bi hizirkirinên wê re wê çawa wê rengê pêşketina bi wê re wê, di rengekê de wê bide dîyarkirin bê. Di mijare felsefeyê de wê, dema ku em bahsa pêşketina wê bikin wê, pêvajoyên wê bi zêdeyî wê, weke ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman wê di demên hemdem de wê bi zêdeyî wê bi wê çerçoveya wê ya kirdeyî û bi wê hizirkirinê re wê xwe bide dîyarkirin. Di awayekê de wê, di demên kevnera de wê, felsefe wê bi wê re wê, destpêkek wê ya hizirkî a giring wê bibê. Piştî wê, pêvajoyên wê yên pêşketinê wê, di rengekê de wê, di demên serdema navîn de wê, êdî wê bibin û wê di demên piştê bi ronansê re bê û ankû bi demên hemdem re bê wê, di dewama wê de wê, bibê.

Demên hemdem wê, di wê rengê de wê bi pêvajoyên felsefeyê ên bi wê re wê bi zêdeyî wê, weke pêvajoyên di wê de wê, weke yên kûrbûnê jî bin. Wê, di wê çerçoveyê de wê, weke pêvajoyên hizirkirinê ên ji xwe derbaskirinê û peresendinê bin.

Bi teybetî wê di demên ronansê û pê de wê, di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê xwe di dewama wê de wê di rengekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di demên hemdem de wê felsefe wê, bi gelek awayên wê yên bi wê hizirkirinê wê, di zikhev de wê bibê. Lê em wê dikarin wê di rengekê de wê bibêjin ku wê li ser temenê kirdeya dihizirê û ankû afrîner re wê, di rengekê de wê bi wê re wê, di şewayekê de wê were dîtîn ku ew wê bi wê re wê, di awayekê de wê bibê.

Di pêvajoyên hizirkirinê ên bi kirdeyê re wê, di demên ronansê de wê, bi hizirên filosofên weke descartes, hume, locke û hwd re wê, di rengekê de wê, were dîtîn ku wê bibê. Weke wan wê gelek hizirvanên ku em dikarin navê wan bînina ser ziman wê bibin. Minaq bacon wê, têtînek

xwezayî a endûktîfî wê, di dîmenekê de wê, pêşbixê û wê li ser wê r ewê, di awayekê de wê were dîtîn ku ew wê bikê.

Di demên piştî ronasansê de wê, felsefe wê, li ser temenekê kirdeyê û hizirkirinê wê hin bi hin wê ji yên din wê cihê wê bibê. Wê, di wê rengê de wê, bi serê xwe wê, di têngînek şenber de wê were dîtîn ku wê bibê. Wê dema ku em bahsa şenberiyê wê bi wê re wê bikin wê, di regekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê, xwe bi wê re wê bide dîyarkirin wê ji têngihên razber û ne dîyar wê, di dîmenekê wê çawa wê dîrkeve wê, bi wê re wê, di awayekê de wê were dîtîn ku wê bibê.

Minaq wê, filosofên weke Foucault, wittgenstein û hwd wê, di wê çerçoveyê de wê, felsefeyê wê li ser temenekê hizirkirinê ku wê ji wê ya têngîna nedîyariyê wê bi ber ya têngînek diyar ve wê li ser temenê jîyankirinê re wê bibin re wê bixwezin ku ew wê hizirkirinê wê bikin. Ev w, weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de w bi wê re wê, di şewayekê de wê bide dîyarkirin bê.

Di wê çerçoveyê de wê, dema ku em bahsa wê pêvajoya felsefeyê a dawîbikin wê hinekê din jî wê weke ku wê were ser ziman wê bi têngînek zanyarî û ronakbiri wê, di dîmenekê de wê were dîtîn ku wê bibê. Wê were hanîn li ser ziman û ankû wê werênê ser ziman. Di mijare hizirkirinê de wê, her çendî ku wê şenberî wê bi wê re wê pêşkeve wê, zêdetirî wê pîrsgirêkên jîyanê wê di regekê de wê bi w re wê hildina li nava xwe. Wê ji têngînen nedîyar ên weke yên xwûdayê, gîyanî û hwd ên serxwezayî wê, di dîmenekê de wê dîrkevin. Pêvajoyên felsefeyên ên demên kevnera wê weke bi hizrên platon, aristo, demokrit, haraklit û gelek filosofên din re wê, bikê ku ew wê, şenberiyê wê di reng û awayekê de wê bi wê re wê, bide dîyarkirin û wê, temenê wê yê hizirkirinê wê bide çêkirin. Wê, di serî de wê, mijar û têngînen ku ew wê, werina ser ziman ên weke yên xwezayî, gerdûnî, xwûdayî û hwd wê, di wê temenê de wê, werina lêpîrsîn li ser temenê hebûn û nebûnê. Ev lêpîrsîn wê bi xwe re wê, ji aliyekê ve wê, bê temenekê hizirkirinê ê weke ya ku wê çawa wê bi wê re wê, di awayekê de wê bi wê re wê werê lê hizirkirin ku wê çawa wê, bi aqilê xwe re wê mirov wê bigihênê ya şenber. Lê hertimî wê, di wê nûqtayê de wê ya razber û şenber wê di dîmenekê de wê, bi hev re wê, di nava pêşbaziyekê de bin. Wê, di wê çerçoveyê de wê, felsefe wê bi xosletê xwe yê lêpîrsînê re wê, di wê temenê de wê, di regekê de wê, çerçoveya wê ya hizirkirinê wê di regekê de wê bi wê re wê, bide dîyarkirin û hizirkirin.

Felsefe wê, di wê çerçoveyê de wê, pêvajoyên xwe yên bi hizirkirinê re wê di renekê de wê weke ku wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê bide dîyarkirin. Di aslê xwe de wê dema ku em bahsa felsefeyê bikin wê, di renekê de wê, di serî de wê, mijare kirdeyê û fahmkirinê a bi wê re wê li ser temenê hizirkirinê û afirînerîya wê re wê, bi zêdeyî wê derkeve li pêş. Weke ku wê Foucault wê werênê ser ziman wê, çawa wê kirde wê serwerîya xwe wê demezrênê û wê sazûmane fahmkirinê wê bi xwe re û wê li wê li gorî xwe wê biafirênê wê weke aliyekê wê yê giring wê bi wê re wê, di renekê de wê, bide dîyarkirin.

Mijare felsefeyê wê, di wê çerçoveyê de wê, dema ku wê, di çerçoveya pêvajoyên hizirkirinê ên demên hemdem de wê hilde li dest û wê, di renekê de wê, bi têtîna kirdeyê re wê hilde li dest wê, di serî de wê bi pêvajoyên wê yên fahmkirinê û serwerîya wê re wê, di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê din ku mirov wê karibê wê di renekê de wê, bide dîyarkirin bê.

Mijare felsefeyê wê, di demên hemdem de wê, li ser têtîna kirdeyê û di wê de wê bi kûrbûnê re wê, di dîmenekê de wê xwe bide dîyarkirin. Wê, di wê temenê de wê hizirkirinên bi têtînên weke rasyonalmê, emprismê û hwd wê li ser wê temenê wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê, werênê ser ziman. Hizirkirinên ku wê bi wsn têtînan wê bibin wê, di dîmenekê de wê hizirê re wê, weke aliyên kûrbûnê wê biafirênin bin. Kant wê dema ku wê li ser têtîna metafîzîkê ku wê bikeve nava lêpîrsînê weke ya ku ew dikarê weke di rengê zanistekê de were fahmkirin û ankû na wê, di wê çerçoveyê de wê weke ku wê xwediyê dîmenekê fahmkirinê bê.

Wekî din wê dikarê wê, werênê ser ziman ku wê mijare têtîna kirdeyî wê, di wê temenê de wê, li ser wê re wê li wê were lê hizirkirin. Di demên piştê ên bi felsefeyê ên hemdem de wê her ku wê di wê de wê, kûrbûnê wê bibê wê teorizekirinên bi wê re jî wê bibin. Di wê nûqtayê de wê, ev aliyên weke yên bi teorizekirinê wê çawa wê fahmkirinê wê bi xwe re wê werênin û ankû wê di çerçoveya hebûna jîyanê û hwd de wê, têtîliya me baştir wê bi wê re wê dênin û ankû wê me ji wê dûrbikê wê, ji aliyê hizirvan û filosofên weke Wittgenstein û hwd ve wê were lêpîrsîn û hizirkirin.

Di wê rengê de wê, ev lêpîrsîn wê, di di awayekê de wê, pîrralîyekê wê, di renekê de wê bi xwe re wê di mijare fahmkirinê de wê bi wê re wê, di xwe de wê, di renekê de wê weke ku wê biafirênin. Ev jî wê weke

aliyna wê yên giring bin ku mirov wê karibê wê di renekê de wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare felsefeyê de wê, weke çerçoveya wê ya giring ku wê bi giştî wê were pênasekirin wê bi çerçoveya felsefeya hemdem re wê, şiroveyên ku wê bi wê re wê werênina kirin re wê, di nava wê de wê hewl were dayin ku ew di renekê de were fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê bixwezê ku ew di renekê de ew bi wê re êdî ew were hanîn ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê, felsefe wê, pêvajoya wê ya piştî demên ronansê ku wê bibê wê, ji têtînen weke yên metafîzîkê, olê û hwd wê, cihê bibê û wê, cûdahiya ku ew wê bikê nava xwe de wê, di renekê de wê, weke aliyekê wê yê giring ku wê bide dîyarkirin bê. Di wê rengê de wê, di mijare felsefeyêa hemdem de wê, weke çerçoveya wê ya ku em wê li wê bihizirin wê, çawa wê, di zimanekê hesan de wê were fahmkirin û wê ji têtînen weke yên serxwezayî wê dîrkeve û wê, ji wê rengê dîr wê, di dîmenekê de wê were fahmkirin. Ev wê weke aliyên wê yên ku ew wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê were lê hizirkirin bê. Di wê demê de wê felsefe wê, di wê çerçoveyê de wê ji çerçoveyek kûrbûnê zêdetirî wê, çawa wê, di awayekê rast de wê bi fahmkirina me re wê bi jîyanê û aqilê me re wê têtîliyê rast wê dênê wê di renekê de wê weke aliyên ku ew wê li wê werina lê hizirkirin bin. Wê, di wê rengê û awayekê de wê weke aliyên wê yên ku ew wê, di wê çerçoveyê de wê, bi wê re wê werina lê hizirkirin bin. Di wê çerçoveyê de wê, dema ku wê, di demên hemdem de wê, felsefe wê were lêpirsîn bi xwe û navaroka xwe û hwd re wê, çawa wê, di temenekê rast de wê, li ser esasê rast fahmkirinê û bi wê gihiştina fahmkirinek rast re wê ew wê bibê. Di wê temenê de wê, hebûna felsefeyê jî wê were lêpirsîn.

Wê dema ku em bahsa felsefeyê bikin wê bi wê re wê weke aliyekê wê, bi fahmkirina wê re wê ya rast û ankû ne rast wê çî bê û çawa bê wê weke aliyekê wê yê din bê ku wê, di dewama wê de wê were lê pirsîn bê. Di wê çerçoveyê de wê, piştî ku wê felsefe, dema ku wê hin bi hin wê weke ku ew wê ji azmana wê were ser rûyê ardê wê êdî wê bi pirsgirêkên dînyawî ve wê alaquadar bibê û wê, di wê temenê de wê fahmkirinekê wê bi xwe re wê bide pêşxistin. Piştî demên ronansê û pê de wê felsefe wê, di wê temenê de wê, bi rewşa fahmkirinê re wê, di awayekê de wê li wê bihizirê.

Di dewama wê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê dikarê wê li wê bihizirê ku wê çawa wê, weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bide diyarkirin.

Di wê çerçoveyê de wê, zimanê şenberiyê wê hin bi hin wê bi wê re wê xwe bide dîyarkirin. Têgîna 'zelaliya descertes bê û ankû heta zimanê rojane ê ji rêz û hwd ê weke ya filosofên weke wittgenstein û hwd bê wê, di wê çerçoveyê de wê, li ser wê re wê were dîtînin ku wê li wê were lê hizirkirin.

Gotina sînora ku wê, wittgenstein wê bi wê re wê, li wê bihizirê, wê çawa wê bi awayekê ji rewşa serxwezayî dîr wê bi ya şenber a li jîyanê heya û dihê dîtînin şenber a wê, bi wê re wê li wê bihizirê. Wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê xwe di dewama wê de wê bide dîyarkirin.

Di wê çerçoveyê de wê, lêpîrsînên li ser şenberiyê re ku wê werina kirin wê bi wê re wê çawa wê, di dîmenekê de wê, gotinê wê, di dewama wê de wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê li wê were lê hizirkirin wê bi wê re wê bibê. Mînaq wê, dema ku wê, bahsa gotina xwûdê wê were kirin wê weke gotinek razbe bê. Wê beremberê wê ya şenber a mirov ku ew li jîyanê dijî wê, weke bi têgînek hebûnî wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin.

Li ser wê temenê wê bi têgîna hebûnîparêzîyê û hwd re wê bi zêdeyî wê bi jîyane mirov, xwestek, alaqa û hwd re wê, alaquadar bûyin wê bibê. Sartre wê dema ku wê mijare hebûnê wê hilde li dest wê, mijare 'hebûnê û tûnabûnê' di wê çerçoveyê de wê, weke xwediyê çerçoveyek bi hebûnê re wê, bîrê ser ziman re wê, bi wê re wê hebûnê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Ji filosofên weke Sartre û heta kierkegaard û hwd wê, di wê çerçoveyê de wê mijare hebûnê wê, li ser wê temenê wê bi temenekê şenber û rasyonel re wê bixwezînin ku ew wê, di rengekê de wê bi wê bihizirin û hizirên xwe wê werênê ser ziman.

Hebûnîparêzî wê weke têgînek bi hebûna a demên hemdem wê bi felsefeyî wê li ser ya heyî û dîyar re wê, di wê temenê de wê bi kirpendina li ser wê re wê were ser ziman û wê pêşkeve. Di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê weke ku wê derkeve li pêş. Di wê çerçoveyê de wê dema ku wê bahsa hebûnê wê were kirin ku em mînaq wê, bi têgîna jîyanê wê werênina ser ziman wê ji ya şenber û heyî wê bide destpêkirin û wê bidest hanîna li ser ziman wê bikin. Her tiştê wê bi çerçoveya wê ya daerêjkî û pêşnûmayî wê, di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin û wê were hanîn li ser ziman.

Mijare hebûnê wê, di wê çerçoveyê de wê bi têgînen felsefeyê û hwd re wê, di nava felsefeyê û dîroka wê de û wê bi teybetî di nava felsefeyên serdema hemdem de wê, bi zêdeyî wê werina dîtînin ku wê derkevina li

pêş, Di wê temenê de wê mijare hebûnê wê, ji cewherê wê were û ankû wê bi wê hebûna wê re ya heyî re wê cewher ji wê were wê, bi wê re wê were dîtî ku wê li wê were lê hizirkirin. Gotina hebûnê ku wê, ji aliyê kierkegaard û hwd ve wê were bikarhanîn wê, di wê çerçoveyê de wê, di çerçoveya fahmkirina hizra dema hemdem de wê, xwediyê têgînek kirdeyî a fahmkirinê a teybet wê were dîtî ku wê xwe bide dîyarkirin.

Di wê temenê de wê dema ku em bahsa wê dikin û dibêjin weke ya 'ew' wê, weke ji cewherê wê were wê, di dîmenekê de wê were dîtî ku wê ser ziman. Di çerçoveyek giştî de wê, weke têgînekê were dîtî ku wê were hildan li dest. Minaq wê têgîna hebûnê bi wê re wê, êdî wê, were dîtî ku wê di rengekê de wêli wê were lê hizirkirin. Di wê nûqtayê de wê mijare hebûnê wê di rengekê de wê, bi rewşa şenberîya wê re wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê were dîtî ku wê were lê hizirkirin. Minaq em dema ku wê di wê çerçoveyê de wê bahsa têgînel û çerçoveyek fahmkirinê wê bikin wê, bi wê re wê ya wê, weke ya jîyane mirovekê wê, di wê temenê de wê çawa wê were fahmkirin, bi watekirin, salixkirin û hwd wê di wê temenê de wê weke aliyekê ku mirov wê di dîmenekê de wê li wê bihizirê û wê fahmbikê.

Di mijare hebûnê û gerdûna ku ew di wê de ew dijî wê, bi wê re wê, weke xwediyê rewşek hevastî a ku mirov wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê bê. Di mijare wê de wê, mirov wê minaq wê weke têgînekê û çerçoveyek fahmkirinê a ku ew wê bi hemû aliyên xwe re wê were salixkirin û her salixkirinên bi wê ku wê bibin wê di xwe de wê bi wate û salixkirina wan re wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Minaq wê, dema ku em bahsa mirov wê di wê temenê de wê bi hebûnê wê weke hebûnek ku ew di xwe de bi hizir ku ew were fahmkirin wê li wê bihizirê. Her hebûna ku ew dikarê were fahmkirin û ankû hebûna ku ew ku ew mirov wê tefkir dikê wê weke têgînek hebûnê wê bi wê re wê, xwe di dîmenekê de wê bide dîyarkirin.

Di mijarew salixkirina wê de wê bi aliyekî wê, yê hizirê û hwd re wê, di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bide dîyarkirin. Di wê çerçoveyê de wê bi hebûnê ku wê li wê were lê hizirkirin wê bi çerçoveya wê ya heyî re wê weke çerçoveyek ku mirov wê, bi wê bixwe re wê salixbikê û wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di awayekê de wê, mijare xûyan wê dema ku em bi wê re wê bi gotinekê wê werênina ser ziman wê, xûy wê, di şewayekê de wê, rengê

me yê hebûnî wê di awayekê ahengî de wê weke ku wê bidina dîyarkirin. Çerçoveya hebûnê wê ji wê aliyê ve wê bi henû xosletên wê yên ku ew dikarin ew bi wê re di rengekê de werina fahmkirin re wê, di awayekê de wê weke ku wê werina fahmkirin.

Di wê hebûnê û rewşa wê ya xûyên wê hwd de wê weke kirdeyekê wê hebê ku em wê fahmbikin. Wê, di wê temenê de w ew pêvajoyên wê yên heta wê asta ku ew wê weke bi çerçoveyek Salixkirinê û hwd wê, di dîmenekê de wê, werênê ser ziman.

Hebûn wê di wê temenê de wê, di serî de wê weke wê bi rewşa wê ya heyî û pêşnûmaya wê re wê, di rengekê de wê, were lê hizirkirin. Bi çerçoveya darêjk û awayê wê yê fahmkirinê re wê, were fahmkirin. Minaq, hizrên weke 'mirov bi hizira û dihizirê', 'şêr xwediyê lapên wê yên mazin û xort a', 'ker dengê wê yên bi zirînê heya', 'mar bi ardê ve di xişiqê û diçê', 'tayr difirê', 'masî tenê di avê de dikarê bijî' û hwd wê, weke têtînen ku ew wê her yekê wê di xwe de wê, dîmenekê hebûnî ê bi jîyanê re wê weke ku wê bihawênin. Ev dîtin wê di wê temen de wê, di rengekê de wê bi w re wê, were fahmkirin.

Mijare têtîna hebûnê wê dema ku wê sartre wê, salixbikê wê weke bi têtîna 'hemû destpêka hebûnê wê mirov bê' re wê, di rengekê de wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Ew wê, di rengekê de wê di wê gotinê de wê hebûna aqil û bi hizirkirinê wê weke aliyekê ku ew wê, di wê çerçoveyê de wê, bi têtîhekê wê, weke ku wê hilde li dest û wê werênê ser ziman. Ew wê, di dewama wê de wê bi gotina 'hîssa hebûnê a li dînyê wê hundurê mirov wê bigirê û wê di nava wê derkkirina wê de wê xwe salixbikê' re wê hilde li dest û wê wrênê ser ziman. Li vir wê di dewama wê de wê bi têtîna ku ew wê weke hebûnekê wê li ser kirin, xûy û bijartinên xwe re wê, xwediyê rewşeka salixkirinê a bi hebûna mirovî a hiş re wê, bixwezê ku ew wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Mirov wê, tiştêkê wê bi baş û nebaş wê bikê wê ew wê, di rengekê de wê, di destê mirov de bê. Ew wê, weke têtînek hebûnî a ku mirov wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê gotin wê weke wê wate û manaya ku em didina wan re wê, di rengekê de wê bibin û wê, çerçoveyek fahmkirinê re wê, xwe di awayekê de wê bidina dîyarkirin. Di awayekê de wê, di pêvajoya fahmkirinê de wê, tişt wê bi wateya wê ya ku mirov wê bi wê fahmdikê û ankû wê li wê dide re wê, di dîmenekê de wê, weke hebê. Ji aliyekê din ve jî wê mijare 'fahmkirinê' ku wê çawa wê were fahmkirin wê bi wê re wê weke

aliyekê wê yê din bê ku wê di dewama wê de wê bi wê re wê were dîtin ku wê li wê were lê hizirkirin.

Di mijare felsefeya hebûnîpêarîziyê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê, bi têtîna fahmkirinê re wê têtîlidar ku wê li ser wê were sekin in wê çawa wê, were biwatekirin, salixkirin û ankû fahmkirin û hwd wê weke aliyên ku wê li ser wê bisekinê bê. Bi têtîha hebûnîpêarîziyê re wê mijare fahmkirinê û wateyê wê biqasî ku mirov wê fahm dikê wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku wê xwe bi wê re wê, bide dîyarkirin. Di wê temenê de wê, mijare felsefeyê wê, di wê çerçoveyê de wê, bikeve pozisyona salixkirinê de.

Mirov wê dema ku ew wê di nava jîyane xwe de wê rastî tiştan wê were wê, di wê temenê de wê, di regekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê bide dîyarkirin. Di wê rewşê de wê, aqil wê bi pirsgirêkên jîyanê re wê, rû bi rû wê bimênê û wê bidest salixkirinekê di wê de wê bikê. Di wê salixkirinê de wê, çawa wê fahmbikê wê li ser wê bisekinê. Hebûn wê weke kirdeyek dîyarker a ku ew weke heya û dihizirê wê bi wê re wê, derkeve li pêş.

Mirov bi aqilê xwe re wê, dema ku ew bi pirsgirêkên jîyanê re rû bi rû ma û ew êdî ket wê pozisyonê ku ew wê fahmbikê û ew ji pirsgirêkên xwe re çareserîyan wê werênê wê êdî wê weke pêvajoyek ku ew bi aqilê xwe re wê li xwe weke berpirsiyar bê wê, bi wê re wê, were û pêşkeve. Albert Camus wê dema ku wê bahsa wê rewşê bikê di xabate xwe ya bi navê “de sisyphé” de wê bi gotina “pirsgirêka felsefeyê a pêşî wê intixar bê” re wê, pênasebikê û wê werênê ser ziman. Ew wê, mantiqê wê gotinê wê, di regekê de wê li ser têtînek weke ya ku wê mirov wê çawa wê bi pirsgirêkên jîyanê re wê rûbirû wê were û wê di dewama wê de wê êdî wê, bi wê re wê, weke aliyê wê yê ku ew bi wê êdî wê fahmdikê bê.

Di wê nûqtayê de wê, pirsgirêkên jîyanê wê pirsgirêkên jîyanê wê, di wê temenê û demê de wê dema ku mirov wê, rastî wê were di jîyanê xwe de wê êdî wê li şûna ku wê ji hêzek serxwezayî û ankû dervî xwe wê li bendewariya çareseriyê bê ku ew wê bi xwe bikê. Di wê temenê de wê, di wê nûqtayê de wê bi morfolojikî wê aliyekê wê gotinê ê din jî wê, berpirsiyarîti a li ser xwe, kirinên xwe û di derbarê jîyane xwe de jî bê. Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê, hilde li dest bê. Weke ku wê di gotinek civakê a kurdan de wê bê gotin “ku mirov nan necûyê wê neçê xwerê re wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê, di wê rewşê de wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê rewşê de wê, ji wê gotinê wê ya ku wê were fahmkirin wê bi morfolojikî wê du têtîn û ankû du wate û fahmkirinên sereka bin. Yek wê, di serî de wê, ji aliyekê ve wê, bi wê re wê, bi rewşa berpîrsîyariyê ve wê, girêdayî bê. Ya din jî wê ew bê ku wê ti kesekê nebê ku ew bo wê bikê. Yani wê kes wê, di nava jîyane û jîyane xwe de wê weke bi serê xwe bê. Divê ku ew kar û barê xwe bi serê xwe bikê.

Di wê çerçoveyê de wê bi serêxwebûnek hebûnê wê, xwe weke kirdeyekê wê, di wê nûqteyê de wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê xwe bide dîyarkirin. Di wê rewşê de wê, di têtîna hebûnîparêzîyê de wê ev alî wê ji aliyekê din ve wê mijare bi wînbûnê û bi serê xwe jî wê ji rexekê din ve wê weke ku wê bi kirpênê di xwe de. Wê dema ku ew wê, bi serê xwe bê wê bi xwe û bi serê xwe wê, ew wê pêwîst bê ku ew wê bikê û wê di rengekê de wê weke ku ew wê bikê bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Hebûna bi hebûn wê, di wê nûqteyê de wê, weke kirdeyekê wê xwe di wê nûqteyê de wê bide dîyarkirin. Ji têtîna hebûna bi hebûn wê ya ku wê were fahmkirin ku wê di hebûnê de wê, bi xwe re bi hişbûn, di xwe de bi wînbûn, di xwe de bi biryar û hişbûnê û hwd re wê, xwediyê temen û çerçoveyek fahmkirinê bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Ber vê yekê û wê çerçoveyê wê, dema ku wê Arbert camus wê rathatina mirov û ankû felsefeyê weke aqil bi pîrsgirêkan re wê weke intixarê ku wê pênasibikê wê hinekê jî wê di wê nûqteyê de wê bi wê re wê, werênê ser ziman.

Di wê nûqteyê de wê, weke aliyên wê mijarê û nûqteyê wê hebin. Weke bi aqilê têrbûn û lê têtîhiştin û gihiştina encamê û hwd bin. Wê, ev jî wê weke xwediyê pêvajoyekê bin bi wê rewşa fahmkirinê re bin. Di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê.

Di wê çerçoveyê de wê bi têtîna hebûnîparêzî wê intixarî wê weke bi derfetbûna wê di hemû mirovan de wê weke bi hebûn kirina wê re wê bikê re wê, weke bibê xwediyê temen û çerçoveyek pênasekirinê. Di mijare têtîna wê bûyina weke hebûnê ku wê fahmbikê wê di dewama wê de wê, dikarê wê ji aliyekê din ve jî wê bi têtîna “dîyardeyî û rastîtiyê” ku wê Sartre wê, di xabate xwe ya bi navê ‘hebûn û tûnebûnê’ de wê, salixbikê re wê, karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê hinekê wê li ser wê bisekinê. Sartre wê bo cewherê hebûnê wê nayênê ser ziman. Ew

wê, di nava pêvajoya bi demê re de ku wê bi awayekê pirrdîmenî ku wê çawa wê li berçav wê were girtin wê bo wê bê.

Di wê çerçoveyê de wê di çerçoveya mijare hebûnê de wê bi hebûnîya wê re wê çawa wê hebê wê weke aliyekê wê yê ku irov wê di dewama wê de wê, bi wê re wê li wê bihizirê bê. Hebûn wê hebê û ew wê bi serê xwe bê. Di wê temenê de em, bahsa têgîna bi serêxwebûnê bê wê, di çerçoveya çerçoveya têgîna wê ya etîkî de ku wê weke bi kirpendina li gotina azadiyê bê. Di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê çerçoveyê de ku em di çerçoveya hebûna mirov de wê, hildina li dest ku ew wê çawa wê, di nava şertûmercên xwe de wê, xwediyê rewşek fahmkirinê, jîyanê, dîyarkirinê, temen û çerçoveya xwe ya jîyanê bê. Wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê, bijî. Wê di jîyane xwe de wê, tiştêkê wê bikê wê bi gotin û kifşkirina xwe ew wê bikê. Wê bi xwe wê dîyarbikê. Wê bi wê re wê ya rast û nerast wê bi aqilê xwe wê, ji hev cihê bikê. Di dewama wê de wê, weke aliyekê wê yê din jî wê, ew wê, çî wê çawa wê bikê û ankû wê, çawa wê, ew bi pêwîstî wê bo mirov wê hebê û ew ku wê bide dîyarkirin.

Di wê temenê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring ê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Hebûn wê, di wê rengê de wê, bi xwe wê weke ku wê hebê. Di wê nûqtayê de wê, di mijare hebûnê de wê, dema ku wê, bi pêvajoya fahmkirina wê û pêşketina wê ya bi hişmendî re wê bi mejîya aqil û dîroka mirov re wê hilde li dest wê çawa wê di pêvajoyekê de wê weke xwe bi xwe dibê û wê bibê wê, weke aliyekê ku ew wê bi wê re wê were salixkirin jî bê. Di wê çerçoveyê de wê, bi xwe bixwe bûyin û xwe axifirandinê û li ser xwe û jîyane xwe wê, bûyina xwediyê diyarkirinekê bê. Wê dema ku wê, weke hebûnê wê, salixbikê wê ew hebûn wê weke pêwîst bê ku ew xwediyê şert û mercên jîyanê bê. Di nava jîyane xwe de ew xwediyê kifşkirina bi xwe re bê. Ji xwe berpîrsîyar bê. berpîrsîyarî wê di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê hebûna dîyardeyî û fîzîkî ku ew wê dide tememkirin jî bê. Wê, di wê rengê de wê, di wê rengê de wê, bi wê re wê xwe di renekê de wê weke ku wê bi wê re wê bide dîyarkirin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama

wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê çerçoveyê de wê, di çerçoveya têtîna hebûnê de wê dema ku mirov wê bikê ku wê salixbikê wê bi hiş û hêsta wê ya hebûnê re ku ew di rengê de wê çawa wê weke hebûnekê bibê bi wê re wê were lê hizirkirin. Di wê nûqtayê de wê ev wê, ne weke tiştekê ku wê ji kesekê din û ankû hêzek din wê li mirov wê werina baxşkirin bin. Ew ji hebûna mirov dihên bin. Wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê, di rengê de wê bi mijare hebûnê re wê, were salixkirin. Di wê temenê de wê, bi xwezayî wê dema ku em mijare felsefeyê wê hildina li dest wê, di awayekê de wê bi temenê wê çawa wê weke ji azmûnê wê bibê re wê, were kifşkirin. Simone de Beauvoir wê li ser wê re wê, mijare felsefeyê ku wê bo wê weke ji azmûnê dibê ku wê fahmbikê wê, di dewama wê de wê çawa wê, bi wê re wê bi pretikî wê çawa wê, temenekê bi xwebûnê û azadî û hwd wê biafirênê wê li ser wê bisekinê. Ew wê, di wê temenê de wê azadiyê wê weke nirxek mirovî wê di gotinên xwe de wê li ser wê esasê wê di şêwayekê de wê, bixwezê wê pênasebikê.

Ew wê, di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê, azadî wê ne weke tiştekê ku ew ji aliyê xwûdê ve li mirov hatibê dayin û ankû baxşkirin bê. Ew wê, weke tiştekê ku mirov wê bi hebûna xwe ya heyî wê temenê wê biafirênê û wê, bo wê bidest xistinê ku wê tekoşinê wê bikê re wê pênasebikê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, mijare azadiyê û hebûnê wê di nava têtîna hebûnîparêzîyê de wê, di wê çerçoveyê de wê, weke mijare zêde giring ku wê di wê şêwayê de wê li ser wê were sekin in. Wê di wê temenê de wê dema ku mirov wê weke hebûnek bi aqil wê hebê, karibê kifşbikê û bide dîyarkirin wê, bo wê têtîhek weke ya azadiyê wê bi nirxî wê pêwîst bê ku ew hebê. Wê di wê temenê de wê, di rengê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman bê.

Di mijare azadîyê û hebûnê de wê, di wê temenê de wê, dikarê wê li ser temenê fizikî û hwd jî wê li wê bihizirê. Di demên serdema navîn de wê, dema ku wê bahsa wîna mirov û ankû kirina tiştekê wê were kirin wê bi wê re wê were gotin ku wê di wê temenê de wê çawa wê, weke aliyekê wê yê ku ew wê, di wê rengê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê di dewama wê de wê bi wê re wê werê hanîn li ser ziman bê.

Mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê, bi kirdeyî wê di xwe de wê aliyên wê yên ku em dikarin di wê de di zikhev de bi wê re wan kifşbikin wê hebin. Minaq weke têtîha bihişbûnê bê, û hwd wê weke aliyekê ku mirov wê, di wê temenê de wê, werênê ser ziman. Ji xwe wê, hemû bûyin

wê ji aliyekê ve wê bi hebûna me ya zindiyî ku wê bi wê rewşa hişmendiyê re wê, bikeve ahengek levkir de û wê bi wê re wê temen û çerçoveya kirinê wê bide dîyarkirin re wê, di rengê de wê weke ku wê bi wê re wê, di şêwayekê de wê weke ku wê di rengê de wê bide dîyarkirin.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, di şêwayekê de wê fahmbikê û wê karibê wê, di rengê de wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê, di wê rengê û awayê de wê fahmbikê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare têgîna hebûnê de di wê warê de ku em wê hildina li dest wê, demê em mijare hebûnîparêzîyê wê di nava sêkika hebûnê, hiş û rewşên weke yên bi têgîhên weke yên azadiyê û hwd re wê, di rengê de wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman. Ev wê, çavkaniya wê, ne tiştêkê dervî hebûnê hebê bê. Wê hebûn bixwe bê. Wê, demê wê bi hebûnê re wê, dikarê wê, di wê temenê de wê, li wê bihizirê bê.

Sartre wê, di rengê de wê, kirpendinên xwe yê ku ew dikê wê di wê temenê de wê, bi zêdeyî wê li ser hebûna mirovparêzîyê wê di temenekê de wê bi hiş, pîretikî, azadî û hwd re wê bikê û wê werênê ser ziman. Wê di kirpendina xwe de ew wê derdixê li pêş. Di wê temenê de wê, di wê rengê de wê weke aliyekê wê yê ku ew wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, di şêwayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Mijare hebûnê wê, di wê çerçoveyê de wê, ya ku wê dikê hebûnek giştî wê, dualiteye wê ya nava ya aliyê wê yê fîzîkî û ya aliyê nefîzîkî bê. Ev wê di çerçoveya wê giştîyê de wê weke çerçoveyek tememî wê di wê rengê de wê bi wê re wê, weke bi hev tememkirina wê re wê bide dîyarkirin. Hebûna ne fîzîkî wê, bi aliyê wê yê bi hiş û ankû aqil re wê, bibê û ew wê, di wê temenê de wê, mijarên weke yên azadiyê, pîretikê û hwd wê, di rengê de wê, di wê çerçoveyê de wê, di rengê de wê, li ser wê re wê, di wê çerçoveyê de wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê, di nava têkiliya rewşa têgîna pîretik û azadiyê de wê, bi têgîna wê ya weke ya dîyarkirinê û hwd re wê, di rengê de wê, weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê. Di temenê têgîna hiş, aqil û hizirkirinê de wê, di wê rengê de wê, di rengê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê, bi wê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê, weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê.

Di mijare hebûnê de wê, aliyên weke yên bi hiş û kirinê û ankû azadiyê û hwd wê, di dîmenekê de wê weke ku wê li hev hûnayî jî bin. Dîmenekê wan ê bi wê rengê jî wê, di awayekê de wê weke ku mirov wê dikarê wê kifşbikê wê bi wê re wê hebê. Minaq wê, di mijare aqil, pîretik û azadiyê de wê, çi wê ya ku wê kirinekê wê bi xwe re wê bide dîyarkirin bê? Di wê rewşê de wê, kirin wê dervî rewşa aqil û hiş wê weke rewşek bûyî û heyî wê hebê bê. Wê, dikarê wê, di wê temenê de wê, bi pêşî bi têkiliya wê ya bi aqil û hiş re wê ji wê aliyê ve wê pêşî wê, di rengekê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê, di wê çerçoveyê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê.

Ji aliyê din ve jî wê mijare pîretik û aqil wê, dema ku em wê werênê ser ziman wê, di wê rewşê de wê, weke dîmenê wê yê pêşî ê fahmkirinê wê bi têkiliya bûyinê û kirinê û fahmkirina wê re bê. Di wê rewşê de wê, rewşa kirinê wê, xwe di rewşa bûyina wê de wê weke hebûnek dîyarî a weke bûjenîya di temenê wê hizirkirinê û ankû hişê de jî wê bi wê re wê, di rengekê de wê bide dîyarkirin. Ew wê, xwediyê rewşek ku em dikarin di çerçoveya gotina hebûnê de wê bi wê re wê hildina li dest û wê bi wê re wê, di wê temenê de wê, bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibin wê, di wê rengê û awayê ve wê, fahmbikin û wê karibê wê, di wê şewayê de wê, werênê ser ziman bê.

Kirinek wê dema ku wê, bi hişbûna wê li wê dihizirê wê, di wê temenê de wê, bi wê çerçoveya wê ya hizirî re wê weke rewşek pêşnûmayî a têgînî jî wê, di awayekê de wê xwe bi wê re wê, di reng û awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Ji aliyê din ve jî wê dikarê wê weke aliyekê wê yê giring ku mirov wê karibê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di mijare hizirkirinê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Kirin wê, di wê nûqtayê de wê bi têgîna hizirî re wê, di xwe de wê weke du dîmeniyek bi hişmendî wê bi wê re wê hebê. Yek wê bi zanîna wê rewşê û kirinê û hwd bê. Ya din jî wê bi rewşê weke ya bi hiş û hizir ku mirov wê bi wê re wê bihizirê û wê di hizir de wê bi wê re wê bikeve nava rewşek afrîner a di mejiyê xwe de re bê. Ev jî wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê, bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê rewşê de wê jî mirov dikarê wê werênê ser ziman ku wê, rewşa kirinê û hiş wê, di wê rewşê de wê di heviyekî û hevgirtinekê de wê xwediyê rewşek ku em wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê, di serî de

wê fahmbikin bê. Ev wê, di wê rengê de wê, weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê, di serî de wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Di mijare rewşa ya aqil û pîretikî de wê, dema ku ev wê rewş wê di wê temenê de wê bibê wê, aliyê wê din jî wê weke bi rewşa aliyê hişê duyem ê weke di wê hevîrtinê û di nava wê de ku ew heya wê, bi wê re wê, weke aliyê din bi têtîngên weke yên azadiyê, wîne û hwd re wê bi wê re wê karibê wê li wê bihizirê. Wê dema ku em kirinekê dikin em di derbarê wê kirinê de bi hiş in ku em çî bikin û çawa bikin. Em jî ber çî bikin. An jî em pêwîstin wê bikin û ankû ne pêwîst in ku em wê bikin. Em dikarin wê bikin. Ê an jî em dikarin wê nekin. Ev jî wê weke aliyê ku em bi aqilê me re wê, weke aliyê bi jartîner ku wê xwe di wê temenê de wê, bi wê çerçoveya hizirkirinê û dîyarkirinê û hwd re wê xwe bidina diyarkirin jî bin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di mijare hizirkirinê de wê, di wê çerçoveyê de wê, di wê de wê, hevîrtîniya ku ew heya wê, bi wê re wê, mirov wê dihizirê ku mirov wê çî bikê û wê çawa wê bikê. Di wê temenê de wê, aliyên din ên bi wê hizirkirinê re wê ew bin ku em wê tiştê wê bikin wê baş bê û ankû wê ne baş bê. An kû wê rast bê û ankû wê ne rast bê. Wê di wê temenê de wê, di nava wê fêrsa fahmkirinê a rastî û nerastîyê de wê, di renekê de wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê, di reng û awayekê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin.

Hin têtîngên ku em dikarin di nava têtîha hebûnîparêzîyê de wan fahmbikin.

Hebûnîparêzî wê, di wê çerçoveya wê ya fahmkirinê de wê, di dewama aliyên wê yên ku me li jor hanîna ser ziman de wê hê gelek aliyên wê yên ku em dikarin werênina ser ziman wê hebin. Di dewama wê de wê dikarê wê bibêjê ku wê, di wê temenê de wê, mijare hebûnê wê, di serî de wê, dema ku mirov wê, bi têtîngên felsefeyê re wê, li wê bihizirê wê, dikarê wê bibêjê ku wê di demên kevn de wê pîr zêde wê li wê were lê hizirkirin.

Jî aliyekê din ê pêşî ve ku wê di demên hemdem de wê bi wê re wê were lê hizirkirin wê mijare hebûnê û cewherê bê ku bê di demên hemdem de wê bi zêdeyî wê, di wê temenê de wê li ser wê were lê hizirkirin bê. Di wê çerçoveyê de wê aliyên din ên weke azadiyê, wîne, pîretikê, niyeta baş û nebaş û hwd wê, di dewama wê de wê weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê li wan bihizirê bê.

Di mijare pêşî de wê, mijare hebûnê ku wê, berî cewherê wê were û ankû wê piştî wê were wê, di wê temenê de wê, di rengekê de wê li wê were lê hizirkirin. Di wê rewşê de wê, ev jî wê weke aliyekê wê yê pêşî ku wê bi rêgezî wê, di wê çerçoveya wê de wê li wê were lê hizirkirin bê.

Di awayekê de wê, di destpêkê de wê mantiqê wê têgînê wê mirov dikarê wê ji wê aliyê ve wê li wê bihizirê û wê, di destpêkê de wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Di rengekê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, mijare hebûnê ku ew nebê wê çawa wê karibê wê bi wê re wê bahsa hebûnekê wê were kirin wê, ev wê, weke pirsê ku wê di wê çerçoveyê de wê karibê were lê hizirkirin û lêpîrsîn bê. Minaq wê, hebûn wê, di wê temenê de wê, di rengekê de wê, di wê temenê de wê, mijare wê, a hebûnê bi heyîn û bûyina wê re ku mirov wê li wê bihizirê wê, di wê çerçoveyê de wê weke aliyên wê yên pêşî bin ku em li wan bihizirin bin.

Di wê temenê de wê bi wê re wê, dikarê wê, pirsê jî wê, di dewama wê de wê, bikê û wê li wê bihizirê. Wê hebûn û ankû bûyin wê were çî wateyê bê. Di aslê xwe de wê, dema ku em mijare gotinê wê di wê nûqtayê de wê bi wê re wê li wê bihizirin wê, di wê rengê de wê, weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê, li wê bihizirê bê. Wataya hebûnê wê çî wê bi wê re wê bide dîyarkirin wê, di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê li wê bihizirê bê.

Di awayekê de wê ya ku wê weke 'li mirov wê bi wate wê were' wê, di rengekê de wê, bi têgînek şubjeyî wê weke ku wê, bi têgiha başî û nebaşîyê ku wê ji aliyekê ve wê bi kirpendinê wê bi têgînên me yên herêkirin û redkirinê de jî wê weyn bileyizin wê di wê çerçoveyê de jî wê di rengekê de wê weke ku wê ji aliyekê ve wê weyn wê bileyizin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Ji wê aliyê ve wê dema ku em ji aliyê têgînên gotinên ve wê li wê bihizirin wê, hinek aliyên wê yên ku mirov wê, li wê bihizirê bê. Li vir ev aliyên wê emê zêde li ser wan nesekin in. Lê tenê em wê bibêjin ku wê, di gotinê de wê bi fêrsa fahmkirinê û hîs û hêstîyarîya wê ya ku ew bi me re dide çêkirin re wê, di wê temenê de wê, weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê wê bihizirê bê. Minaq 'hêsta tirsê' ku em li wê bihizirin wê bi me re wê çî wê bide afirandin? Wê fêrsek xwe parastinê wê biafirênê. Wê weke ji tiştêkê bûjenê û çavkaniyekê wê bibê. Di wê temenê de wê, bike nava tevgerê. Lê li aliyê din têgîna 'hêsta xemê' ku em wê li wê bihizirin wê karibê ew wê rewşê weke ya ku em bi hêsta

tirsê re wê, bidest bixin wê bi me re wê bide çêkirin? Mirov dikarê wê xemê wê vala bibînê? Di wê temenê de wê, dema ku em bahsa wê bikin wê mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê, weke têtînek ku ew bi wê heyîn û û bûyin heya wê, di wê temenê de wê, di wê rewşê de wê xwe bi wê re wê, di rengekê de wê bide dîyarkirin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê, bi wê re wê, di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Dema ku em bahsa hebûnê dikin wê hebûn wê di rengekê de wê weke têtînek ku em karibin wê di wê rengê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibê wê fahmbikê. Di têtînekê de wê, di nava dualiteya gotinê de wê, beremberê gotin hebûnê' wê nebûn û ankû 'ne ti tişt'heyî wê weke ya ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê bê. Wê di wê de wê, di gotina ne tişte de wê ya ku wê were fahmkirin wê weke nebûnek û wê weke têtînek valabûnekê wê bi hisiyetê wê di destpêkê de wê bi me re wê bide çêkirin.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê, di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê ku wê mijare hebûnê wê, di wê de wê, bi gotina hebûnê re wê, di wê de wê weke tişîbûnek wê hebûnê wê, di dîmenekê de wê têtînekê û fêrseka fahmkirinê wê bi wê re wê di şewayekê de wê weke ku wê di rengekê de wê bide dîyarkirin. Ev jî wê weke aliyê wê yê din bê ku mirov wê di dewama wê de wê pêşî wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê fahmbikê û wê, di rengekê de wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Di mijare têtîna hebûnê û nebûnê de wê, di nava wê de wê, fêrsek fahmkirinê a bi tişîtiyê wê di rengekê de wê xwe bi wê re wê, bide dîyarkirin. Têtînek tişîtiyê wê, weke bi tişteke ku ew weke bi kirdeyî di hundurê wê de heyî wê, di wê temenê de wê, di rengekê de wê xwe bi wê re wê, di gotinê de wê bide dîyarkirin. Di gotinê de wê kirde hebê. Wê demê em dikarin bêjin ku wê gotin wê bi kirdeyê wê tişî bê. Di wê temenê de wê dema ku em bahsa wê tişîbûnê a di wê de wê bikin wê demê wê pirsek din jî wê bi morfolojikî wê xwe bide dîyarkirin ku ew wê, ji çî wê tişî bê bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, di reng û awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê û wê karibê wê fahmbikê bê.

Di mijare hebûnê de wê, di wê nûqteyê de wê, demê em dikarin wê jî wê fahmbikin ku wê weke di wê de wê tişîbûnek wê weke ku wê hebê. Wê demê ev tişîbûn wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê bi wê re wê bi fêrsa fahmkirinê re wê, karibê wê fahmbikê bê. Ew fêrsa

tişîbûnê, minaq bi gotina hebûnê re wê, bêgûman wê aliyekê ne dîyar wê bi wê re wê hebê. Lê ew ne dîyarî wê, ne bi hebûna tişîbûna wê ve girêdayî bê. Wê bi rengê tişîbûnê û dîyarî û ne dîyariya wê re wê, girêdayî bê. Ber ku wê her tiştê ku ew heya wê weke bi hebûn bê û ew weke hebûnekê bê. Wê demê wê di wê nûqtayê de wê ev wê, weke aliyekê ku wê di her rewşê û tiştê de wê weke xwe û di rewşa xwe de wê bi wê salixkirina wê re wê weke ji wê ji aliyê ve wê weke bê gihandin li têngînekê û bersivekê ku mirov wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Ev wê weke aliyê wê yê pêşî ê ku mirov wê bi gotina hebûnê re wê, di wê nûqtayê de wê bi wê re ewê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê. Di mijare hebûnê û heyîna wê de wê, di wê temenê de wê, demê wê ev wê were fahmkirin. Hebûn wê, demê wê di wê de wê bi rêgezê pêşî wê xwe di wê rengê de wê bi wê rengê wê bide dîyarkirin ku wê bi aliyê pêşî wê, weke bi mijare heyînê re wê xwe bide dîyarkirin. Aliyê din ê duyem wê bi rêgezî wê, li ser gotina heyînê re ku wê bi têngîna bûyinê re wê weke bi hebûna wê re wê, di wê temenê de wê xwe di dewama wê de wê bide dîyarkirin. Ev wê weke aliyê wê yê din bê ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê, di wê rengê û awayê de wê bi wê re wê, li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, heyîn û bûyina wê, bi aliyekê din jî wê xwe bi têngîna şenberîyê re wê di dewama wê de wê bi wê re wê, di wê çerçoveyê de wê bide dîyarkirin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê bê. Ev jî wê weke têngîna hebûnê û fahmkirina wê wê. Hebûna hebûnê wê, dema ku em li wê dihizirin wê bi çî li wê dihizirin. Pêşî em wê dihizirin ku ew heya. Piştê em li wê dihizirin ku ew dîyar a. Di dewama wê de em bi aliyên wê yê din ên bi xosletên fîzîkî û bûjenî û hwd re wê, di wê çerçoveya wê de wê bi wê re wê li wê dihizirin û wê, di wê rengê de wê bi wê re wê li wê dihizirin û wê dikin ku wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikin bin. Hebûnek ku ew hebê wê, di wê temenê de wê, bi awa, rewşên xwe yê weke bi aliyên wê yê din re wê, di dewama wê de wê bide dîyarkirin. Ev wê weke aliyên wê yê din ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di mijare hebûnê de wê, hebûn wê, dema ku ew hebê wê pêvajoya wê bûyinê wê bibê. Bi hebûnek zindiyî re wê ew pêvajo wê bi rengê jîyankirinê wê karibê were xwandin û kirpendin. Di wê çerçoveyê de wê, dema ku em, minaq bahsa mirov bikin em, dikarin wê bibêjin ku ew di serî de wê, weke zindiyekê ku ew dijî û wê bi wê re

wê bibê xwediyê xwestek û pîretikên ku ew dikê. Di dewama wê de wê, bi hiş bê û wê di dewama wê de wê, li ser wê re wê, li kirin û ankû pîretik û xwestekên xwe wê xwediyê berpîrsîyarîyê a li ser wan re bê. Ev herdû ali wê bi wê çerçoveyê wê weke ku wê bigihijina li hev û wê, di awayekê de wê weke ku wê hev wê temem bikin.

Mirov wê wek zindiyek bi hiş û aqil bê. Wê bi wê yekê wê kirin û kiryarên xwe wê bi zane bikê. Wê di derbarê wan de wê bibê xwediyê hiş. Di wê çerçoveyê de wê bi wan re wê, di renekê de wê, weke ku ew wê bibê xwediyê rewşek fahmkirinê. Di wê çerçoveyê de wê hebûna pîretikî û hişmendî û ya fizîkî wê, di renekê de wê, têkiliya wan a bi hev re wê weke aliyekê ku wê di wê nûqteyê de wê, bi gelemperî weke aliyekê giring bê ku mirov wê fahmbikê û werênê ser ziman bê.

Di mijare hebûnê de wê, ev wê, di wê rewşê de wê li ser wê were sekin in û wê hewl were dayin ku ew were fahmkirin. Di wê rewşê de wê mijare hebûnê wê, di hebûnîparêzîyê de wê, weke heyinek heya ku mirov wê, dikarê wê bi şenberî wê, di wê nûqteyê de wê, pêşnasebikê. Minaq wê dema ku em ji aliyê têngîna hûmanismê ve bahsa wê bikin wê ji aliyê wê ve di têngîna hebûnîparêzîyê de wê, bi wê rengê wê were fahmkirin ku mirov heya û bixwe re di nava hevnasînê de ya û li dûnyê dijî, belav dibê û xwe bi wê re salix dikê.

Di nava jîyanê de wê, dema ku em bahsa jîyanê dikin wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din jî wê mijare têkiliya kirinê û ankû çalakîyê û tevgerîya me bê. Wê di wê temenê de wê bi têkiliya hiş û çalakîyê wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di wê rewşê de wê, mijare têkiliya çalakîyê û hiş de wê, di wê nûqteyê de wê weke ku me li jor li deverekê wê hanî ser ziman wê ji du aliyan ve wê dikarê wê hilde li dest. Yek wê ji aliyê çalakîyê û aqilê wê yê objeyî bê. Wê ji wê aliyê ve wê, weke bi aqilekê dervî yê darazî ku ew wê, di wê temenê de wê, ew wê weke wê, di dîmenekê de wê bikê wê derkbikê û wê fahmbikê. Di wê çerçoveyê de wê hevyeki, ahengî û lêhatîniya nava aqil û ankû zanîn û kirinê û ankû hebûnê wê, di wê temenê de wê, nûqteyê de wê weke ya ku ew li wê were lêgerîn bê. Aliyê din jî wê, di wê temenê wê, bi aliyê aqilek şubejyî bê. Ev jî wê, di dewama wê de wê li ser wê, ya objeyî û aqilê wê re wê, şîrovebikê û ew wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di wê nûqteyê de wê, ya aqilê objeyî wê, xwe çawa dibînê û çawa wê bi aqilê darazî wê bi wê re wê, li wê bihizirê. Wê, di wê temenê de wê, di derbarê xwe de wê, weke baş û nebaş, xweşik û nexweşik, lêhatî û ne lêhatî û hwd re wê, di

rengê de wê bi wê re wê, di wê nûqtayê de wê, bi wê re wê, weke aliyekê ku wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin bê.

Di aslê xwe de wê, aqilê şubjeyî wê, di wê nûqtayê de wê, ji wê ya ku em fahmbikin ji ya ku em wê dikarin wê werênina ser ziman wê, zêdetir bê. Ber ku wê, di wê nûqtayê de wê, bi wê re wê, ew wê, weke aliyekê ku wê, bi wê re wê, mirov wê, ji gelek aliyên din ve wê bi wê re wê bikeve nava hewldana fahmkirinê û ankû dîyarkirinê. Minaqên weke yên wînê, dîyarkirinê û hwd wê, bi wê re wê, weke aliyên ku em dikarin bi wan re li wê bihizirin bin. Di wê temenê de em, tiştê baş û ankû nebaş dibînin, rast û ankû ne rast dibînin wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê, bi wê re wê, di rengê de wê, li wê bihizirê. Minaq wê kesekê ku wê li hemberî yekê din wê xirab tevbigirihê wê weke kesek xirab ku ew were pênasekirin. Weki din wê, di dewama wê de wê weke kesek ku ew kes ji kirinên xwe berpirsîyar bê. Di wê çerçoveyê de wê, di nava felsefeyên rojhilatî û ankû asyayî de wê têngîna qarma ku wê bahsa wê were kirin wê, beremberê kirinekê wê tiştê wê bê kirin weke di rengê têngîna qisasîyê e wê, bi wê re wê weke di rengê de wê were lê hizirkirin.

Mirov wê, di nava kirinên xwe de wê, dema ku ew wê dikê wê, bihizirê ku ew çî û çawa wê dikê. Wekî din wê di wê de wê, bibê xwediyê bijartinê ku ew tiştê rast û dîrûst bikê. Ankû baştirin bikê. Hizir û tefkira ku ew bigirihê ya baştir wê, di wê nûqtayê de wê weke têngînek ku ew wê mirov dikarê wê, di wê nûqtayê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê ji hinek aliyan ve wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare hizra başî û nebaşîyê de wê, dema ku em ji aliyê têngîna hebûnê û ankû habûnîparêzîyê ve wê li wê bihizirin wê weke têngînek ku wê, di rengê awayekê de weke têngîna objektiv ku mirov wan bi aqilekê fahmbikê jî wê di dîmenekê de wê karibin xwe bidina dîyarkirin. Her hizirkirin ku ew weke pêşnûmeya wê piştî ku ew pêkhat û pê de wê weke heyinek ku ew di wê nûqtayê de wê, bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di rengê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Wê, dikarê wê ji wê aliyê ve wê li wê bihizirê. Wê têtîliya wê hizra baş û têngîna bijartinê wê di wê nûqtayê de bi hev re dênê û wê karibê bi awayekê bikê ku wê, fahmbikê. Em di wê nûqtayê de wê, dema ku em li wê bihizirin em dikarin wê bibêjin ku em kirinekê wê dema ku em dikin em wê kirinê wê, di awayekê de em tefkir dikin ku ew rast û ankû ne rast a em, êdî wê dikin. Di wê nûqtayê de wê, kirinê em bi wê re wê, di wê nûqtayê de wê, di hizirin û wê, fahmdikin. Em wê, kirinê wê bikin wê

mihtemel wê çawa wê encamên wê bibin em tefkir dikin. Bi wê re em li wê dihizirin.

Di wê nûqteyê de em bi têngînekê û hişmendiyekê bi wê rengê wê weke têngînek weke ya di rengekê ´telepetikî´ de wê bi wê re em, li wê dihizirin û wê, di wê rewşê de em li wê û bi wê dihizirin.

Li vir wê, di wê nûqteyê de wê, hê hanînên me yên li ser ziman wê bibin. Lê berî ku em bidomênin em dikarin wê jî wê, di dewama wê de wê, nûqteyê wê werênina ser ziman û derbas bibin. Ew nûqte jî wê ew bê ku wê têngîna başî û nebaşîyê ku em wê li wê dihizirin wê di wê nûqteyê de wê çawa wê karibê wê fahmbikê. Di serî de wê, başî û nebaşî jî wê ji aliyê xwe ve wê weke pêwîstî salixkirinekê wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê, hebê. Ya nebaşî wê dema ku em li gorî ya baş li wê bihizirin wê weke ya baş bê. Ew jî wê li ser kirinna re wê xwe di dîmenekê de wê di rengekê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin. Minaq em dema ku em bahsa kirinekê dikin em bi wê re wê, di wê rengê de wê, dikarin li wê bihizirin û wê fahmbikin ku wê, di wê rewşê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê nûqteyê de wê, di rengekê de wê, dikarê wê fahmbikê ku wê, dema ku em tiştekekê wê bikin ku em li wê bihizirin ku ew baş a wê, dema ku wê tiştekekê din a weke vajî wê bê wê, di wê nûqteyê de wê weke ya nebaş bê. Minaq wê, dema ku em birçi bin em xwarinê bixwûn. Xwarin wê ji wê birçibûna me ku ew bi wê bihizirin wê ji me re wê weke tiştekekê baş bê ku em li wê bihizirin û wê karibin wê fahmbikin. Wê dema ku em birçibin û nexwûn wê ew ne baş bê. Di wê nûqteyê de wê, ber ku wê, dema ku ew xwarinê nexwe û avê venexwe wê, bikeve. Wê heta ku wê mirina wî pêk were. Wê demê wê, di wê nûqteyê de wê ev wê weke ya nebaş bê. Bingihê têngîna başî û nebaşîyê wê, di wê nûqteyê de wê, di rengekê de wê, bi rewşên me yên jîyanê ên objektiv re wê weke xwediyê aliyekê ku em dikarin wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibin wê fahmbikin û wê werênina ser ziman bin.

Di mijare başîûnebaşîyê de wê, di wê rengê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê ev wê xwe bi wê re wê weke aliyekê wê yê giring wê bide dîyarkirin. Di wê rewşê de wê, di temenekê de wê bi hebûnê re wê ya ku ew li wê were û ji wê re wê weke bi fêde bê wê weke li aliyê wê yê baş wê cih bigirê û ya vajî wê li aliyê din ê nebaş wê, cih bigirê. Ev wê, weke aliyekê wê yê din ku em wê, di dewama wê de wê bi wê re wê, di wê rewşê de wê bi wê re wê li wê bihizirin bin. Di mijare hebûnê de wê, hebûn wê xwediyê wê, xosletê û teybetiyê bê ku ew xwe bide dîyarkirin

bi heyin û hebûnîya xwe re bê. Wê di wê nûqteyê de ku ew zindî bê wê berê wê bi aliyê xwe jîyankirinê ve bê.

Di dewama wê de wê, dikarê wê werênê ser ziman wê, mijare têtîna hebûnê wê bi aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê nûqteyê ve girêdayî wê li wê bihizirê û wê karibê wê werênê ser ziman. Ew jî wê, mijare bûyinê û pêkhatinê bê. Tiştêk ku ew bû û pêkhat wê, weke xwediyê rewşek weke ya bi pêwîstîni ku wê xwe li şûn me bide dîyarkirin weke têtînekê bê. Wê demê wê, di wê nûqteyê de wê bi mijare hebûnê û têtîna hebûnîparêzîyê re wê weke aliyekê wê yê giring wê mijare pêwîstîniyê û azadiyê wê di wê nûqteyê de wê aliyekê wê yê din bê ku em di dewama wê de wê hinekê din wê li ser wê bisekin bin.

Mijare azadiyê wê dema ku em wê ji kijan aliyê ve wê, hilde li dest wê, bi têtîna xwe ya serbestiyê, dana dîyarkirinê û hwd re wê xwe bide dîyarkirin. Lê ev têtîna wê dema ku em ji aliyekê din ve jî bi wê re em empatiyekê dênin û bi wê werênina ser ziman wê di wê nûqteyê de wê, bi aliyê wê yê din ê weke vaji wê re jî wê karibê wê li wê bihizirê bê. Ya ku wê azadi bê wê, bi wê re wê beremnerê tiştêk din wê weke ku wê bibê. Di wê temenê de ku em, wê bi bi gotina ya ne azad bê û ankû wê bi têtîna û gotinek din weke ya pêwîstîniyê wê werênina ser ziman re wê, di rengekê de wê, karibê wê li wê bihizirê bê.

Wê dema ku em wê têtîna hebûnê wê werênina ser ziman wê, di rengekê de em wê bi hebûna wê ya heyî û ya bi hiş ku ew wê bi wê karibê tefkirbikê û wê bi hiş wê, xwe bi wê bide dîyarkirin re wê li wê bihizirin. Wê demê wê, di wê çerçoveyê de wê têtîna azadiyê wê, di wê çerçoveyê de wê li ser temen û çerçoveyekê wê weke ku wê xwe bide rûnandin. Ji aliyekê din ve jî wê, dema ku em mijare hebûnê ku em, bi minaqe mirovê bi hizir û dikarê bîaqilê xwe bide dîyarkirin li wê bihizirin wê, demê wê bi wê re wê karibê wê bihizirê ku wê, çawa wê, bi wê re wê weke hebûnekê wê hebê jî wê karibê wê li wê bihizirê bê. Mijare hebûnê ku ew çawa bi aqil heya, bihiş heya û ankû weke bi aliyên bi dîtina bi hiş û bi aqil heya û hwd re wê li wê bihizirê.

Di wê nûqteyê de wê, kirpendina wê, di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê giiring wê bi mijare hebûna heyî ve wê girêdayî bê. Di serî de wê, mirov dikarê wê weke aliyekê wê yê din wê kifşbikê û wê werênê ser ziman ku wê hebûna ku ew heya ew dikarê wê bide dîyarkirin. Yan jî em wê bibêjin ku wê, dema ku wê tiştêk û hebûnek nebê wê nikaribê wê bihizirê jî bê. An jî emê nikaribin bahsa wê, hizirkirina wê û ankû hizra wê jî bikin. Yan jî ji wê tiştêkê jî bikin. Wê di wê temenê de wê, dema ku

em bixwezin ku em bahsa wan aliyan bikin wê demê wê weke aliyekê wê yê giring wê pêwîstî bi wê hebê ku em pêşî wê temenê wê yê bi hebûnî ê dîyar û heyî wê, li wê bihizirin û wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibin wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê kaeribin wê fahmbikin û wê werênina ser ziman bê.

Di mijare hebûnê de wê, dema ku em wê li wê dihizirin wê aliyekê wê yê din jî wê, di wê temenê de ku **emê li jêr jî wê li ser wê bisekin in** wê bi ya heyî re ku em wê li wê dihizirin bin. Tiştê ku ew heya mirov wê nikaribê bêjê ku ew nîn a bê. Ev wê bi xwe re wê karibê têgînek pêwîstîniyê li ser ya heyî a hebûnê re bide dîyarkirin bê? Ji wê aliyê ve wê mijare hebûnê wê weke aliyê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bi wê çerçoveyê de jî wê di awayekê de wê di mejiyê mirov de wê karibê bide dîyarkirin. hebûna heyî wê, di wê temenê de wê li ser wê heyîna xwe re wê karibê têgînek pêwîstîni bi wê rengê bi xwe re bide dîyarkirin? Yan jî wê, dem ku em li wê dihizirin wê demê em hebûnê wê, di wê nûqteyê de wê, çawa wê dikarin wê fahmbikin û wê werênina ser ziman? Di serî de wê, di wê rengê de wê ev wê bi wê re wê, xwe bide dîyarkirin ku wê tiştê ku ew heya weke bi hebûna bûjenî, fîzîkî û hwd re ku em wê bi dîyar bibînin û wê dikarin wê tefkir bikin û ew wê hebê bê wê li wê bihizirin bin. Aliyê din jî wê li ser aliyê têgîna piretikê û ankû kirinê re bê. Wê demê wê, ev jî wê bi wê re wê, di wê temenê de wê karibê wê li wê bihizirê. Mînaq wê, dema ku em kirinekê wê dikin em nikarin bêjin ku me ne kiriya. Ew kirin bûya. Di wê temenê de wê, ew kirin ku em bi mantiq û têgîna bûjenî û fîzîkî wê bikin ku em wê tefkirbikin wê demê em wê dikarin wê di wê temen de wê bi wê re wê li wê bihizirin ku wê mijare hebûna heyî wê, weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê li wê bihizirê û wê karibê wê, di wê çerçoveyê de wê li wê bihizirê bê. Ya ku ew bi piretikî bû wê, di wê temenê de wê, weke di çerçoveya wê hebûna mekan û demê de wê, pêşnûmeyek wê ya ku em wê dikarin wê bi wê çerçoveya wê bûyinê re wê li wê bihizirin û wê tefkirbikin bi wê pêvajoya wê re wê, di rengê de wê weke ku wê bibê. Ev wê, di serî de wê, di wê rengê de wê, weke ku em di nava felsefeyê de wê weke ku wê, di dîmenê hizirkirijna Wittgenstein a 'wêneyê jîyanê' û ankû 'wêneyê bi dîtinê ê heyî ê huserl ku em wê dihizirin wê weke di dîmenekê bi wê rengê de wê dîmenekê fahmkirinê wê bi xwe re wê bide dîyarkirin.

Piretik wê di awayekê de wê ji kirinê cihê wê, di rengê de wê ew wê bi wê re wê hebê ku wê weke têgînek notr a bûyî û ankû rûdayî û hwd re

wê bi xwe re wê, di rengekê de wê bide dîyarkirin. Lê kirin wê, dema ku em bi wateyek din wê li wê bihizirin wê, di dîmenekê de wê, weke tiştêkê pêkhatî û bûyî û hwd re wê di rengekê de wê bi xwe re wê bi wê re wê bide dîyarkirin. Herdû jî wê weke kirin bin. Lê di wê temenê de wê, di rengekê de wê ya pêşî de wê weke di dîmenekê wêneyekê hafî kişandin de wê, têtînekê wê di mejiyê me de wê bide çêkirin. Û di dîmenê yê duyem de jî wê, rengekê hizirkirinê a ku ew pêkdihê bi ber ya pêvajoya bûyina wê wêneyê de re wê, bi xwe re wê di rengekê de wê bide dîyarkirin.

Di wê rewşê de wê, bi têtîni wê demê wê mijare têtîna wûcanê, mekan û demê wê weke aliyên ku em di wê nûqtayê de wê bi rewşa hebûnê re wê, di wê çerçoveyê de em dikarin li wan bihizirin jî bin.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Em ku di dewama wê de wê, weke ku me hinekê li jor hanî ser ziman wê bi têtîna pêwîstîniyê re ku em ji kijan aliyê ve li wê dinerin wê, ya ku ew heya û bûyî û pê de wê weke wêneyekê wê têtînek pêwîstîni jî wê di dîmenekê de wê, di nava wê heyînê de wê di mejiyê mirov de wê bide dîyarkirin. Di wê çerçoveyê de wê, dikarê wê weke pêwîstîniya hebûnê jî wê di rengekê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê li wê bihizirê û wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di aslê xwe de wê, di wê temenê de wê têtîliya wê têtîna pêwîstîniyê û ya azadiyê wê di wê nûqtayê de wê, di çerçoveyek fahmkirinê de wê dikarê wê di wê rengê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê kaeribê wê fahmbikê bê. Minaq wê, di wê temenê de wê hebûnek wê pêşî wê pêwîst bê ku ew hebê ku em heta ku bahsa wê hebûna wê, kirinên wê bi serê xwe, serbestiyên wê û hwd bikê. Wê demê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, ji aliyekê ve wê weke ku wê azadi wê pêwîstîya wê ji aliyekê ve wê, bi pêwîstîniya hebûnê wê weke ku wê hebê. Ev wê di wê temenê de wê, ev têtîna pêwîstîniya hebûnê wê, bi serê xwe wê, di rengekê de wê weke ku wê pêwîst bê ku em wê fahmbikin. Ew wê, di wê temenê de wê ji ya têtînen din ên weke yên pêwîstîniyê wê cihê wê di wê temenê de wê, dîmenekê fahmkirinê wê bi têtîna xwe ya hebûnê a fahmkirinê re wê bide dîyarkirin.

Di mijare hebûnê de wê, pîvan û rêgeza pêşî weke reste wê ya bûyinê bê. Di wê temenê de wê, ew wê, bi wê re wê hebê. Tiştêkê ku ew nebê wê ji xwe wê nebê û wê nikaribê bahsa hebûnekê wê bi wê re wê bikê. Wê vajî ya hebûnê bê. Di wê temenê de wê, hebûn wê, bi xwe re wê, di rengekê de wê ya vajî xwe jî wê bi têgînekê wê di mejiyî me de wê bide dîyarkirin ku ew çawa bi wê ya heyî ew nîn a bê. Di wê temenê de wê ev wê di wê rengê de wê bi wê re wê weke aliyê wê yê giring ê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare hebûnê de wê, ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê kuwê hebûn wê, dema ku ew hebê mirov wê nikaribê wê bibêjê ku ew nîn a. Ev wê weke aliyekê wê yê din bê ku em wê bi restî wê karibin wê di wê temenê de wê bi wê re wê di wê nûqteyê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibin wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê fahmbikin bin. Di wê rewşê de wê hebûn wê bûyina wê, wê nebûn wê bi tûnabûna wê re wê, di rengekê de wê were fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê fahmkirina me û hişmendiya wê wê, li ser temenê aliyê ya ku ew heya re wê hebê û wê bi temen bê. Ew hebûn ku ew heya û bi pêvajoyên wê yên ku wê yên ku ew dibin û ew hena re wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê.

Di mijare hebûnê de wê, ya ku mirov wê, di d3ewama wê de wê, fahmbikê wê mijare çerçoveya rengê dîmenê derkkirinê bê. Wê, di w nûqteyê de wê ya ku mirov wê dikarê wê di dewama wê de wê, werênê ser ziman ku wê ya awayê ku em wê derkdikin bê. Di wê nûqteyê de wê, demak u mirov wê bahsa tiştêkê wê bikê wê ew tişt wê, di wê çerçoveyê de wê xwediyê rengekê çawa ê fahmkiirne bê wê, bi wê re wê karibê wê fahmbikê bê.

Di mijare salixkirinê de wê, ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê.

Di awayekê de wê, his, hiş û hêst wê weke têgîna bi rengê fêrsên fahmkirinê ku wê bi me re wê, xwediyê çerçoveyna fahmkirinê ên afrîner bin. Mirov wê dema ku wê bahsa hêstên xwe wê bikê wê, di wê temenê de wê di rengekê de wê, xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Di mijare hêstê de wê aliyekê wê yê afrîner wê hebê. Di mijare hêstê de wê de wê, weke rengekê wê yê giring ê fahmkirinê ê afrîner wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Di hêstê de wê dema ku mirov wê li wê bihizirê wê, di wê de

wê ya bi tevgerî ku ew afrînerî dikê wê weke aliyê wê yê ku mirov wê karibê wê, di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Minaq wê, têgîna xemê ku em wê li wê bihizirin wê weke têgînek ku wê me bi bikê nava mitaleya. Wê di xwe de wê, weke bi hazinandinê wê bihêlê. Lê wê dema ku em beremberê wê bahsa têgîna tirsê wêê bikin wê di wê rewşê de wê bi wê re wê, di renekê de wê weke aliyekê wê yê din ku ew wê, di wê çerçoveyê de wê, xwe bi wê re wê weke aliyekê bi tevger, çalak û afrîner wê biafirênê. Tevgeriyên ku wê tirs wê bi mirov wê re wê çêbikê wê çawa wê me bikê nava tevgerîya wê de wê, di warê hîskirin û tevgerîyên me de jî wê, di renekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê nûqtayê de wê weke ku wê, Søren Kierkegaard wê, di xabate xwe ya bi navê “Begybet Angst”ê de ku wê werênê ser ziman de wê ew hêst wê ya ku ew wê bi rengê ku ew bi me re wê, bide çêkirin û ankû wê ya ku wê bi me re wê weke ku wê bide afirandin wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din ku mirov wê li ser wê bisekinê bê. Di wê nûqtayê de Kierkegaard wê, ya ku ew wê, di çerçoveya mijarê de wê, li ser wê bisekinê wê bi hêsta, minaq ya tirsê ku wê tevgerî, çalaki û dijeyetîya ku ew me dikê nava wê de û wê bi wê re wê, bigihênê fêrsek fahmkirinê wê bi wê re wê li ser wê bisekinê.

Di heman xabate xwe de Kierkegaard wê, werênê ser ziman ku wê têgînên weke ‘xemê’ wê, çawa wê, weke ku me bikina nava mitaleyan û wê di awayekê de wê di xwe de wê bide hiştin wê bikirpênê. Kierkegaard ferd weke rastiya bingihin tefkir dikê û li wê dihizirê. Ankû em dikarin bêjin ku wê, ferd weke rastiya sereka wê bihasibênê. Lê ya tirsê wê tevgerîya ku ew dide çêkirin wê di dewama wê de wê bi wê re wê, li ser wê bisekinê. Ev wê, weke hêstek ku wê, bi hebûnê re wê, li ser wê bisekinê. Di wê nûqtayê de wê ya ku wê bi gotina tirsê re wê, Kierkegaard li ser wê bisekinê wê di wê çerçoveyê de bê ku wê, di awayekê de wê, çavkaniya wê ya ku ew wê ji wê biafirê bê. Tirs wê, di renekê de wê çavkaniya wê ya bûjenî û fîzîkî ku ew dibê wê, bi wê re wê, di renekê de wê ew wê afirandinê wê çêbikê.

Di wê nûqtayê de wê, dema ku Kierkegaard wê dihênê ser ziman wê, minaqe zaroyek ku ew bi tirsê dayîna hasabê kirinên xwe ku ew wê bikeve nava tirsê wê de wê li ser wê bisekinê. Ew xema ku ew wê bi wê re wê, dijî wê, çawa wê, bi wê re wê, di renekê de wê, beremberê wê, di mejiyê zaroyê de wê bibê sedema afirandinan wê di wê nûqtayê de wê li ser wê bisekinê. Ew wê, di wê nûqtayê de wê, tirsê wê dana wê hasabê

wê, di wê nûqteyê de wê, ji aliyekê din ve jî wê, nîşanaka wê bê ku wê zaro wê di xwe de wê xwe û keseyetîya xwe wê bi wê re wê weke kifşbikê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê ew wê bide dîyarkirin. Di wê çerçoveyê de wê, tirsên ku wê ew wê bijî wê hinekê jî wê ew wê, di wê nûqteyê de wê ew wê, bi xwe re wê, di renekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di wê nûqteyê de wê dema ku wê, zaro wê bikeve wê mitaleya dana hasabê wê de wê, di xwe de wê, weke ku wê bibê bi serê xwe û rewşek cihê a weke xwe bi azad de. Di wê nûqteyê de wê, ew wê, dema ku ew wê, dikê û wê bikeve wê rewşê de wê, di renekê de wê, weke ji yên din wê cihê wê li xwe wê bihizirê û wê, di wê çerçoveyê de wê, bihizirê.

Di awayekê de wê, di wê nûqteyê de wê dema ku em di wê rewşê de bahsa hêstê bikin wê weke ya xemê bê û ankû ya tirsê bê wê beremberê wê, ya şenber wê weke wê ew tirs û ankû xem wê di derbarê çî de bê wê, di wê rengê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê, di renekê de wê, fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman ku wê, di mijare hêstê de wê, weke ku me li jor hanî ser ziman wê ya ku wê weke bi bûjenî û fîzîkî weke çavkaniya wê ku mirov wê, tefkirbikê wê, bi wê rengê wê ya ku ew wê, ji wê di wê temenê de wê, bi hêstîyarî wê li wê bihizirê wê rengê wê giring bê. Di wê nûqteyê de wê, rengê hêstên weke ya xemê û ya tirsê wê ji hev cihê bin. Ya tirsê wê zêdetirî wê, bi awayekê wê weke li çî bê û ankû ji ci bê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, bibê xwediyê rewşek ku mirov wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Di wê nûqteyê de wê, dema ku wê, mirov wê bahsa hêstê bikê wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din jî wê bi wê re wê ew wê xwe bide dîyarkirin ku wê dema ku em tirsê dikin wê ji çî bê û wê bo çî bê wê, di wê temenê de wê, di renekê de wê weke aliyên wê yên ku em bi wê re wê li wê bihizirin bin. Ev wê, di wê nûqteyê de wê weke me bigihênê hinek têgînên ku em bi wê re wê li wê bihizirin û karibin wê bi wê re wê fahmbikin û werênina ser ziman bê.

Di wê nûqteyê de wê, hêst wê di xwe de wê çî wê weke fêrsek fahmkirinê wê bihawênê wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê. Minaq wê di wê nûqteyê de wê weke aliyê din wê minaq wê, hêsta xemê wê, weke di xwe de wê, fêrsa 'tûnabûnê' wê weke ku wê di xwe de wê bihawênê û ev dikaribê bi kes re têgîna

hişmendîya xwebûnê jî di rengekê de wê bide dîyarkirin. Xem ji çî û li çî dibê wê, bi wê re wê weke aliyê ku ew wê bi wê li wê bihizirê. Di dewama wê de wê, ji rewşek ku ew bi me re dibê û heya û em bi wê re wê weke di nava levkirinê de na û weke xwesteka me ya wê parastin û wê weke wê dîtina wê ku wê bi me re wê hebê wê, ew wê ji aliyekê ve wê, bi hêstên weke bi wê rengê re wê xwe bide dîyarkirin.

Xem wê, di aslê xwe de wê, di awayekê de wê, mirov nikaribê wê bibêjê ku wê temenek bûjenî yê wê nebê bê ku ew ji wê dibê. Di wê nûqteyê de wê, di nava bûjena tirsê û ya xemê de wê di warê rengê kirdeyî de wê xwe di rengekê de wê karibê wê bide dîyarkirin. ya tirsê wê bi ya derveyî û hwd re wê bi bûjenî û fizîkî wê xwe bide dîyarkirin. Lê ya xemê wê karibê weke bûjenek kirdeyî ku ew di wê nûqteyê de wê bi wê re wê, bi têngînî wê xwe bide dîyarkirin re wê hebê re wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Wê dikarê wê di wê rengê de wê li ser gotina tirsê û ya xemê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Minaq wê, dikarê wê di rengê weke ya tirsê ku wê weke tiştê ku ew ji wê dibê wê bi bûjenî bê wê weke bi şenberîyekê wê karibê ew xwe bi rewşî û hwd bide dîyarkirin. Lê ya xemê wê weke fêrsekê bi hêstîyarî wê xwe di wê temenê de wê bi wê re wê bi têngînek kirdeyî wê di mirov de wê weke ku wê bide afirandin û dîyarkirin. Xem wê, bûjena wê weke ya tirsê wê bi şenberî wê nebê. Lê wê, di dewama wê de wê, karibê dem bi dem û cih bi cih û ankû li gorî karakterê rewşan ew kirdeya tirsê ku ew jiwê dibê wê, ji xwe re jî wê weke çavkaniya xem jê girtinê wê bi temen bikê û ji wê bibê. Xem ku mirov wê di awayekê de wê salixbikê wê, karibê di wê rengê de wê xwe bide dîyarkirin. Minaq wê dema ku em bi wîna xwe û azad tevgerihin û tiştêkê din wê derkeve hemberî me û wê, bi me re wê mitalebûnan biafirênê wê karibê ji wê bibê. Di wê nûqteyê de wê ji aliyekê ve wê, karibê weke nîşanaka wê jî bê ku em weke di xwe de xwediyê wê hebûna xwe ya ku em bi wê hena. Wê di wê çerçoveyê de wê, hebûnek ku ew pêwîst bê ku ew hebê ku ew heta ku ew rewşek weke bi wê rengê bi azmûnî û hwd ku ew rûbide û ew ji wê me bikê nava xeman de. Di wê temenê de wê, xem wê ji aliyekê ve wê di xwe de wê tirsê wê karibê bihawênê. Ji aliyê din ve jî wê, aliyekê tirsê jî wê di wê de wê bi xemê wê karibê ji wê were fahmkirin. Bi heman rengê em dikarin bahsa gotina mitaleyê bê, haznê û hwd jî bikê.

Di mijare têngînê de wê dema ku em bi wê re wê li wê bihizirin wê mijare salixkîrinên bi zimanî jî wê weke aliyekê wê yê din wê xwe bi wê

re wê di rengêkê de wê bide dîyarkirin. Mina gotinên weke yên 'tirs' û 'xem'ê û hwd ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman bin. Di gotina tirsê de wê, hêzek derveyî a bûjenî ku wê weke ku wê, weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê hilde li dest bê.

Di mijare salixkirinê de wê gotin wê, di wê rengê de wê, têtîna ku ew di wê de wê salixbikê wê weke xwediyê fêrsek ku ew di xwe de wê bi wê re wê, bikê rewşek teybet de. Minaq wê weke rewşa tirsê wê di wê de wê fêrsa tirsê wê hebê û wê, bi wê re wê, weke rewşa parastinê û ankû 'xwe-parastinê' wê bi wê re wê bikiyê de. Di wê temenê de wê ya xemê wê têtîna weke ya mereqê û hwd wê bi xwe re wê, di rengêkê de wê weke ku wê bide dîyarkirin.

Di wê temenê de wê, di rengêkê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwediyê wê têtîna bê.

Di mijare têtîna awayê fahmkirinê de wê, bi têtîna jîyankirinê a bi wê re wê, di rengêkê de wê weke aliyekê wê yê hebûnî ku ew piştî pêkhatina wê re wê xwe bide dîyarkirin wê bibê. Di wê nûqtayê de wê aliyê wê dikarê wê hinekê di dewama wê de wê bi têtîna gotinê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê şewayê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare dîmenê jîyanbûyî de wê weke aliyekê wê yê ku wê di rengêkê de wê dîmenekê pêwîstîni jî wê bi wê re wê, xwe bide dîyarkirin. Ber ku ew ya ku ew bûya û pêkhatiya me ne dikarin wê weke pêknehatî wê bihasibênin û ne jî wê dikarin wê weke neyî wê bibînin. Ew wê, di wê rewşê de wê weke aliyekê wê yê ku ew bi wê heya û ankû bûya re wê, di wê rengê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê.

Di mijare wê dîmenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê ku mirov wê dikarê wê di rengêkê de wê bi wê re wê fahmbikê ku wê mijar wê dîmenê pêkhatî de wê ew wê bi wê re wê, weke aliyekê wê yê giring wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin ku em wê dikarin wê fahmbikin. Huserl jî û wittgenstein jî wê, weke di rengêkê de wê ew wê mijare wê dîmenê ku ew bûya û heya û ankû ew weke wêneyê jîyanê ew hatiya girtin wê bixwezî ku ew wê, weke wêneyekê ku ew bi wê temenê re li wê bihizirin û wê di şewayekê de wê bi wê re wê fahmbikin. Wittgenstein wê di mijare zimanî de ew wê, di şewayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê, di rengêkê de wê werênê ser ziman û wê fahmbikê.

Weke aliyê wê yê din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê

mijare dîmenê bûyî de wê, pêwîstîniya wê ya ku ew wê ji wê weke fêrsekê bi fahmkirinê wê xwe bide dîyarkirin wê weke têgihek pêwîstîni ku wê bi têngîna hebûnê re jî wê di nava wê de wê were kifşkirin û wê bi wê re wê were lê hizirkirin bê. Wê di wê çerçoveyê de wê, di dewama wê de wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin. Di rengê de wê, di rengê de wê, di wê temenê de ew dîmenê ku ew bû wê, weke dîmenekê xwemal wê xwe di rengê de wê bi wê re wê xwe bide dîyarkirin. Ev dîmen wê weke dîmenekê ku wê bi wê re wê, ya ku ew wê, weke heyaya wê, bi meji re wê, wêneya wê were jê girtin bê. Ev wêne wê hîsîyeta ku ew wê weke 'taqlidekê' wê bi wê re wê bide çêkirin di meji de. Lê ev wê weke rewşek bûyinî a ku mirov wê, dikarê wê di dîmenekê de wê biwê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê. Tiştê ku mirovek wê li derve wê bide kirin wê weke pêjnekê wê xwe li derveyî wê bide dîyarkirin. Wê weke kirinek ku ew li derveyî wê, di wê temenê de wê di temenê wê têngîna pêkhatinê de ku wê bibê wê têngîhekê wê bi wê re wê dimejiyê mirov de wê bi wê re wê weke ku wê bide çêkirin. Ev jî wê weke aliyê wê yê din bê ku mirov wê fahmbikê ku wê, kirinek wê, di dîmenê ku ew bi wê re wê were fahmkirin wê ew dîmen wê weke dîmenê ku ew ji têngînekê wê weke salixkirina wê bê. Lê her kirin wê dema ku ew wê, çendî wê têngînek û fahmek wê ji wê re wê weke bibê temen jî lê wê di aslê xwe de wê, wê di nava wê kirinê û wê fahmê de wê piştî bûyina wê êdî wê weke cihêbûnek bi serêxwebûniya wê re wê hebê. Yanî wê di wê rengê de wê ev jî wê bi wê re wê kirin û têngîna ku ew 'weke li gorî wê' bûya jî wê bi serê xwe bibê. Di wê temenê de wê, têngîn wê her timî wê derfeta zêdetirî di wê de wê 'weke wê' kirin wê, pêşxistina wê hebê. Li vir wê, dikarê wê pirsê wê bikê ku wê 'ya ku wê weke wêbûnê wê bide dîyarkirin wê çi bê? yan jî wê 'çi wê weke wê, bide dîyarkirin? Wê dema ku em li bersiva wê pirsê wê li wê bigerihin wê, di aslê xwe de wê ev pirs wê, di rengê de wê, hem zelalî wê bi wê kirina ku ew 'wê weke wê' bibê re wê hebê û hem jî wê, di rengê de wê, ne zelalî û ankû razberî wê, di gotinê de wê bi wê re ewê hebê. Wê dem ku ez bibêjim ku ez tiştê bikim wê, weke gotina ku min li gorî rewşekê wê bi gotin kir û wê hanî ser ziman wê, ne tenê wê awayekê wê sed awa wê karibê wê were pêşxistin û her awa wê di xwe de wê, temen û derfeta pêşxistina awayên din jî wê bi wê re wê, di rengê de wê weke wê, pêşxistina wê bi derfet bê.

Di wê nûqtayê de ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Ev jî wê

weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Weke wê, di rengekê de wê, weke dîmenekê ku wê, di wê de wê weke têngînê wê, di xwe de wê, bi awa bikê û wê, weke dîmenekê weke lêhatinekê weke wê bi xwe re wê, di rengekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Lê wê, di aslê xwe de wê weke bi serê xwe wê weke heyinekê wê dervî wê, ku ew weke di lêhatinekê de hebê wê bibê.

Di awayekê de ew lêhatin wê, weke têngînek bi dîtbarî û di xwe de ku ew karibê ne weke wê jî bibê bê. Lê wê ew wê, di wê ahengê de wê, bi têngîna ku ew wê 'weke wê' bibê wê xwediyê hinek referansên mantiqî û hwd ku ew wê bi wê re wê, weke di lêhatinekê de bê. Ev wê, weke çerçoveyek pêşnûmeyî wê di wê rengê û awayê de wê bi wê re wê weke ku wê biafirênê.

Di mijare têngîna wê navaroka têngih û ankû têngînê û wê dîmenê ku ew wê ji wê bibê wê, di wê nûqtayê de wê, rewşek cihê wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin.

Di aslê xwe de wê, di wê rewşê de wê, rewşa ya dîmenê ku ew dibê û wê têngînê wê, di rewşekê de wê, bi awayê ku ew dibê wê, weke 'pêkhatî' re wê dîmenekê weke wêneyekê wê bi xwe re wê, bi serê xwe wê bide dîyarkirin. Di wê nûqtayê de ji dîmenê li têngihê û ji têngihê li dîmenê wê, rewşek hev afirandinê û ji hev derhanînê û ankû afirandinê û hwd wê bi wê re wê, di reng û awayekê de wê weke ku wê biafirênê.

Lê di wê nûqtayê de wê jî mirov dikarê wê bibêjê ku wê rewşa wê dîmenê wê, di wê çerçoveyê de wê, piştî ku ew wê pêk were wê weke rewşek 'hebûnî'a ku ew wê weke ku wê bi wê re wê hebê re wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê karibê mirov li wê bihizirê û wê fahmbikê bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê.

Mijare hebûnê wê, di wê çerçoveyê de wê, xwediyê dîmenekê berfireh ê ku mirov wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê bi wê re wê fahmbikê bê. Wê jî wê, dikarê wê werênê ser ziman wê, hebûn wê bi wê re wê ya ku ew heya û bûya û ankû pêkhatiya wê di wê temenê de wê bi wê re wê bibê.

Di wê rewşê de wê ev wê, weke aliyê wê yê ku mirov wê, bi wê re wê bihizirê bê. Ya ku me hizirkir, tefkir kir wê, weke pêkhanînekê jî bê. Wê di wê temenê de wê bi wê re wê, di reng û aayekê de wê weke ku wê bi wê re wê, di awayekê de wê weke ku wê hebê. Wê, di serî de wê bi wê re wê dikarê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê mijare hebûnê wê,

di wê rewşê de wê bi heyina heyî re wê, weke bi hebûn bê. Wê bi wê re wê weke ku wê hebê.

Hebûn wê di serî de wê, dema ku em bi wê re wê li wê bihizirin wê, weke ya ku ew heya û dikarê wê derkbikê û tefkir bikê re wê hebê. Ya vajî wê ya nebûn û ankû tûnebûnê bê û wê, di wê temenê de wê weke aliyê wê yê din bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê kaeribê wê, di serî de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare dîmenê hebûnê de ku em dîsa li têngîna wêneyê wê li wê vegehirin wê weke ku wê dema ku mirov çî bê û wê bi wê çawa wê weke wê û ankû li gorî wê tevbigirihê wê bi wê re wê, karibê wê fahmbikê. Minaq wê dema ku em bahsa masivanekê bikin ku ew wê, çawa wê weke masîvan wê tevbigirihê wê weke aliyekê ku mirov wê bi wê re wê di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê. Wê dema ku em werina ser mijare çawa tevgerînê ew wê weke aliyekê ku wê bi restên civaknasî û hwd re wê, girêdayî bê. Wê dema ku em jî aliyê restên civaknasî û li gorî wan jîyankirinê ve mijarê hildina li dest wê, di wê temenê de wê weke ya ku ew wê, di wê çerçoveyê de ew wê rast dibênê ku ew weke wê bikê re wê di rengê de wê, bi wê re ew wê bikê. Di nava wê rewşa civaknasî de wê, weke kirdeyekê bûyin û pêkhatina wê ya bi temenekê bûjenê û hwd re wê, ew wê di dewama wê de wê weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Li vir wê, dema ku em weke têngînek şubjeyî ku em wê di kiryar û çalakiyên xwe de wê weke wê, dixwezî ku em wê bikin ew wê weke têngînek ku ew bûya û wê, di wê temenê de wê, bibê. Ew bi tefkirkirinekê bê, hizirkirinekê bê, zankirinekê bê, xiyalkirinekê bê û hwd wê, di wê temenê de wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Her hizirkirin û têngihkirin wê weke têngînek bûyi bê. Di wê temenê de wê, ya ku ew weke bûyî bê. Di wê nûqtayê de wê dikarê wê di dewama wê de wê, bi wê re wê li wê bihizirê ku wê, rewşa hizirkirinekê ku ew beremberê wê weke di jîyanê de nebê mirov dikarê wê, di rengê de wê weke neyî wê, di wê nûqtayê de wê, bihasibînê? Di têngîna hebûnîparêzîyê de wê, ew hizirkirin wê weke ku me, di awayekê de li jor wê hanî ser ziman wê, bikeve rewşek weke ya ku ew di wê temenê de wê bi wê re wê, di rengê de wê bibê. Yanî wê, rewşa wê bûyina çalakiyê

wê weke bûyinek bi hebûnî ku ew wê bi serê xwe wê, di rengekê de wê dikarê wê herê bikê û wê rewşa têgiha ku ew wê weke bi wê dibê jî wê bi serê xwe wê weke aliyekê wê yê din wê bènê ser ziman. Di rewşa têtikiya nava herdû aliyên û ankû ji aliyê bi ber bûyina aliyê din ve wê, weke pêvajoyek bûyinî bê û wê, di wê temenê de wê, di çerçoveya rêgezê û ankû têtînek rêgezî de wê piştî wê, di rewşa duyem de wê dikarê wê hilde li dest û wê werênê ser ziman bê.

Di wê rewşê de wê, rewşa aqilê me yê ku em wê bi wê re wê ji tiştê û ankû bi wê li tiştê û bi pêvajoya bûyinê wê li wê dihizirê bê. Di pêvajoya têtîna aqilê hebûnê û hebûnê de wê, di rengekê de wê, dikarê wê ji aliyekê ve wê, di wê temenê de wê, di çerçoveyek şenber de wê, di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê, ji aliyekê din ve jî wê hilde li dest. Ew jî wê di wê temenê de bê. Ku mirov wê, dema ku wê têtînekê wê, bi wê dihizirê ku em li gorî û weke pêwîstiya wê kirinekê wê bikin wê, di wê temenê de wê bi rewşek têtikiyî a teybet re wê bi wê re wê, di rengekê de wê bibê. Ev herdû alî wê weke du aliyên ku em dikarin di çerçoveya şewayekê aqilî ê objektîv de wê karibê wê fahmbikê bê. Lê aliyê din ê ku em dikarin wê weke aliyekê şubjeyî wê bi wê re wê li wê bihizirê wê, temenê hişkirinê wê di wê rengê de wê biafirênê û weke têtînek bi aqilî û darazî bê wê, ew wê, weke dîmenekê din ê aqilî ku ew wê bi wê re jî wê karibê di rengekê de were fahmkirin bê.

Wê dema ku em niyetekê wê baş û ankû nebaş wê şîrove bikin wê di wê temenê de wê ew wê, bi têtikiya herdû dîmenên hizirkirinê ê aqilê objeyî û bi wê re yê aqilê şubjeyî ku wê bi wê re wê bibê re wê, ew wê bibê. Di wê rewşê de wê, hingê wê mirov wê bi aliyê duyem re wê aliyê hizra pêşî û çalakiya wê û ankû hizra pêşî û objeya wê di wê temenê de wê bi wê re wê, li wê bihizirê bê.

Di wê temenê de wê, ya ku wê, hebûnê wê bi têtînek nîrxî wê, bi me wê ji aliyekê ve wê weke ku wê bide dîyarkirin jî wê di aslê xwe de wê bi wê aliyê ve wê girêdayî bê. Di wê temenê de wê, weke ji wê gihiştina bi watayê û ankû watelêkirinê re wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, di dîmen û rengekê de wê bi wê re wê weke ku wê wê bibê. Di wê rewşê de wê, dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê ku wê mijare hizirkirinê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê karibê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin bê. Wê dema ku em tiştê wê dihizirin wê bi hizra wê re wê, dikin ku wê di dîmenekê de wê bi wê hebûnê re wê di hevyekeya wê de wê li wê bihizirin. Hevyekeyî wê ji aliyekê ve wê bi têtîna wê têtîhek nîrxî wê bi kirdeyî wê di xwe de wê

bihawênê. Wê demê wê, bi wê êdî mirov wê kifşdikê û li wê dihizirê ku ew tişt û ew hizir wê çawa wê bi wê re wê, di nava hevyekeyê de bê. hevyekeyê wê, di rengekê de wê, di yekitiyekê de wê çawa wê bibê û wê bi wê re ew yekiti wê çawa wê hebê wê bi wê re wê, di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de bi wê re wê li wê bihizirê. Hevyekeyê wê, di xwe de wê têngîna nirxiyê ku ew dihawênê wê ji aliyekê ve wê weke ku wê pêwîst bê ku mirov wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê têngîna hevyekeyê de wê, dema ku em bahsa wê hizra wê bikin û di dewama wê de wê, bahsa wê rewşa çalaki û ankû rewşek fizîkî û bûjenî a beremberê wê bikin. Wê di wê nûqtayê de wê ew heyina heyî wê nirxa wê bi wê re wê bide dîyarkirin û ankû wê ew têngîna û ankû hizra ku ew dibê wê ew wê bi wê bide dîyarkirin? Di wê rewşê de wê, mijare hebûnê ku ew hebê wê, di wê rewşê de wê, di awayekê xwezayî de wê weke di wê de wê, rewşek nirxî ku em wê bi wê re wê, bi pîvîn û wê karibin wê bi wê re wê fahmbikin wê hebê.

Ev jî wê weke aliyekê wê yê ku em wê dikarin wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirin bin ku wê mijare nirxê û hebûnê wê, di hevyekeyê de wê bi wê re wê hebê. hebûn ku ew heya wê, demê wê, temenê wê têngîna xwe ya nirxî ku ew bi wê karibê were fahmkirin jî wê di rengekê de wê weke ku ew wê biafirênê.

Di wê rewşê de wê, demê wê encamek wê di fahmkirinê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê xwe di awayekê de wê bide dîyarkirin. Ew jî wê, di wê rewşê de wê ew wê bê ku wê rewşa wê ya ku em wê dikarin wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibin wê fahmbikin bê. Nirx wê, di awayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi mijare hebûnê ve girêdayî wê weke têngînekê wê hebê. Lê wê têngîna darazê ku mirov wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê jî lê wê ji wê zêdetirî û dervî wê di dîmenekê de wê bi hebûna wê re wê, ew wê, hebê. Ber ku wê nirx û nirxitiya ku em bi wê dihizirin wê ne tenê wê weke têngînek û tefkirkirinek ku em wê tenê wê bi wê re wê bi wê hebûnê re wê li wê dihizirin bin. Wê bi wê re wê, ew di hebûna ku ew heyî de wê, weke bi hebûna wê re ku ew dikarê hebê û ew were lê hizirkirin bê. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di dewama wê de wê, dikarê wê bi wê re wê, li wê bihizirê ku wê mijare nirxê wê, bi wê temenê wê yê hebûnê wê hebê. Wê dema ku em ji wê aliyê ve wê, dihizirin wê demê wê fêrsek din a bi fahmkirina bi gotinê

wê di wê rengê de wê di mejiyê mirov de wê xwe bide dîyarkirin. Wê dema ku em wê bi wê têngîna hizirkirinê a gotinê wê, li wê ne hizirin wê, ew wê nebê bê? Di wê temenê de wê, di kirdeya wê gotinê de wê weke wê dema ku em li wê dihizirin wê weke hebê. Lê ew wê, di wê temenê de wê, ji wê têngîna weke ya ku em bi gotinê dihizirin û ew weke bi wê hebê ji wê zêdetirî wê weke têngînek ku ew ji wê hebûnê bi wê gotinê ku ew dihê kifşkirin bi çavkaniya wê hebûna heyî re wê karibê wê li wê bihizirê bê. Wê demê wê, dema ku ew çavkaniya wê nebûba wê ji xwe wê derfeta wê kifşkirin û hizirkirina bi wê û ankû weke azmûnkirina wê jî wê di wê nûqtayê de wê weke ku ew wê nebûba. Wê demê wê di wê rewşê de wê, çavkaniya wê hizirkirinê û gotinê jî wê hebûna heyî wê, di rengekê de wê bi wê re wê, bi têngîna nîrxê re wê di rengekê de wê xwe bi wê re wê di şêwayekê de wê bide dîyarkirin.

Di mijare hebûnê de wê, ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê di dewama wê de wê fahmbikê ku wê, hebûn wê di wê de wê bûyin û heyina wê weke fêrsa pêşî bê ku ew wê temenê wê fêrsa fahmkirinê a bi wê bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, awayê wê yê ku ew heya wê, di wê temenê de wê, dema ku ew hebê wê ew weke hebûnekê wê pêşî wê hebê. Piştî wê weke nîrxekê wê hebê. Di wê çerçoveyê de wê, ev wê, weke du aliyên ku ew nikaribin ew ji hev werina cihê kirin jî bin. Wê di wê rewşê de wê, di rewşa wê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di mijare darazê de jî wê weke têngînek şîrovevî a di nava hebûn û nîrxîya wê de ku ew wê, dikê ku wê bi wê heyina wê re wê fahmbikê re wê, di dîmenekê fahmkirinê de wê xwe bi wê re wê, bide dîyarkirin. Di mijare çavkaniya têngînê de wê mijare hebûnê wê, bi heyina wê re wê, di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Hin salixkirinên li ser gotina hebûnîparêzîyê re ..

Di mijare hebûnîparêzîyê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê di dewama wê de wê mijare salixkirina wê bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, dema ku wê were salixkirin wê weke aliyekê wê yê giring wê hem awayê dîtbar û cewher wê cihê û cihê wê weke du aliyên ku wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê, werina lê hizirkirin bin.

Di awayekê de wê, weke ku me li hin deverna li jor wê hanî ser ziman wê mijare rewşa ya dîtbariyê û heyî ku wê bi wê hebûna wê re wê, çawa wê, were fahmkirin wê di wê nûqtayê de wê weke mijarek bingihînî a

têgîna hebûnîparêzîyê jî wê xwe di wê rengê de wê di dewama wê de wê bide dîyarkirin.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, bi rastî jî wê, dema ku mirov wê li wê dihizirê wê, di awayekê de wê, weke ku wê, carna wê, Sartre wê li wê bihizirê wê, “bêsedem, bêawate û bêpêwîstîni weke hebûnekê’ ku mirov wê, li wê binerê wê, di rengekê de wê, weke têgihek bi serê xwe a ku ew bi hebûna xwe re wê, bi ya ku ew dihê dîtin û weke bi çerçoveya wê re wê, di dîmenekê de wê li wê bihizirê. Di wê nûqtayê de wê, li ser wê ya ku ew bi heyinî wê bi wê re wê were lê hizirkirin wê mijare ‘kokê’ wê weke têgînek ku wê di wê nûqtayê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê, xwe bide dîyarkirin.

Hebûn wê, dikarê wê bêkok wê li wê bihizirê’? Ankû dervî wê, di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê li wê bihizirê bê.

Ji têgîna kokê dîr ku mirov wê empatiyekê wê li wê bikin û bihizirin wê di dîmenekê wê weke ku wê were dîtin weke têgînek ku ew li civakê beyenibûyî, bingihê xwe ji dest dayî, û weke bi dîtbarîyek heyinî a mekanîkî, fizîkî, bûjenî û hwd ku wê dihênê ser ziman wê weke têgînek felsefeyî jî wê di dîmenekê de wê xwe di rengekê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê bide dîyarkirin. Di wê nûqtayê de wê, ev jî wê weke aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê weke aliyekê wê yê din ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê wê, di wê temenê de wê xwe di rengekê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê bide dîyarkirin.

Di wê çerçoveyê de wê, weke ku wê were ser ziman wê bi xwezayî wê aliyekê wê yê din ê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê wê xwe di dewama wê de wê bide dîyarkirin. Ew jî wê têgîna wate û ankû manadayînê a li hebûnê bê. Di wê çerçoveyê de wê mijare bi watekirinê û manadayînê de wê, hebûn wê, di wê rewşê de wê, weke aliyekê wê yê ku mirov wê, li wê bihizirê bê. Dervî wate û manayê wê karibê wê were lê hizirkirin?

Di wê temenê de wê, ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê li wê bihizirê bê. Wê dema ku em li ser hebûna zindiyî a mirovî re wê di dîmenekê de wê li wê bihizirê wê, aliyekê wê yê wê yê jîyanî wê li ser temenê watelêdayînê û bimanekirinê û di wê temenê de wê, ji wê bi pêvajoyên jîyanê re ên ku ew li wê were lê ghiştina fahmkirinê re wê, bibê bê. Wê demê wê, di têgîna hebûnê de wê, weke aliyekê wê yê din jî wê bi wê nûqtayê ve wê, girêdayî wê weke ku wê pêwîst bê ku mirov wê,

ji aliyekê ve wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare hebûnê de wê, hebûna heyî wê, biqasî wê, hebûna bi têngînî ku ew wê di wê temenê de wê bi watekirinê û manakirinê wê bi têngînek afrîner wê bibê wê li wê hizirkirina wê jî wê di wê nûqtayê de wê weke aliyekê wê yê din ê weke yê watedar û afrîner a ku wê di çerçoveya pêvajoyên jîyanê û domandina wê de wê, weke rengê xwe bi awayê pêşketinê û pêşveçûnê û hwd re ku ew xwe bide domandin re wê bide dîyarkirin bê.

Hebûna bûjenî û fîzîkî wê bi rêgezên xwe yên fîzîkî û mekanîkî re wê, di pêvajoyên xwe yên jîyanê de wê bibê. Ev wê, di wê temenê de wê, dema ku ew bû wê, di dewama wê de wê, bi wêê re wê çawa wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê nûqtayê de ew rewşên fîzîkî û ankû mekanîkî bi watekirin û dayîna li wan a maneyê û hwd jî wê weke aliyekê wan ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di mijare hebûnê de wê, ev aliyên ku wê weke aliyên wê yên temenî ku wê werina lê hizirkirin wê, bi gotina weke ezîtîyê, cewherê û hwd re wê, di awayekê de wê weke aliyên ku wê ji aliyekê ve jî wê bi wê re wê karibin werina lê hizirkirin bin. Lê ji wê zêdetirî wê her rewş û awayê ku ew dibê di çerçoveyek hebûnê de dîyar dibê wê fahmkirin û salixkirina wê di wê temenê de wê bi wê re wê, weke aliyekê wê yê ku mirov wê li ser wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê.

Bi gotinê ku em li têngîna hebûnîparêziyê wê dihizirin wê dibînin ku wê bi têngihî wê weke têngihîstînek hem biriqîner û hem jî xwe dayîn nîşandar bê. Di awayekê de wê, di mijare hebûnê de wê, gihiştina li têngihîna cewherê, xwe naskirinê û hwd jî wê weke bi keseyetbûnê wê weke aliyên wê yên ku ew wê li ser wê temenê wê bi wê re wê were lê hizirkirin bê.

Di awayekê de wê, dema ku em li gotina hebûnê dihizirin wê fêrsa fahmkirinê a ku em ji wê digirin wê weke têngînek ku wê, di xwe de wê, gihiştina li pênasî û fahma hebûna xwe re wê, rengê fahmkirinê wê weke ku wê bixwezê ku ew wê bide dîyarkirin. Ji aliyê din ve jî wê weke aliyekê wê yê din jî wê ew bê ku wê, di nava civaketîya ku ew dijî bi hebûnê wê weke çawa wê xwe weke bi keseyet û hwd re wê derxê li pêş û wê di nava hewldana wê de bê wê, bi keseyetî xwe bide li der wê bi wê re wê xwediyê dîmenekê fahmkirinê bê. Li ser wê temenê Kierkegaard

wê, ferd wê weke têngîn û temenekê kirdeyî ê esasî wê bixwezê ku ew wê, çerçoveyê de wê salixbikê û wê werênê ser ziman.

Weke ku me li jor hanî ser ziman wê mijare hebûnê wê ne tenê wê weke mijare qalikekê ku em bi dîyariya wê ya heyînî re wê bi tenê wê bi wê re wê fahmbikin bin. Di wê çerçoveyê de wê, di xwe de û di tenetîya xwe de jîyankirina mirov wê, bi wê re wê, bibê û wê, dema ku ew wê, ji wê çerçoveyê civakî û giştî a komelî ku ew dikê ku ew derkeve dervî wê, di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Li vir, di aslê xwe de wê dema ku em mijare hebûnê wê dihizirin wê mijare ferd û kesbûna wê ku ew xwe dide dîyarkirin wê weke pîrsek din wê xwe di wê nûqteyê de wê bide dîyarkirin. Ew jî wê pîrsa giştîbûnê û civakbûnê ku wê di wê nûqteyê de wê çawa wê pêwîst bê ku mirov wê pêşwazî bikê bê. Di wê nûqteyê de wê, dema ku em li wê dihizirin wê, di mijare têngîna kirdeya gotina hebûnê de wê, ya ku wê ji aliyekê din ve wê were fahmkirin wê di wê wateyê de bê ku wê, dema ku me got hebûn wê weke wê, bi kirdeya bi wate li xwe hatibê, bi hişbûnê û bi ferdbûna xwe û hwd re wê hebê re wê, di dîmenekê de wê bibê. Li ser wê nûqteyê re wê, di dîmenekê de wê, ew wê, weke aliyekê wê yê din ku ew dikeve beremberê civakê û heta ku wê di hin awayna de wê weke ku wê were beremberê wê di reng û awayekê de wê xwe bi wê re wê, bide dîyarkirin bê. Di wê nûqteyê de wê, weke hebûnekê ku ew di nava jîyanê de ew heya û dibê wê, demê wê, ew wê, weke di hiş û farqêbûna wê de wê weke ku wê pêwîst bê ew bibê. Li gorî Sartre wê, dema ku wê bahsa wê, nûqteyê wê bikê wê bi gotina “madem ku ew li dînyê bi tenê hatiya hiştin wê demê ew ji kirinên xwe jî berpîrsiyar a’ re wê, gotinê wê ji wê aliyê ve wê, werênê ser ziman. Di gotina Sartre de wê, têngînek weke ya ku mirov wê bi fêrsa fahmkirinê re wê bi derûnî wê weke bi têngîna tenetîyê, di xwe de bi tenê heyinê û hwd re wê ji wê karibê wê fahmbikê.

Di wê çerçoveyê de wê weke hebûnekê ku ew çawa xwe tefkir bikê, pêşnûmabikê û bi awabikê wê bi wê rengê wê weke ku wê hebê û wê, di dîmenekê de wê, weke ku wê di reng û awayekê de wê bi wê re wê xwe bide diyarkirin. Wê di wê nûqteyê de wê bi awayê xwe yê ku ew bi wê heyî re wê hebê û wê, di wê çerçoveyê û rengê de wê bide dîyarkirin. Li ser wê rewşa bi heybûn û bûybûna mirov re Sartre wê mijare hebûnê wê, bi serê xwe û di xwe de wê weke hebûnê wê, di renekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê, werênê ser ziman. Di mijare hebûnê de wê, dema ku em bahsa wê, bi awayên wê re wê bikin em, tenê

ku em dîroka pêvajoyên felsefeyê ji demên kevnera û hwd re wê hildina li dest wê, bi awayên ku ew bi wê hatiya salixkirina re wê karibê bi awayên cihê re wê werênê ser ziman. Stoi wê bi awayekê wê salixbikin. Maniyî û Augustiniusî wê di awayekê de wê salixbikin. Sokratî, platonvanî û heta aristo û hwd wê, di awayna din de wê salixbikin. Di wê çerçoveyê de wê ev wê weke awayên wê yên fahmkirinê ku ew bi wê werina lê hizirkirin bin.

Weki din wê piştî serdema navîn wê weke hebûnîparêzên olî û yên weke der-olî û hwd wê, bèn pênasekirin. Di wê temenê de wê, ev jî wê weke aliyna ku ew wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê were dîtîna ku wê werina lê hizirkirin bin.

Di dewama wê de wê, dikarê wê werênê ser ziman ku wê, mijare hebûnê wê, salixkirina wê, di wê rengê de wê bi awayên wê re wê, di dîmenekê de wê weke ku wê bi minaqên bi wê rengê re wê were dîtîna wê were lê hizirkirin. Li ser awayên felsefeyî û pênasekirinên bi wê re ku em li wê dihizirin wê di wê temenê de wê, awayên wê yên cihê ên ku em dikarin cihê û cihê bi wan bihizirin û wan werênina ser ziman wê di wê temenê de wê bi wê re wê, di renekê de wê, weke ku wê bi wê re wê were dîtîna ku wê karibê wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin bibê bê.

Di mijare têngîna hebûnîparêzîyê de wê, di demên hemdem de wê, gelek hizirvanên wê yên ku wê, di wê nûqtayê de wê hizrên xwe wê werênina ser ziman wê bibin. Di dema ku wê têngîna hebûnîparêzîyê a di demên hemdem de wê bibê wê di wê warê de wê, gelek hizirvanên ku wê di wê warê de wê navê wan wê bi wê re wê were ser ziman wê bibin. Minaq wê, kesên weke max stirner ku wê weke hegelvanek dema xwe bê û wê, bi têngîna xwe ya 'jinûve kifşkirinê' re wê, derkeve li pêş û wê, bi zimanekê pedegojikî wê, werênê ser ziman re wê, di wê çerçoveyê de wê, bi hizrên wî re wî wê ji aliyekê ve wê bahsa wî were kirin. Di awayekê de wê ya ku wê bibê peyxam ku wê bahsa stirner wê bikê wê têngîna wî ya weke ku wê bi hinek hizrên wî yên ku wê teqabûlî têngîna 'anarşîyê' û hwd wê bikin re wê, di renekê de wê bibin. Hizrên stirner wê dema ku wê bi zêdeyî wê derkevina li pêş wê di dema ku wê têngîna 'birdoziya alman' wê were rojeve û wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin re wê bibê û ev wê, di renekê de wê, weke demek 'destpêk' wê di renekê de wê were hanîn li ser ziman.

Di wê temenê de wê rexnegirtinên marks û engels ên li felsefeya stirner wê, di wê temenê de wê, ji aliyekê din ve jî wê bê sedema lêkolînên li ser felsefeya wî.

Di wê demê de wê, di aslê xwe de wê, rexneyên felsefeyê wê, di wê warê de wê, di rengekê de wê demek bûhranî wê ji felsefeyê re jî wê di rengekê de wê weke ku wê bi xwe re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, felsefeya ku ew ji jîyanê dîr wê, di wê temenê de wê, weke ku ew li şûna wê, ku wê têtînekê wê bê kirin li jîyanê weke têtîna fahmkirinê wê bi wê re wê were lê hizirkirin.

Têtînen weke yên ku wê bi mijare hebûnê ve wê girêdayî wê werina lê hizirkirin wê weke mijarna felsefeyî wê, di wê temenê de wê, di rengekê de wê weke aliyna wê yên din bin ku mirov wê li wê bihizirê bê. Sitner wê, di rengekê de wê, têtînen weke yên civaknasî û sosyalistî jî wê bi têtînek idealistî wê weke bi pêşxwandinek bi têtîna xiristiyanî wê bixwênê re wê di wê çerçoveyê de wê derkeve li pêş.

Ya ku wî, di dema wî ya piştî wê di nava têtînen hebûnêparêzîyê de ku wê werênê ser ziman wê çawa wê bi rengekê hizirkirinê a weke ya taqabûlî gotina “ku mirov bû xwûdê” re wê, bikê re wê bibê. Ew li ser wê gotinê re wê hinek gotinên ku ew şîrove dikê ên weke “sûwarvanên bi hişmendî”, “biazadî xwe zanîn”, û hwd re wê, derkeve li pêş. Di wê gotinê de wê, têtîna hiş û azadîyê û hebûnê wê di rengekê de wê, weke ku wê bînenê cem hev. Di dewama wê de wê, stirner wê ji aliyekê din ve jî wê têtînek ku ew dihizirê wê, di dewama wê de wê bi mijar û gotina xwûdê ve girêdayî bê. Ew wê, di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê, pêwîst nebê hebûnek weke ya lki lêgerînek hebûnek ji wê wirdetir. Di wê nûqtayê de wê, bi gotina “hebûna ji wê wirdetir” wê bi wê re wê qasta xwûdê û gotina xwûdê bikê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, bi ya dîmenê hebûnê a ku ew heyî re wê, di rengekê de wê, bi wê sînorê wê re wê, di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Di awayekê de wê, mijare mirov wê, di wê bi ferdî û keseyetî wê, hin bi hin wê were kifşkirin û wê, di wê temenê de wê ‘bi gotina ti hêz ne li ser ya mirov re bê’ re wê, di dewama wê de wê bi wê re wê hizirên xwe wê werênê ser ziman.

Dema ku wê mijare hebûnêparêzîyê wê were lêpîrsîn û ankû li ser wê sekin in wê weke mijare giring a bi wê re wê mijare hebûnê wê salixkirina wê, bi wê re wê were lê hizirkirin. Sartre wê dema ku ew wê, dihênê ser ziman wê, weke dîmenekê berfireh ku wê di wê de wê karibê her tiştê wê di wê de wê were kifşkirin û pênasekirin. Di dewama wê de wê bi wê re wê, di wê rengê de wê, werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê, di wê dîmenê de wê, weke rengekê nakokî jî wê, di awayekê de

wê weke ku wê, di wê de wê hebê wê, di reng û awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Di wê dîmenê sartre de wê, di renekê de em, li rengê salixkirinên Stirner dinerin jî wê, di renekê de wê, bixwezê ku ew bi ya heyî weke mirov, hebûnê, bi fîzîkî, bûjenî û hwd re wê werênê ser ziman. Stirner wê, dema ku wê salixbikê wê li ser têngîna ya olî re ku wê, 'hebûnê wê, dênê li ser xwe' wê, di renekê de wê bi wê re wê pênasebikê û wê werênê ser ziman.

Têngîna stirner a olî wê, dema ku wê li wê were nerîn wê, di dîmenekê psikanalitikî de wê, xwe di awayekê de wê, bi wê re wê, bide dîyarkirin. Şîroveyên xwe ku ew wê, dema ku wê bi aliyê objeya şubjeyê re wê li wê bihizirê wê, li ser dîmenekê bi wê rengê re wê bixwezê ku ew wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, hiş û wîn wê, dema ku em ji kijan aliyê ve wê li wê binerin wê were dîtin ku wê weme mijare giring wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Şîroveyên ku wê mijare hebûnê wê şîrovebikin û wê bixwezin ku ew ji aliyê xwe ve wê, salixkirinekê wê ji wê re wê werênin wê mijare wîna bi hiş wê pêşî wê li ser wê bisekin in û wê bixwezin ku ew wê di wê de ku ew wê çawa wê hebê wê fahmbikin û wê, di dewama wê de wê weke aliyekê wê yê din jî wê, piştî wê mijare azadiyê wê li ser wê re wê, werênina ser ziman. Stirner jî wê, bixwezê ku ew di dîmenekê ji sartre û Kierkegaard mijare hebûnê wê, di çerçoveyek afrînerîya hebûnê a di jîyanê de wê, bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Mirov wê, awakerê dînya xwe û afrînerê wê bê. Di dewama wê de wê, di wê de wê, xwediyê wîmnek ku ew bi wê dide dîyarkirin bê. Wê di dewama wê de wê li ser wê re wê bi wê re wê li wê bihizirê. Di wê nûqteyê de wê bixwezin ku ew keseyetekê û dînya wê, bi wê re wê kifşbikin û wê werênina ser ziman.

Di wê temenê de wê, sartre jî wê, di renekê de wê, weke ku em di nava hizrên stirner de wê dibînin ew wê, dixwezê ku ew di dîmenekê rexnegirî de wê, hilde li dest. Bi têngîna 'mirov tiştekekê wê rexne nekê wê herê nekê' re wê, di renekê de wê, li wê bihizirê û wê, di wê temenê û awayê de wê, werênê ser ziman. Hebûnîparêzî wê bi têngîna wê dema ku mirov wê li wê bihizirê wê, bi wê re wê xwediyê wê têngîna bê ku ew hebûnê wê, di renekê de wê, bi wê re wê, fahmbikê. Wê fahmkirinê wê rast bikê. Wê çawa wê rastbûna wê pênasebikê? Di wê temenê de wê, bêgûman wê bi wê re wê weke ku wê pêwîstî bûyina xwediyê meji û aqilekê rexnegir jî bê. Ev wê, weke di awayekê de wê, di mijare têngîna hebûnê de wê, weke

alijekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê. Wê dema ku wê, ew tiştê wê bê lêbikolê û wê bê lêpirsnekê wê herê bikê wê di dîmenekê de wê, weke ji wê têngîna xwe ya hebûnê wê weke tawîzekê bide ew wê bikeve reng û dîmenekê fahmkirinê de. Ber vê yekê wê, dema ku em bahsa hebûnê bikin wê çawa wê, di wê rengê de wê xwediyê dîmenekê fahmkirinê bê û wê, bi xwe weke ku me li jor hanî ser ziman wê bi wîn û hiş bê wê, demê wê bi wê re wê çawa wê xwediyê dîmenekê fahmkirinê ê lêpirsînê û fahmkirinê bê. Ev wê, di rengekê de wê weke alijekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê, fahmbikê bê. Hebûna bi hiş wê, di wê temenê de wê bi xwe re û hewirdora xwe re wê xwediyê fahmkirinek bê. Ew wê, fahmkirinê wê, di wê temenê de wê, dema ku ew wê weke xwe bikê wê pêwîst bê ku ew wê, lêbipirsê ku ew wê çawa wê, weke alijekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê. Hebûn wê bi wê aqilê xwe yê lêpirsîner û rexnegir wê di rengekê de wê, nirxên rûniştî û xweçihî wê, di rengekê de wê, li wan wê li lê bipirsê. Ev jî wê weke alijekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê. Wê demê wê, ya ku ew wê fahmbikê û li wê têbigihê wê, çawa wê weke hebê bi fahmkirina mirov û wê, di wê çerçoveyê de wê weke rastiyê wê dibînê wê bi wê re wê li wê bigihêjê. Hebûnîparêzî wê, têngîna wê, di wê temenê de wê, bi wê rengê aqilîya xwe û hişmendiya xwe wê, ya kevn û weke aqilê rûniştî û hwd jî wê, di rengekê de wê, bikeve beremberê wê de bi dîmenekê lêpirsîner. Di wê temenê de wê, hebûn wê, di wê temenê de wê, di nava wê rewşê de ku ew lêpirsînê wê, dikê wê weke kirdeyek bi fêrsa fahmkirinê ku ew bi wê re wê, dijî wê, weke xwe wê fahmkirinê wê çawa wê bikê û wê di wê temenê de wê bi wê re wê hebûna xwe wê bide dîyarkirin û wê, hebûna xwe wê, werênê li holê wê bi wê re wê, weke ku wê bi xwezayî wê bikeve nava hewldanek bi wê rengê de jî.

Wê dema ku wê stirner wê werênê ser ziman ku “perwerdeya liberalan xwe dispîrêr terbiyakirinê lê rêgezên mafê mirov wê, temenê jîyane mirov a bi perwerdekirinê bingihê wê biafirênê’ re ku wê werênê ser ziman wê, bixwezê wê bi wê re wê ji alijekê ve wê, aliyê bi gotina xwe re wê bi kirpênê. Bi wê li gorî wî kes serbixwe bê. Wê bi wê re wê di dewama wê de wê, wê perwerdeyê ku ew bû wê, azadiyê wê himbêz wê bikê. Stirner wê ji aliyê têngîna perwerdekirinê ve wê mijarê ve wê, dema ku ew wê dihilde li dest wê bi gotina ‘perwerde ya ku mirov li wê aşîna na wê zanebûnê wê bikarbîna wê, bi fêrkirina wê re wê nirxekê wê qizinc

bikê. Bi wê re wê ya ku wê bi fêde wê çi bê wê, ew wê, bi wê bide fahmkirin.

Stirner wê, dema ku wê, bahsa têngîna zaninê ku ew wê, weke wînekê wê, bi vejê wê derkeve li holê wê, di awayekê de wê pêşî wê pêwîstîya mirina wê bi wê hebê. Ew wê, di wê kirdeya wê gotinê de wê ew wê, werênê ser ziman ku ew bi wê re wê çawa wê weke xwe jinûve wê bi wê re wê weke afirandinê wê bikê wê bi wê re wê li wê bihizirê. Stirner wê dema ku wê bahsa zanînê wê bikê wê, bi gotina “ weke milkekê zaninek wê min ne rehet bikê. Ew pêwîst kes wê weke xwe bixwe wê bikê’ re wê bixwezê wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman.

Di wê nûqteyê de wê, têngîna stirner a azadiyê di çerçoveya têngîna wî ya hebûnê de ku ew li wê dihizirê wê dîmenekê din ê cihê wê bi xwe re wê, bide dîyarkirin. Ew wê, di têngîna razberiyê de wê dibînê û wê, bi wê re wê, mirov wê karibê bi ser ya ku ew dide ber xwe û ankû wê derkeve ber mirov ve wê bi ser ve wê karibê were.

Di awayekê de wê, weke ku me hinekê li jor wê hanî ser ziman wê bi têngîna bi zanînê weke xwe bixwe bûnê ku wê werênê ser ziman wê, di wê nûqteyê de wê, bixwezê di kirdeya wê de wê ezîtiyekê di temenê têngîna azadiyê de wê, bi wê re wê pênasebikê û wê bi wê re wê, di wê têngîna bi serêxwebûnê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Biserêxwebûyin wê weke mercê pêşî ê weke hebûnê bûyin bê. Di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Ew wê, di wê nûqteyê de wê, mijare razberiyê ku ew wê dihilde li dest wê bi têngîna nitelikekê wê, di wê çerçoveyê de wê bixwezê ku ew wê şîrovebikê û wê di dewama wê de wê werênê ser ziman. Wê, di wê de wê, ew nitelik wê, weke bi xwebûnekê wê di rengekê de wê bi wê re wê, weke ku wê werênê ser ziman bê. Ew hebûnê wê, di rengekê de wê, weke dervî ya ku em wê, bi wê fêrdibin wê, werênê ser ziman. Wê dema ku wê, werênê ser ziman ku “heka mirovatî bi rasti weke hebê ev wê, dervî rewşa dibistanî bi bona wî bi heyinek bi aqilî bê.’ Di dewama wê de wê werênê ser ziman ku ‘Wê heta ku wê bi watekirin jî wê ne karê dibistanê bê.’ Di wê temenê de wê di mijare fahmkirinê de wê, weke karê wê mirov bê. Fahmkirin, salixkirin û pênasekirina bi aqil, hiş, têngihîştin û fahmkirinê wê, weke karekê hem bi wê û hem weke dervî wê pênasebikê.

Di wê nûqteyê de wê, di pêkhatina rewşekê bi hizrî wê ji rewşek weke armançekê zêdetirî wê weke pêkhanînek bi wê li wînek azadiyê derbasbûnê ku wê bide çêkirin bê wê, şîrovebikê û wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê dema ku wê, pirsan li yê li ser wê bikê û wê weke 'ku em koleyên wan bin' ku ew wê, bi zimanekê ironikî wê bêtê ser ziman wê, di wê nûqteyê de wê, bi wê re wê bixwezê ku ew wê bêtê ser ziman ku wê, çawa em weke wînekê hebin re wê, bi gotin bikê. Di wê nûqteyê de wê, ji aliyekê ve wê, hebûna xwedi aqil û hizirkirin ku ew wê çawa wê, di rewşek iteatkarî de wê bikê wê di wê çerçoveyê de wê bixwezê ku ew li ser wê bisekinê.

Di mijare têtîna hebûnê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê mijare azadiyê wê di wê nûqteyê de wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin ku mirov wê bi wê re wê li wê bihizirê. Di aslê xwe de wê, di wê çerçoveyê de wê, mijare azadiyê ku mirov wê bi têtîna hebûnê re wê, dihizirê wê bi serê xwe bûnê û çerçoveya wê ya heyî re wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Stirner wê mijare azadiyê û perwerdeyê wê hilde li dest û wê, di wê temenê de wê, bi gotina "weke ku humanism wê idealize dikin wê ne weke armancekê lê wê weke rewşek bûhûrîner a li/bi têtîna me ya azadiyê re " wê, di dîmenekê de wê weke ku wê pênamebikê û wê, werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê, were dtin ku mirov wê, werênê ser ziman ku wê mijare zanînê wê di wê temenê de wê di dîmen û awayekê de wê bi wê re wê xwe di rengekê de wê bidina dîyarkirin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin.

Di wê temenê de wê, dema ku em wê hildina li dest wê, di rengekê de wê, mijare zanînê û rengê bikarhanîn û fahmkirina wê di aslê xwe de wê bi wê re wê, weke aliyekê wê yê giring wê karibê xwe bide dîyarkirin. Di rengekê de wê, dema ku wê, sartre wê werênê ser ziman wê, di rengekê de wê, li ser temenekê têtînî wê zêde idealizekirinên wî di rengekê de wê, di nava zanînê de wê bi weke dorpeçkirinekê re wê, weke ji civakê, dîrokî, girse û hwd ku wê girêdanên wê, qûtbikê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê.

Lê dîmenê sartre ê hebûnê û têtîna wê di rengekê de wê weke ku mirov wê dikarê wê fahmbikê wê berfireh bê. Ew wê, di wê temenê de wê, bi temenekê epistemikî wê weke ku wê bi zêdeyî ew li ser wê bisekinê û wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di awayekê din de jî wê pêvajoya zanînê wê weke aliyekê wê yê din jî wê, di wê rewşê de wê çawa wê were fahmkirin wê weke aliyekê wê yê din wê xwe bide diyarkirin û Sartre jî wê li ser wê aliyê wê were dtin ku wê

bisekinê. Di renekê de wê, di awayekê de wê, dervî têngînek pêwîstîni wê bixwezê ku ew wê bi pêvajoyên peresendinê ên fahmkirinê re wê, di renekê de wê bixwezê wê bikê nava lêpîrsînekê de. Di wê awayê de wê, hizrên sartre wê, li ser wê aliyê wê, ne zêde wê weke aliyekê wê yê giring wê di dewama wê de wê weke pêwîst bê ku mirov wê fahmbikê bê.

Di wê çerçoveyê de wê, pêvajoya zanînê û fahmkirinê wê di wê nûqtayê de wê, çawa wê were fahmkirin wê di renekê de wê were dîtîni ku wê giring bê ku wê, bi pêvajoya hebûnê re wê, di renekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê çerçoveyê de wê têngîna hebûnîparêzîyê a sartre wê di renekê de wê, weke xwediyê çerçoveyek fahmkirinê a teybet bê ku mirov wê fahmbikê.

Mijare hebûnîparêzîyê wê di renekê de wê, piştî serdema navîn û rengê pêşketina wê ku wê hin bi hin wê aqil wê derkeve li pêşîya têngînen teolojîkî û baweriyê û hwd ku wê di dîmenekê de wê, êdî wê di wê temenê de wê, di çerçoveya bi hewldanên jinûve salixkirina mijarên hebûnê û hwd re wê, di renekê de wê were dîtîni ku wê derkeve li pêş. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê didewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê.

Di awayekê de wê dema ku em rengê têngîna hebûnîparêzîya sartre wê li wê binerin wê bi gotina “L’existentialisme est un humanisme (hebûnîparêzî mirovtî ya)” wê di renekê de wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di dîmenekê de wê, nîqaşên stirner ên ku ew di mejiyê xwe de ew di wê temenê de wê dikê jî wê, di renekê ku de wê, mirov wê, derxê li pêş wê, di wê rengê de wê weke ku wê ji wê nedûr di renekê de wê weke ku wê bihizirê û wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê mijare têngîna hebûnîparêzîyê wê, dema ku wê, hilde li dest wê, di wê nûqtayê de wê, di nava wê de wê rexnegirtinên ku ew wê li wê werina kirin jî wê bibin. Di wê temenê de wê, minaq wê li ser wê gotina sartre re wê, nîqaşên weke hebûnîparêzî mirovtîya û ankû ne mirovtîya wê, werênina kirin. Lê di wê nûqtayê de wê dikarê wê di renekê de wê, di dewama wê de wê bi wê re wê, werênê ser ziman ku wê mijare hebûnîparêzîyê wê, di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi mijare hebûna heyî ve girêdayî wê, were lê hizirkirin.

Felsefeyên kirdeyî û ideayî wê di wê nûqtayê de wê, mijare hebûnê wê, ji aliyê têngînek razber ve wê bixwezin ku ew wê bikina mijare lêpîrsînê. Di mijare têngîna hebûnê de wê, çawa wê bi têngîna felsefeyê re wê, were fahmkirin wê bi wê re wê, di renekê de wê li wê bihizirê. Sartre wê,

weke ku em bi awayekê Kierkegaard re jî wê dibînin wê kirdeya hebûnê wê, di dîmenekê objeyî de ku ew ji nava felsefeyê wê, dikin wê derxina dervî felsefeyê weke têgînek heyînî wê, bi şenberîya hebûna heyî re wê fahmbikin re wê, bi wê re wê, li ser wê di wê çerçoveyê de wê bihizirin û wê bixwezin ku wê bi wê dîmenekê fahmkirinê wê derxina li pêş. Di wê temenê de wê, li ser wê dîmenê wê dualitîyek ku wê dem bi dem wê di têgîh û fahmkirinê de wê bi hev re wê were beremberê hev jî wê, têgîna ya hebûna heyî a şenber û ya ku ew bi wê re bi têgînek objeyî ew dihê kirin weke şenberkirin jî wê bi wê re wê bibê û wê, aliyekê wê yê din ê bi hizirkirinê ê bi wê re wê, di dîmenekê de wê weke ku wê biafirênê.

Hebûnîparêzî wê di rengekê de wê, weke mijarek felsefeyî bê. Hebûn ku wê ji gelek aliyan ve wê bê mijare fahmkirinê û wê bê xwestin ku ew were fahmkin wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê.

Di wê nûqtayê de wê, têgîna 'mirovîyê' û ya mirov û ankû bi gotina hebûnê re ku em weke ya hebûnê û hebûntîyê û hwd re ku wê bixwezê wê fahmbikê wê, du têgînên ku wê weke ji hev cihê bin. Di wê rengê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê, di wê rengê de wê bi wê re wê, werênê ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, hebûn ku ew bi hebûnîya xwe re were fahmkirin wê weke têgînek objeyî wê di wê temenê de wê, di wê çerçoveyê de wê were fahmkirin. Bi hebûntîyê re wê, bi rengekê têgînî wê fahmbikê wê, dîmenekê kirdeyî ê şubjeyî wê bi xwe re wê, di rengekê de wê weke ku wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê. Di wê temenê de wê ev ali wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê bê.

Di çerçoveya têgîna 'hebûntîyê' de bê û ankû 'mirovîyê' de bê ku mirov wê bikê ku wê fahmbikê wê, di wê temenê de wê, ji hebûnê bi ew çî ya wê fahmbikê zêdetirî wê ew çawa bê wê, di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Di nava şîroveya xwe ya "hebûnîparêzî mirovtîya" de jî sartre wê, di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê, ji wê aliyê ve wê, ew çî bê ku ew di wê temenê de wê fahmbikê wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê fahmbikê. Ev wê, di wê rengê de wê, mirov wê di dîmenekê de wê weke kirdeya wê ya temenî ku ew li ser wê re wê dikê pêşî wê fahmbikê. Di

dîmenê din de jî wê çawa wê, mijare hebûnê wê, di wê rengê de wê, bi çawaniya wê re wê, di renekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, ew çawaniya wê û çibûna wê, weke aliyê wê yê ku mirov wê, bi wê re wê fahmbikê bê. Li vir wê weke aliyek wê yê din wê bi têngîna gotina 'hebûnîparêzî mirovtiya' re wê xwe di renekê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin. Wê bi aliyê mirovbûnê re wê, di dîmenekê fahmkirinê wê bi aliyên weke yên nirx û hwd re wê, di wê çerçoveyê de wê, karibê wê, di dewama wê de wê bi wê re wê, fahmbikê bê. Minaq têngînên weke wijdanê û hwd wê weke aliyên ku mirov bi wê re wê bihizirê û fahmbikê bê. Mijare hebûnê wê weke wê û bi aliyên wê yên têngînên weke yên hizrî wê fahmbikê re wê, bi wê re wê derkeve li pêş. Di wê çerçoveyê de wê, bi têngîna 'hebûntyê' re wê, weke hebûn wê weke hebûnek bi nirx ku mirov wê fahmbikê jî wê xwe di renekê de wê bide dîyarkirin.

Di mijare têngîna mijare hebûnê de Sartre wê, dema ku wê mijarê hebûnê wê hilde li dest wê, bi têngînek demî re wê, hilde li dest. Di xabate xwe ya bi navê "hebûn û tûnabûnê" de wê, bi zimanekê felsefeyî wê bikê ku ew wê bixwênê. Lê di awayekê de wê, di ya 'nedîyarîyê' de wê, bi zimanekê wêjeyî wê weke ku wê mijarê wê li ser rewşa kirpendina li ser pirs û pirsgirêkên dema xwe de wê, bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di awayekê de wê mijare hebûnê wê, di wê çerçoveyê de wê dema ku ew wê, hilde li dest wê, bi minaqên şenber re wê bixwezê ku ew bi fahmkirina wan re ew di dîmenekê de wê werênê ser ziman. Ev jî wê, di reng û awayekê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Sartre wê dema ku wê, li dîmenê hizra wî ya hebûnîparêzî wê binerê wê weke ku wê, weke Heidegger û hwd wê, bi serê xwe û bi serê xwe tevgerînê wê di renekê de wê dîmenekê bi xwe re wê bixwezê ku ew wê bide nîşandin. Bi felsefeyî wê, dema ku wê bahsa bandûra têngîna hebûnîparêzîyê weke têngînek felsefeyî wê were kirin wê were dîtin ku wê bi demên hemdem de wê bi hizrên sartre, Camus û Kiekegaard û hwd re wê, awayê wê xwe di dîmenekê vekirî de wê bide dîyarkirin.

Ev hizirvanên ku me navê wan hanî ser ziman wê, mijare hebûnê a demên berê ku wê di nava felsefeyê de wê were lêhizirkirin jî wê di awayekê de wê were dîtin ku wê pêşî wê fahmbikin. Wê, di wê temenê de wê, piştî wê êdî wê di dîmenekê de wê, di çerçoveya têngîna demên hemdem de wê, rengê xwe yên hizirkirinê wê bi wê re wê di dîmen û awayekê de wê weke ku wê werênina ser ziman.

Di awayekê din de jî wê, weke ku wê bi awayekê wê were ser ziman wê, ji demên sedsale 17´min û pê de wê weke ku wê bi hizirvan û filosofên weke Laise Pascal û hwd re ku wê bibê wê mijare hebûnê bi têtînek fîzîkî û hebûna bûjenî re wê bixwezin ku wê, di nava ya rengê aqilê rûniştî de wê, pêşî wê fahmbikin û wê piştî ku wê derkevina dervî wê wê, bandûra hizrên wan jî wê di wê xate pêşketinê de wê, xwe bide dîyarkirin. Hizrên pascal ên di warê fîzîkê, matematîkê, û felsefeya wê de wê, di wê rengê de wê, weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di nava hizrên hizirvanên hebûnîparêz ên weke sartre û hwd de jî wê, di dîmenekê de wê were dîtî ku wê, ew ji hin aliyna ve wê were xwandin. Wekî din wê, mijare hebûnê wê, piştî wê bi hizrên Sartre û Kierkegaard re wê, di dîmenekê de wê, renekê şenber a bi têtîna û felsefeyî wê, li gorî ya hizirkirina dema wê, ku wê li ser pîrsgirêkên keseyetê, hebûna ferdiyê û ankû mijarên din ên jîyanî û hwd bê bi têtîna û felsefeyî ku ew şîrove dikin re wê bixwezin ku ew wê rengê wê werênina ser ziman.

Di wê rewşê de wê, weke ku me hinekê li jor hanî ser ziman wê, bi hizrên Stirner re ku wê têtîna hebûnê wê bi derketina li pêş a mirov weke kirdeyekê re wê bixwezê dervî şîroveyên xwûdayî û hwd ên wê werênê ser ziman û di dewama wê de şîroveyên weke yên Sartre ên weke 'hebûnîparêzî mirovtiya' ku wê werênina ser ziman û hwd wê, di wê çerçoveyê de wê, weke têtîna ku wê, karibê di dewama wê de wê bi kirpênê bê.

Di awayekê de wê bandûra têtîna humanismê û pêvajoyên wê yên pêşketinê wê di mijare hizirkirinê û bi teybetî di wê warê de jî mirov nikaribê dîr li lê binerê. Di awayekê de wê were dîtî ku ew jî wê xwe di dîmenekê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin. Wê bibê. bahsa têtîna humanismê a ku wê hebûnê bi hebûna mirov a şenber û ferdiyê û keseyetîya wê re wê derxê li pêş û wê bi aliyên wê yên hundurîn û derveyî wê bikê û bixwezê ku ew wê were fahmkirin wê weke aliyekê din bê ku wê di wê çerçoveyê de wê bi wê çerçoveyê wê encam wê ji wê werina derxistin bin.

Di awayekê din ê giring de wê, di wê demê de wê hebûna şenber a ku ew dijî weke ya mirov û bi aqil ku ew dihizirê, diafirênê û dide dîyarkirin wê, di wê rengê de wê bi wê re wê, weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di awayekê de wê, dema ku em li navaroka nîqaşên bi mijare têtîna hebûnîparêzîyê re dinerin wê weke aliyê wê yê din ve wê, bi têtîna

hebûnê bi mijare cewherê û hebûnê ve têkilidar wê, hizirkirinên ku wê werin û bibin wê, weke aliyekê wê yê din ên ku wê bi ziman û nerînek felsefeyî wê werina kirin bin. Lêpîrsînên bi têngîna hebûnê re wê, bi şîroveyên li ser têngîha cewherê re wê, di rengekê de wê, bibin. Cewher berî hebûnê dibê û ankû bi wê re ew dibê wê, weke aliyê wê yê ku ew wê, bi wê re wê, werê lê hizirkirin bê.

Di wê temenê de wê, mijare cewherê wê, di wê nûqtayê de wê, bi têngînek giring wê were dîtîna ku wê xwe bide dîyarkirin. Minaq wê bi gotin û têngîha “eger ku cewher ku ew berî hebûnê hatibê wê demê wê ew were wê wateyê ku ew bi baxtê re ew ji pêş de ku ew hatibê dîyarkirin” bê. Wê di wê rengê de wê, ev wê, weke aliyekê ku wê bi wê re wê, bi serê xwebûn û ne bi serê xwe bûnê a hebûnê weke bi mirov û hwd re jî wê, di rengekê de wê bi wê re bi têngîh û mijare hebûnê re wê, rengê hizirkirinên wê bi xwe re wê bide dîyarkirin.

Mijare nîqaşên bi hebûnê re wê li ser wê têngîne re wê mijare cewherê wê, di wê temenê de wê, bi mijare hebûna heyî û bûyî re wê bi sînor wê dema ku wê were fahmkirin wê, demê wê bi xwe wê hebê û wê, ew wê, di wê temenê de wê, ne bi pêşdîtinekê ku ew hatibê dîyarkirin ku ew hebê wê, di wê rengê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di mijare hebûnê de wê bi wê re wê, weke aliyekê wê yê din ê bi fahmkirin wê bi mijare hebûnê re wê wîna azad ku ew heya wê bi wê re wê li ser wê temenê wê bi wê rengê wê were lê hizirkirin û wê were hanîn li ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, têngîna cewherê û wîna azad de wê, di wê rengê de wê, bi têngîna hebûnê re ku ew wê cewher berî wê hebê û ankû wê bi wê re wê bibê re jî wê girêdayî wê, çerçoveyek hizirkirinê wê, di wê çerçoveyê de wê, bide dîyarkirin. Di wê mijarê de wê mijare aqılmeşandinên bi aqılparêzî û rewşên weke bi fahmkirina hebûnê wê weke wê, ku wê çawa wê were fahmkirin wê bi wê re wê, weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê çerçoveyê de wê, dema ku em bi wê re wê hildina li dest wê, bi teybetî wê çar alî wê weke aliyên ku wê di wê nûqtayê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibin werina lê hizirkirin wê derkevina li pêş. Aliyê pêşî wê bi mijare felsefeya cewherê û fahmkirina wê ya bi hebûnê re bê. Wê di wê temenê de wê, di temenekê ku wê çawa wê hebûnê wê bi xwe û bi serê xwe wê bi wê re wê fahmbikê wê li wê were lê hizirkirin. Aliyê din ê duyem wê wîna serbixwe û ankû azad ku wê bi wê re wê, bi hebûnê re wê bibê û wê li wê were lê hizirkirin bê. Wê bi wê re wê hebûn

wê, tiştan wê bikê û wê biryara kirinê û ankû nekirinê wê bi xwe û bi serê xwe û ankû wê bi hiş û aqilê xwe wê bide kirin. Aliyê din ê sêyem wê bi têtgîna berpîrsîyarîyê û aqilê wê re ku wê, dema ku mirov wê bikê wê ji wê kirina ku ew dikê ku ew berpîrsîyar bê. Ew di kirina xwe de hem di farqe wê de bê û hem jî di berpîrsîyarîya wê de bê. Wê ev wê, weke aliyekê din ku wê hebûnê wê bikê hebûn wê bibê bê. Aliyê din ê çarem wê bi mijare têtgîna mantiqê û hwd re bê. Ev wê, li ser ya ku ew heya û bûya re ku wê weke bi wê hebûna heyî re wê, bihizirê û wê, ew wê weke çavkaniya hebûnê wê bihizirê bê. Li gorî wê aqil wê tenê zanina ya ku ew heya wê bide me. Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê, kierkegaard wê mijarê di dewama wê aliyê de wê bi têtgînên weke hîs, hêst, bawerî, seh (intuisjon) û hwd re wê, bixwezê ku ew li ser wan bisekinê û bi aqilekê rasjonal wê çawa wê werina fahmkirin wê li ser wê bisekinê. Di wê nûqtayê de hîskirin, hêst û rewşên din ên weke seh û bawerîyê û hwd wê, li ser mijarên kes û ferdiyê û bi hewldana fahmkirina wan re wê bixwezê ku ew wan li ser wan bisekinê û fahmbikê û werênê ser ziman. Di nava wê de wê têtgînên weke yên metafîzîkê, epistemolojiyê û hwd re wê, bixwezê ji aliyekê ve ew nîqaşê bikê. Wê bi wê re wê mijarsa rastîyê wê nîqaş bikê weke têtgînek zanînî a subjektîv û di dewama wê de wê weke ew ku wê ji hundurê wê were wê di dîmenekê de wê ji wê aliyekê ve wê, di rengekê de wê li wê bihizirê. Di wê nûqtayê de wê, dîmenekê derûnîyî û hîskirin û hizirkirinên me yên ku mirov wê bikê wê, di destpêkê de wê, di wê warê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin bê. Di wê nûqtayê de wê, dema ku em miajre hebûnê wê hildina li dest wê mijare têtgîna şêwayê wê weke aliyekê wê yê din wê xwe bi wê re wê di dîmen û awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di wê rewşê de wê, hewldana salixkirina wê, çerçoveya wê ya bi fahmkirinê a şêwayê wê, weke aliyekê wê yê ku wê li wê were lê hizirkirin bê. Lê di şêwayê wê yê fahmkirinê de em dikarin wê bibêjin ku wê hebûn wê di her rewşê de wê weke aliyekê wê yê giring wê bi ya ku ew heya re wê, bi fahmkirina derveyî û hundûrîya wê re wê, xwediyê çerçoveyek fahmkirinê bê.

Hebûnîparêzî û şêwayekê nû ê xwandinê

Wê dema ku em bahsa rewş û têtgîna hebûnîparêzîyê wê bikê wê di rengekê de wê bi têtgîna hizirkirina wê re wê dîmenê fahmkirinê ku wê derkeve li pêş wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê

wê di dewama wê de wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê çerçoveyê de wê, di mijare têngîna mijarên weke derûnîyê, civaknasiyê, wêjeyê û hwd de wê, di wê temenê wê pêşketina têngînên weke yên humaniter û hwd jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di aslê xwe de wê dema ku em bahsa têngîna hebûnê û têngîna hebûnîparêzîyê wê di wê çerçoveyê de wê bikin wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê mijare şewayê fahmkirina hebûnê wê bi aliyên wê yên bi hizirkirinê, fahmkirinê û hwd re wê bi temen û têngînek şubjeyî û hwd re ku wê çawa wê derkeve li pêş bê. Di wê temenê de wê, xwandinên bbi civakî, civaknasê, derûnî û felsefeyî wê di wê temenê de wê bi zêdeyî wê derkeve li pêş. Sartre wê di dîmenekê de wê, dîmenekê wêjeyê û felsefeyî wê weke ku wê di zikhev de wê derbas bikê û wê bi wê re wê werênê ser ziman. Kierkegaard wê di dîmenê hizirkirina xwe de wê mijare baweriyê, derûnî, keseyetiyê û hwd wê, di wê temenê de wê, li ser temenekê hizirkirin a bi aqilê felsefeyî û hwd re wê bixwezê ku ew wê di renekê de wê derxê li pêş. Stirner wê dema ku em li navaropka hizrên wî dinerin ew wê, di dîmenekê de wê, bi zêdeyî wê rengên têngînên olî û bawerî wê navaroka wan û hebûna ku ew di wê de ew çawa dihê fahmkirin wê were dîtin ku ew wê ji xwe re wê, bikê mijare fahmkirinê.

Di awayekê de wê were dîtin ku stirner wê, mijare hebûnê wê dema ku ew wê li wê dihizirê wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê di awayekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di wê rengê stirner de wê gotina xwûdê û mirov wê di renekê de wê, were dîtin ku wê, li ser temenê bi aqilekê şubjeyî û hwd ê kifşkar re ku wê çawa wê derkeve li pêş wê were dîtin ku ew wê bikê mijare fahmkirinê di serê xwe de.

Di wê temenê de wê, mijare xwûdayekê ku ew bo mirov dide dîyarkirin wê, di wê temenê de wê bikê berlêpirsînê de. Di wê temenê de wê hebûnî parêzî ku wê di renekê de wê rastî bertekên dijber ên oldar û têngînên olî û hwd wê were jî wê li ser wê temenê wê xwediyê çerçoveyek fahmkirinê bê. Ber ku ew mirovekê ku ew bi wîn û azad bê di mejiyê

xwe de ew wê weke ku wê yan ji wê re ne amede bin ku ew wê herê bikin û yan jî wê nexwezin ku ew wê herê bikin. Di wê temenê de ew weke kesên girêdanê ên iteatkar ku ew hertimî weke bi hêzek nediyar ve û kifşkariya wê re bijîn û ji dûnyê û rastiye qût û dûr bin wê di wê temenê de wê hilbijêrên. Di wê çerçoveyê de wê ev wê weke aliyekê wê ye din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di awayekê din de jî wê dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê, mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê, bi wînbûn, bi aqilbûn, bi hişbûn, bi azad bûn û gihiştina wê sîyane dîyarkirinê re wê di rengekê de wê weke aliyekê ku wê li ser wê re wê were lê hizirkirin bê. Ev wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê ye din wê hebê ku wê mirov wê çawa wê hebê. Di wê temenê de wê, stirner jî, sartre jî û kierkegaard jî wê bixwezin ku ew wê ji wê aliyê ve wê di dîmen û awayekê de wê li wê bihizirin û wê di wê temenê de wê werênina ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê li ser têtîna û aqilekê rasyonel re wê, di wê temenê de wê li wê bihizirê bê.

Di mijare têtîna hebûnîparêzîyê de wê weke ku em bi têtînen kierkegaard re wê dibînin ew li gotina rasyonalityê wê wateya ku ew li wê dikê wê di wê temenê û rengê de bê ku wê çawa wê, di awayekê de wê, weke bi têtînek rêgezî a şenberî, dîyar, zelal û heyî re wê, bihizirê û wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Di wê nûqteyî de wê, gotina rasyonalityê wê, di rengekê de wê hinek aliyên wê yên bi têtîhî ku mirov wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê li wê bihizirê bê. Kierkegaard wê, di rengekê de wê, têtîna xwe ya rasyonel de wê, di rengekê de wê, ji têtînek empirîkî wê dûr wê nehizirê. Ew mijare azmûnkirinê ku ew dihizirê wê di wê temenê de wê bi keseyetiyê re wê li wê bihizirê û wê bi xosleyên wê yên derûnî û hwd re wê bixwezê ku ew bi wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman.

Di wê çerçoveyê de wê, di aslê xwe de wê mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê, dema ku wê bi wê re wê di roja me de wê bi wê re wê bahsa mijare şewayê bi wê re wê were kirin wê, di rengekê de wê ev bi mijare û ankû pirsra hebûnê ku ew çawa wê were fahmkirin ve wê girêdayî wê weke aliyekê wê xwe bi wê re wê, di reng û awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Ev jî wê di dewama wê de wê bi wê re wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare hebûnê de wê dikarê wê di wê temen de wê bi wê re wê li wê bihizirê ku wê hebûn wê bi zelaliya wê re wê dema ku wê li wê were lê hizirkirin wê bi heyina wê û jîyankirina wê re wê were lê hizirkirin. Ew çawa heya û hwd re wê, li wê bihizirê. Çawa wê pêwîst bê kju ew hebê wê weke pîrsek din a ku ew pîstre wê karibê wê li wê bihizirê. Lê berî wê, pêşî wê mijare hebûnê wê, di rengekê de wê bi wê re wê çawa wê were fahmkirin wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Weke aliyekê wê yê din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê ku wê mijare hebûnê wê, weke mijare zêde kûr bê û wê di wê de wê gelek aliyên wê yên ku wê, bi wê re wê werina hizirkirin wê hebin. Dîroka felsefeyê wê hinekê jî wê weke dîrokek lêkolînê a fahmkirinê ku wê di wê çerçoveyê de wê bikê ku ew bigihijê fahmkirinê wê di wê rengê de wê bi wê re wê bibê û wê xwe bide dîyarkirin. Di dewama wê de wê, dikarê wê weke aliyekê wê yê din jî wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê mijare felsefeyê wê di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din ê giring wê karibê ew bi wê re were fahmkirin.

Di wê çerçoveyê de wê jî mirov wê dikarê wê di wê rengê de wê werênê ser ziman ku wê, mijare hebûnê wê di felsefeyê de wê, lêkolînên bi hizirkirinê weke bi azmûnê ên piştre bê û ankû bi şewayên weke aqilmeşandinê û hwd bê wê, di wê temenê de wê, çavkaniya wê çawa wê hebê wê bi wê re wê bê xwestin ku ew di rengekê de ew bi wê re were fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê çavkaniya hebûnê wê, di demên serdema navîn de wê bi teolojikî wê li wê were lê hizirkirin û wê hebûn wê piştî cewherê ku ew dibê wê di wê temenê de wê were hanîn li ser ziman. Têgîna tozê bê, cewherê bê û hwd ku wê were ser ziman wê ji aliyekê ve wê, di wê temenê de wê bi wê re wê were lê hizirkirin. Wê dema ku wê bahsa mijare cewherê û berî hebûnê heyina wê were kirin wê demê wê bi wê re wê weke ku wê were gotin ku 'ceewher berê hebûnê û bûyinê hebûya ba wê demê wê, weke pêşde ew bûyina mirov wê weke ku wê hatibê dîyarkirin bê. Di wê temenê de wê demê wê, ev têgîn wê weke di rengekê têgîna baxtewarî de wê xwe di rengekê de wê, bide dîyarkirin û wê, di rengekê de wê ev weke têgînek ku wê, nikaribê wê di çerçoveya têgîna hebûnîparêzîya demên hemdem de ku wê, di destpêkê de wê bibê re wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê

temenê de wê, ji wê aliyê ve wê mijare pêwîstîniyê û ankû ´determnismê´ wê weke aliyekê wê yê ku wê bi wê re wê were lê hizirkirin bê.

Di mijare hebûnîpaerêzîyê û şewayê wê yê nû ê xwandinê de wê ew wê bi wê re wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin ku wê çawa wê, di rengekê de wê, di awayekê wê aqil wê, di nava jîyanê de wê, di temenekê de wê bi cih bibê û wê, di nava jîyanê de wê, bibê xwediye xwandinekê û hwd. Di wê çerçoveyê de wê di nava jîyanê de wê, aqil wê, bi cihbûna wê, di wê temenê de wê pêşî wê mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê pêwîst bê ku ew wê fahmbikê. Hemû tiştên ku ew hena û wê xwediye hebûnekê û ankû pêvajoyên bûyinê ên bi wê hebûnê re bin wê karibin di wê çerçoveya wê têgîna hebûnîpaerêzîyê de ew werina fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê bi aqiliya wê re wê, di awayekê de wê ji temenekê heyîbûnê re wê, di rengekê de wê weke ku wê xwediye çerçoveyek fahmkirinê a ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Piştî demên ronakbiriye û hwd re wê, felsefe wê, bi saqên wê yên din re wê, hin bi hin wê li ser temen û çerçoveyek esasî a ku mirov wê dikarê wê di wê temenê de wê bi wê re wê fahmbikê wê xwe di awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Minaq wê pêşketinên têgînên weke yên civaknasîyê, derûniyê, biolojiyê, dîrokê û hwd wê, weke wan wê gelek aliyên din ên zanîni wê bi rêzkarî û şewayên xwe re wê pêşkevin û wê bina xwediye pêvajoyên pêşketinê. Di wê çerçoveyê de wê ev jî wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê ku wê, di nava wan de wê mijare hebûnê wê ji aliyekê din ve jî wê bi wê re wê weke ku wê werênê ser ziman.

Civaknasî wê mijare çawa bûnê û jîyankirinê û hwd wê, di rengekê de wê bi wê re wê, ji xwe re wê bikê mijare fahmkirinê. Wê li ser wê re wê pêvajoyên jîyankirinê û kirin û tevgerên me û bi watekirinên wan re wê, di temenekê û bi têgînî de wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Di awayekê ku wê di wê rengê de wê derûnî wê mijare keseyetiye û hwd wê, bi hebûn û ferdiyeta wê re wê, salixbikê û wê bi aliyên wê yên jîyanî û bertek û hwd re wê, weke bi aliyên hundurînî û derveyî wê weke aliyekê ku wê bikê çavkaniya fahmkirinê. Wê di wê temenê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê di wê rengê û awayekê de wê karibê wê fahmbikê bê.

Di awayekê de wê mijare hebûnê wê, bi çerçove û çavkaniya wê ya heyî re wê, di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew

wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, mijare hebûnê wê bi felsefeyî wê, di temenekê têtîna ê fenomenolojikî de wê, weke bi têtîna nava kirdeyan weke azmûnkirina ya din û ji wê ya din yeka dintir û hwd ku wê azmûn bikê wê, weke aliyên wê yên ku em bi wê re wê li wê bihizirin bin.

Di wê temenê de wê, weke awayekê ku wê bi pêvajoya azmûnê re wê dema ku em li wê binerîn wê têtînek din wê weke ku wê bi xwezayî wê di wê temenê de wê, di mejiyê me de wê biafirê ku wê, ji têtîna li têtîna û ankû ji dîyardeyê li diyardeyê wê dema ku wê bihizirê wê weke bi azmûnkirinê wê pêvajoyek bûjenî jî wê bi xwe re wê biafirênê wê têtîna û întibayek bi fahmkirinê wê bi mirov re wê bi wê re wê biafirê. Di wê temenê de wê pêvajoya bûyinê wê di wê temenê de wê li ser temenekê têtîna ê bûjenî wê dema ku wê li wê dihizirê wê, weke aliyekê wê yê din ê ku mirov wê di wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Tişt wê ne di cihê xwe de wê bi sekn bê. Wê tişt wê hertimî wê di nava pêvajoyek bi tevger, gûharîner û herikiner de bê. Wê di wê temenê de wê, di wê çerçoveyê de wê bi wê re wê di awayekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê weke ku wê di awayekê de wê bi wê re wê weke ku wê bide dîyarkirin. Ev jî wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê. Bi temenekê azmûnê wê dema ku em li wê dihizirin wê pêvajoyên bûyinê ên weke bi kirin û ankû pîretikê û hwd wê weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê ku wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Em dema ku em bi azmûnê wê tiştêkê û ankû hebûnekê bi bûjenî û hwd wê, azmûn dikin wê weke weke ya 'li dereha' û ankû li 'ya li wir' wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê, weke xwediyê têtînekê û derînekê weke ya çavkaniya wê dervî me bê wê di awayekê de wê bibê bê. Ew wê weke pêvajoyek bê. Wê bi tememî wê karibê wê hem di çerçoveya rengekê dîtîna de wê fahmbikê. Di wateya gotina bi rengê dîtîna de wê weke ku mirov wê çawa wê bibînê wê di wê rengê de wê di awayekê de wê weke ku wê fahmbikê û wê, bi wê re wê werênê ser ziman bê. Ji aliyê din ve jî wê dema ku em wê werênina ser ziman wê, weke aliyekê wê yê din wê mijare dîtîna wê weke bi wê hebûnê re wê bi pêvajoya wê ya bi wê dîtîna wê û wê pêvajoya dîtîna bi xwe re wê, di awayekê de wê bi têtîna demê, wûcanê û mekanê re wê xwediyê çerçoveyêk fahmkirinê jî bê.

Di wê rengê de wê, di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê ku wê, karibê wê fahmbikê bê.

Wê dema ku em bahsa têngîna nerînê û ankû gotina ´nerînê´ wê bikin wê ew wê hinekê din wê weke ku wê cihê bê. Nerîn wê ji dîtinekê bê. Lê wê weke li dîtinekê jî bê. Ev wê were çi watayê? Wê dema ku em azmûnek dervî me bi kesekî din re wê dibê em li wê dinerin û ew kes wê dervî me wê weke bibê xwediyê dîtinekê em wê dibêjin ku ´ew dîtina wî kesî´ re wê, pênase dikin û wê dihênina ser ziman.

Di wê çerçoveyê de wê, ya ku wê bi dîtînê û nerînê re wê bibê wê, di gotinê û kirdeya wan de wê li ser temenê bûyina objeyî ku wê bi pêvajoya wê re wê weke ku ew bûyina bû wê werênê ser ziman bê. Lê nerîn wê di awayekê de wê, li ser wê re wê bi dîmenekê din ê ser wê re wê, weke bi nerînek şubjeyî ku ew wê weke çawa bê wê, bi wê re ku ew wê bibê xwediyê dîmen û awayekê fahmkirinê. Di wê çawayê de ew dîtîn wê çawa bê wê bi nerînê re wê, were fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê di nava wê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê. Dîtîn wê hinekê wê bi intibayî jî bê wê ya ku em ji wê dîgirin wê weke bi têngîhek objektîvî wê, xwediyê rengekê fahmkirinê a weke ya ku ew bû wê, di wê temen û rengê k uew bûyî wê weke wê fahmbikê û wê werênê ser ziman wê, bi wê re wê weke ku wê xwediyê fahmkirinê bê. Ev wê, di hundurê têngîna nerînê de wê weke têngînek şenber ku ew wê weke bi awayekê çerçoveya wê re wê bi têngînî wê weke ku wê were salixkirin û wê di wê temenê de wê çawa bê û wê xwediyê çawaniyek çawa bê wê bi wê re wê were fahmkirin. Di wê çerçoveyê de wê mijare nerînê wê, hinekê jî wê weke ku wê weke nerîna mirov wê were pênasekirin wê di wê çerçoveyê de wê li ser wê ya dîtî´ re ku ew çawa dihê dîtîn wê bi wê re wê, bi wê re wê were fahmkirin. Ev wê dema ku ew hat fahmkirin wê ew fahmkirin êdî wê weke nerînekê jî wê bi dîtina kes re wê xwe di rengekê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin.

Di mijare fahmkirina nerînê û dîtînê de wê, dîtîn wê di hundurê nerînê de wê weke têngînek bûjenî û pêvajoyek têngînî a bi fîzîkî weke bi heyînî û hebûnî ku wê karibê wê fahmbikê wê bi wê re wê xwe di rengekê de wê weke ku wê, bide dîyarkirin.

Di wê rewşê de wê mijare nerînê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê din ê giring jî wê mijare dîtînê û ankû dîtinekê ku em dibêjin wê dîtînê wê weke di çerçoveyek salixkirî de wê di rengekê de wê weke ku wê fahmdikin û wê dikarin wê di rengekê û awayekê de wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê giring de wê karibê wê fahmbikê bê. Ev jî

wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Bi reng û awayekê fenomenolojikî wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê giring wê karibê wê di wê temenê de wê, di reng û awayekê de wê bi wê re wê fahmbikê. Ya ku em wê fahmdikin wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê di reng û awayekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Di wê temenê de wê, di rengekê de wê, mijare têngîna hebûnê re ku em wê bi wê re wê fahmbikin wê weke aliyekê ku wê, bi hebûna heyî re wê, di rengekê de wê li ser wê temenê re wê were fahmkirin. Tiştêkê ku ew nebê wê, bi xwezayî wê weke ku ew nebê û mirov wê nikaribê wê bibê ku ew heya. Ankû emê nikaribin wê weke heyî wê pênasebikin ku ew nebê. Di wê çerçoveyê de wê mijare hebûnê wê, bi heyîna wê re wê, di wê rewşê de wê xwediyê çerçoveyek fahmkirinê a ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê fahmbikê bê. Hebûn wê di nava jîyanê de wê hebê û wê bi wê re wê jîyan wê hebê. Ber vê yekê em dibêjin ku wê jîyan wê hebê. Ankû bi awayekê şenber em dibêjin jîyan heya.

Têkiliya hebûnîparêzîyê û humanismê

Di awayekê de wê dema ku wê bahsa hebûnê û ankû hebûnîparêzîyê wê bi têngîna wê re wê were kirin wê dikarê wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê mijare hebûnê û fahmkirina wê bi wê re wê, di reng û awayekê de wê were dîtîn ku wê derkeve li pêş. Filosofên hebûnîparêzî ên weke kierkegaard wê, di rengekê de wê mijare 'hebûn berî cewherî wê were' ku wê werênê ser ziman wê re wê, di wê temenê de wê mijare hebûnê wê di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê giring wê di wê temenê de wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê hilde li dest û wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê mijare hebûnê wê di wê temenê de wê weke faktorek giring ku wê xwe di dewama wê de wê bi wê re wê di wê temenê de wê bide dîyarkirin. Kierkegaard wê têngîna hizirkirina kirdeyî wê bi awayê wê re wê salixbikê û wê di dewama wê de wê bixwezê ku ew mijare darêjkê wê di dewama wê de wê li wê bihizirê û wê, di rengekê de wê, fahmbikê. Di wê temenê de wê, di du awayan de wê mijare darêjkê wê were dîtîn ku wê hilde li dest. Yek wê di miajre hevgirtiniya wê bi çerçoveya têngîna darêjkê re ku wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Ya din jî wê di dewama wê de wê, di hundurê wê têngîna darêjkê û çerçoveya wê de wê, hebûna dijberên li hev, ziddên hev û hwd wê, di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê

bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di dewama wê de wê mijare têgîna darêjkê a razber ku wê li ya şenberê wê were depelendin wê bixwezê ku wê bi pêvajoyên fahmkirinê re wê çawa wê, levkîrin û levnekîrin wê bi wê re wê bibin wê di rengê de wê, di wê çerçoveyê de wê bikê mijare fahmkirinê.

Di şêwayekê de wê mijare awayê wê weke têgînek ku wê di wê de wê bi heyina wê re wê, weke têgînek ku ew wê bi mijare hebûnê ve girêdayî wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê hizirkirina kirdeyê wê tenê wê navendek wê ya hizirkirinê wê hebê. Bi mijare heyinê ve girêdayî wê rewşên heyî, xiyalkirinê, pêvajoyên hişkirinê û hwd wê bi çavkaniya wan û ankû pêvajoyên azmûnê re wê, di rengê de wê, di dîmenekê emprikî de wê weke ku wê bixwezê ku ew li wê bihizirê û wê di dîmenekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Wê dema ku em bahsa hebûnê wê bikin wê di wê çerçoveyê de wê, weke ku em wê li wê dihizirin wê, hebûnek nebê wê tiştê ku ew bi wê were lê hizirkirinê, tevgerê ku ew bibê û ankû rewşek weke wê ku ew mirov karibê wê di rengê de wê fahmbikê wê di wê temenê de wê, di rengê de wê karibê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de ku em bahsa tevgerê bikin wê di wê çerçoveyê de wê aliyekê wê yê din wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Di awayekê de wê, Sartre wê were dîtin ku wê, mijare tevgerê wê di wê temenê de wê weke di têgînek bûjenî de wê bixwezê ku ew wê bi heyiniya wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê bi rewşa wê re wê bixwezê ku ew wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê mijare hebûnê û ankû mirov wê hilde li dest û ew berî her tiştê ku ew çawa hena û bi xwe bixwe re çawa rû bi rû dihê, di dînyayê de mazin dibê û bilind bibê û piştî wê xwe di wê pêvajoya bûyina xwe de bi wê re ew salix dikê. Di wê temenê de wê mijare salixkirna xwe a mirov wê, di xabate xwe ya bi navê “L'existentialisme est un humanisme” de ku wê bi wateya hebûnîparêzî wê humanism bê' re wê salixbikê re wê, di wê temenê de wê mijare mirov wê, di wê çerçoveyê de wê hilde li dest û wê werênê ser ziman. Di awayekê de wê, di wê xabate xwe de wê, bahsa mirov wê bikê û wê di wê de wê bahsa mirov û bijartinên mirov û di wê de hişê mirov wê bikê. Di wê de Sartre wê werênê ser ziman ku wê kes wê karibê wê li şûna weke kesekê zalim bê wê çawa wê weke kesekê baş wê bibê wê hîlbijêrê'. Di wê temenê de

ew wê, di renekê de wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê, dema ku ew wê dihênê ser ziman wê di dewama wê de wê, çawa wê weke aliyekê wê yê giring wê, di awayekê de wê, mijare hebûnê wê, bi bûyin û heyina wê û di wê temenê de wê, dîyarîya wê re wê bixwezê di renekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê mijare cewherê a sartre wê weke aliyekê wê yê din wê xwe di nava mijare de wê bide dîyarkirin ku mirov wê hinekê din wê li ser wê bisekinê. Wê dema ku ew wê mijare têtîna cewherê wê bikê wê, weke cewherê ku wê çawa wê, bi rêzînekê weke bi gelek qatikan ku wê rêzîna xwe wê bi xwe re wê bide salixkirin û wê di dewama wê de wê weke çerçoveyek têtîlidar bê re wê, weke ku wê bixwezê wê, di awayekê de wê salixbikê. Di wê temenê de wê dema ku wê rengê fahmkirina têtîna cewherê a sartre wê fahmbikê wê di karê wê di minaqek bi wê rengê de wê fahmbikê ku ew wê dihênê ser ziman ku wê weke minaq ku em hewayek cemidî ji hundurê malekê wê dîr bigirê wê, cewherê wê hebê. Wê hêt û banê wê hebê. Mirovên ku ew di hundurê malê de dijîn wê ji wê cihê bin. Di dewama wê de ku ew armancên xwe werênina li cih wê bi serê xwe û weke serbest û azad bin. Ew wê, dervî wê bixwe wê cewherên xwe wê bi xwe wê bi reng û awa wê bikin. Di wê temenê de wê, di dewama wê de wê bi gotinê weke hebûna wan wê berî cewherê wan wê were wê di wê temenê de wê, di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê, bi wê pêvajoya wê ya hebûn û bûyin û jîyankirina wê re wê, di renekê de wê salixbikê û wê werênê ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, di wê temenê de wê, ya ku em di wê de wê dijîn û ankû bi wê dijîn em bi wê ve ne girêdayî na. Em bi şert û mercên xwe û pîvan, rêgez û rewşên weke dîyarkirî ên di wê temenê de ku ew hatina hizirkirina re bi wê re em girêdayî na. Em bi mijare rewşên weke parastina hebûnê û hwd re wê bi wê ve wê girêdayî bin. Minaq wê kesek wê ber çî wê di malekê de wê bijî? Bo ku ew xwe biparêzê. Bo ku ew di wê temenê de wê di renekê de wê xwe çawa wê, bide jîyandin. Wê jîyankirina xwe wê bide domandin. Wê hebûna xwe ya dijî wê biparêzê. Lê ew hebûn wê ji wê rewşa ku ew wê bi wê diparêzê wê ji wê cihê wê hebê. Wê nikaribê wê weke wê û ankû bi wê ve girêdayî ku ew nebê wê ew nikaribê hebê re wê, şîrovebikê. Di wê temenê de wê, ew wê, dervî wê hebê. Wê, di wê çerçoveyê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, di reng û awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibin wê di şewayekê de wê fahmbikin bin.

Di wê temenê de wê, di nava təkiliya hebûnê û ya rewşên weke yên di wê temenê de ên jîyankirinê ku ew bi wan bijî sartre wê têgîna armancê û ankû teleolojiyê û hwd wê, di dîmenekê de wê weke ku wê bi mijare hebûnê re wê, di awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê, bi wê re ew təkiliya ku mirov wê bi wê re wê bi wê re wê didênê wê di wê temenê de wê, bixwezê ku ew wê, di wê şewayê de wê fahmbikê û wê bi wê re wê werênê li ser ziman. Li gorî wî ti tişt wê armanca me wê ne dîyarkirin, ji me û pê de. Em dikarin tenê wê dîyarkirin wê bi wê re wê bidina dîyarkirin. Em wekke hebûnek ku em dijîn, bi aqil in û di wê temenê de dikarin biyarekê bi wê hiş û aqiliya xwe bigirin ku em çawa dikarin bijîn û wê, jîyankirina xwe bidina domandin. Di wê temenê de wê, mijare hiş û aqil wê di wê temenê de wê, di temenê kirinên me de wê weke aliyekê giring bê ku mirov wê karibê wê kifşbikê û wê fahmbikê bê. Di dewama wê de wê dikarê wê bi wê re wê li wê bihizirê ku wê mijare hebûnê wê, bi wê rewşê bi rewşa xwe ya heyî û heyina xwe re wê, bibê xwediyê rewşek ku ew bi wê re heya bê. Rewşa aqiliya me wê di wê temenê de wê weke bi mijare kirinên me re wê, ji du aliyên ve wê di wê nûqtayê de wê dikarê wê bi wê re wê li wê bihizirê. Yek wê, ji aliyê fahmkirina wê kirinê û hebûna wê ve bê. Ji aliyê din ve jî wê weke dîmenekê din ê fahmkirinê wê weke bi rewşak naskirin, pênasekirin, salixkirin û têgîna berpirsîyariyê bê. Di wê temenê de wê, dema ku em kirinekê dikin em nabêjin kesekê din ew kirin kiriya. Em dibêjin ku me ew kirin kiriya. Wê di wê temenê de wê ew kirin wê bi me re wê were pênasekirin. Wê di wê temenê de wê, təkiliya me û wê kirinê wê bi beden girêdanê a wê kirina me ya wê kirinê re bê. Di wê rewşê de wê, ev wê, me ji wê kirinê wê weke berpirsîyar ku me ew kiriya wê di dîmenekê de wê di regekê de wê bide dîyarkirin. Di wê temenê de wê, di nava wê rewşa kirinê û təkiliyê wê ya bi hebûnê re wê di wê temenê de wê dikarê wê bi wê re wê ji wê aliyê ve wê li ser wê bisekinê û wê bi hinek aliyên wê yên din re jî wê di nava piretik û kirinên jîyanî de wê fahmbikê.

Di mijare têgîna hebûnîparêzîyê de wê weke bi têgiha 'absurtismê' de wê were fahmkirin wê di mijare başî û nebaşîyê de wê weke ji temen ve wê têgînek bi wê rengê wê nebê re wê, di dîmenekê de wê pênasebikê û wê werênê ser ziman. Weke ku wê bi wê re wê were fahmkirin û ku me hinekê li jor wê hanî ser ziman wê, di dîmenê wê de wê, başî û jî û nebaşî jî wê weke ku wê mirov wê di temenekê ku ew bikê de wê weke bijartinekê jî bê ku ew bikê bê. Yanî ew wê çî û çawa bê wê, di wê temenê de wê ew wê di regekê de wê weke ku wê hilbijêrê.

Di wê temenê de wê, di mijare dûnya û gerdûnê de wê, bi rêgezên weke yên dadî û hwd re ku mirov wê li wê bihizirê wê heyin û neyina wan wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê bê. Di demên berî wê de ên weke serdema kevnera û piştî wê di serdema navîn de wê mijarên têgihên gerdûnî wê di wê temenê de wê bi têgînek ontolojîkî ku ew wê weke ji berê ve ew heya wê di wê temenê de wê di rengekê de wê weke ku ew wê, di wê çerçoveyê de wê, bi wê re wê, di awayekê de wê karibê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê temenê de wê mijare têgîna başî û nebaşîyê wê li şûna ku wê weke bi xosletekê qarakterî wê were pênasekirin û şîrovekirin wê weke kirinna ku wê karibin werina serê mirov. Tiştekekê baş wê weke ku wê karibê were serê mirov wê bi wê re wê tiştekekê nebaş jî wê di heman awayê de wê karibê were serê mirov. Camus wê di xabate xwe ya bi navê “de sisyphé” de wê, di wê çerçoveyê de wê, di dîmenekê mecazî de wê bixwezê ku ew wê li wê bihizirê û wê di awayekê de wê werênê ser ziman. Bi gotina “bi rastî wê pirsgirêkek cidî a felsefeyî wê hebê, ew jî wê, intixar bê” ku wê werênê ser ziman wê di kirdeya wê de wê, di wê temenê de wê bixwezê têgînekê bikirpênê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê mijare bêwatebûnê û ankû bi watebûnê, ketina ferqêbûnê û hwd wê weke aliyên ku wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Kierkegaard wê di ‘pêvajoya xwe olî’ de ku wê di rengekê de wê şîrovebikê û wê bixwezê wê di rengekê de wê werênê ser ziman wê, camus wê, di mijare têgîna absurtitiyê de wê, di awayekê de wê şîrovebikê û wê di dîmenekê de wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê, di têgîna absurtitiyê de wê du aliyên ku em wê di serî de wê, fahmbikê wê hebê. Yek wê aliyên weke yên ku ew bi têgînên weke yên bi olî û hwd re ku wê were bi watekirin û wê di têgînên serxwezayî wê were pênasekirin wê, dema ku wê ji wê derkeve û wê bikeve farqe xwe de wê ew wê bi bawerî wê weke bi rûxê û wê mirov wê weke rût wê dervî wê, li holê wê bimênê. Rûxandina wê, di têgînê de wê bi wê re wê, temenê xwe jinûve wê li ser temenê bi pênasekirinê û ketina ferqêbûna xwe de wê, weke ku wê jinûve wê biafirênê bê. Ji aliyê din ve jî wê bi xwe bixwe wê afirandinê a li ser temenê hebûnê re wê, were ser ziman. Sartre ku em di wê nûqteyê de bi hizirkirina wî ya li ser mijare cewherê re wê bi bîrbikin wê karibê çerçoveyek fahmkirinê bi xwe re ew di wê temenê de bide dîyarkirin. Di wê temenê de wê, bi têgîna ‘cewherê piştê hebûnê wê bibê’ re wê, di wê temenê de ku wê li wê bihizirê êw

hebûnê wê bi bûyin û heyîna w re wê weke temenê wê di wê rengê de wê, pênamebikê û wê werênê ser ziman.

Di dewama wê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê mijare rastîyê wê, xwe bide dîyarkirin û wê çî rast bê û çawa wê rastî wê hebê wê bi wê û pêvajoyên wê yên fahmkirinê re wê weke aliyên wê yên ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê. Di mijare têngîna absurtismê de wê, têngîna intixarê wê li ser temenê xwe bi wê intixarkirina ji ya berê û bi wê re jinûve wê afirandina bi ya dema nû û hebûna xwe bixwe re wê, di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê, weke aliyekê wê yê din jî wê bi mijare jîyankirinê û bi wate û ankû çawa wê bêwate wê weke jîyankirinê wê bi wê re wê bibê wê weke aliyê wê yê ku wê di dewama wê de wê bi wê re wê were lê hizirkirin bê. Di awayekê de wê, bi wê re wê, dema ku wê bahsa bêwatetitiyê wê were kirin wê bi ji ya berê xwe intixarkirinê bi ya nû re wê kifşkirina wê re wê di dîmenekê de wê weke aliyê wê yê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Sartre wê di wê nûqteyê de wê dema ku wê mijare hebûnê wê di têngîna 'hebûn û tûnebûnê' de wê werênê ser ziman wê weke 'bi bûyin û nebûnê' û anû hebûn û tûnabûnê re wê, di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bi wê re wê werênê ser ziman. Ew wê, di wê temenê de wê, di renekê de wê di dewama wê de wê mijare hatina dûnyê a bi serê xwe û wê bi pêvajoyên xwe yên mazinbûnê û bi serê xwe ku ew karibê wê fahmbikê. Di têngîna kierkegaard de wê weke 'bavêjina li dûnyayê' re ku wê werênê ser ziman re wê, di wê temenê de wê, di renekê de wê, werênê ser ziman.

Martin Heidegger wê têngîna 'bavêjinê' ku ew wê şîrove dikê wê li ser têngîna bi ferdbûn û keseyetbûnê û di dûnya ku em di wê de dijên bi serê xwebûnê re wê, di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê, şîrovebikê. Wê li ser wê temenê re wê bixwezê ku ew wê, di awayekê de wê, werênê ser ziman ku wê, dema ku mirov wê dema ku ew hat dûnyê ew wê weke bixwe bê. Ew wê mijar kes wê weke bi têngîna dîyardeyî a bi têngîna dem û mekanê re wê, di nava pêvajoyên jîyanê de wê bi wê re wê hilde li dest û wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê bi salixkirina kes, dayina nixê û ankû bi wê pênamekirina wê ve wê ji aliyekê ve wê weke ku wê girêdayî bê.

Di awayekê de wê, di mijare pêvajoyên jîyankirinê de wê weke ku wê li wê bihizirê wê, di pêvajoyên jîyankirinê de wê, tiştê ku me jîyankir wê di renekê de wê weke şûnpêya me wê di renekê de wê bibê û wê bi wê re

wê, di awayekê de wê, xwe di awayekê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin. Di dewama wê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê din wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê mijare bibîrhanînê wê di wê temenê de wê, çawa wê dîyarkirinan wê di jîyane mirov de ku ew bibîr dikê de wê bikê wê weke aliyekê ku wê weke li wê hûnayî ew bijî wê, di wê temenê de wê, bibê. Di awayekê de wê pêvajoyên me yên jîyankirinê ên ji hev cihê wê di wê temenê de wê, têgînên cihê wê di jîyankirinê de wê di serê mirov de wê bidina çêkirin û dîyarkirin.

Mirov wê, di rengekê de wê, bi çerçoveya têgîna azadiyê re wê hilde li dîyarkirin wê, di wê rewşê de wê mercê azadiyê wê, bi bîrkinên me û girêdanên me yên bi wê ve wê, bi wê re wê, di rengekê de wê çawa wê bi sînorkirinekê wê bi xwe re wê werênê wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê kifşbikê bê. Di pêvajoyên jîyankirinê de wê dema ku em di wê temenê de wê werênina ser ziman wê ew pêvajoyên jîyankirinê wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din ê ku mirov wê karibê wê di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di pêvajoya xwe afirandinê a mirov de wê, di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê werênê ser ziman wê hebê. Di awayekê de wê ew pêvajoya jîyankirinê wê di wê temenê de wê bi wê re wê bibê. Lê ji aliyê din ve jî wê, her tiştê ku ew jîyankir wê bi hişmendî wê xwe di awayekê de wê di mejiyê me de wê bide bîrkin û wê di awayekê de wê, weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê fahmbikê bê. Kes wê, ji wê ya ku ew dijî wê ji wê cihê wê di dîmenekê de wê hebê û wê bi hebûnîya xwe re wê karibê ew wê di wê temen de ew were fahmkirin. Di mijare hebûnê de wê, pêvajoyên ku ew dijî wê, weke aliyên bi wê hebûnê ên bûyinê re wê, bibin û wê, xwe bidina dîyarkirin.

Di mijare jîyankirinê de wê, weke ku me hinekê li jor hanî ser ziman wê bi têgînek wê weke ku wê çawa wê bi wê heyinê wê, bibê re wê, bi diyardeyî wê, têbigihê wê di dîmenekê de wê xwe bide dîyarkirin. Di mijare têgîna azadiyê de jî wê hevgirtiniyên wê bi diyardeyî wê, ev çerçoveya ku em wê dikarin wê bi pêvajoyên wê yên jîyankirinê bin. Di awayekê de wê mijare azadiyê wê, di rengekê de wê, bo jîyankirina wê jî wê, cihêbûn wê weke xosletên wê yên wê yên bi diyardeyî ku em wê dikarin wê di rengekê de wê bi wê re wê, fahmbikin bê.

Di mijare jîyankirinê de wê, pêvajoyên fahmkirinê wê dikarê wê ji du aliyên ve wê bi wê re wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê. Aliyê pêşî wê weke ku ew ji xwe re wê bijî bê. Aliyê din jî wê, weke

dîmenekê ku wê bi ya fahmkirinê, dîtinê û hwd re wê, weke wê kirinê bê. Ev jî wê weke aliyekê ku wê di çerçoveya têgîna 'taqlidê' hwd re wê karibê wê di renekê de wê bi wê re wê, fahmbikê bê.

Di mijare têgîna hebûnîparêzîy de wê weke aliyê wê yê din jî wê mijare salixkirinê bi jîyanê re bin. Ankû em bi gotinek din a hesan wê dikarin wê di wê temenê û renekê de wê bibêjin û wê werênina ser ziman ku wê çawa wê, tişt û hebûna heyî wê li wê wateyek wê were dayin, wê were bi watekirin û ankû wê di wê temenê de wê, bi têgîhekê ku ew wê were salixkirin bê. Di mijare hebûnê û salixkirinê de wê dema ku em wê di wê temenê û çerçoveyê de wê li wê bihizirin wê ji du aliyan ve wê dikarin wê bi wê re wê li wê bihizirin. Yek wê hebûna heyî ku em wê bi mana û wate dikin wê bi hebûna wê bê. Ya din jî wê di çerçoveya jîyankirinê de wê lê dayina wateyekê û ankû bi watekirina wê bê. Di wê temenê de em dikarin bi gotina biwatekirina jîyanê jî wê di renekê de wê, di awayekê de wê pênasebikin û wê, di renekê de wê, werênina li ser ziman. Di mijare hebûnê de wê ev wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê werênê ser ziman bê.

Sartre û kierkegaard wê dema ku wê mijare hebûnê wê bi mirov re wê, şîrovebikin wê di çerçoveya gotina 'avêtina li dûnyayê' de wê weke ku ew mahkumî ku ew xwe bigihênê têgînek azad û ankû bi azad bijî re wê bixwezî ku ew wê şîrovebikin û wê werênina ser ziman. Wê di çerçoveya gotina ku ew wê bi wê re wê, bi gotina avêtina li dûnyayê û ankû avêtina li nava jîyanê ku em dikarin wê bixwênin ji aliyekê din ve wê bi wê re wê, di wê rewşê de wê weke ku wê bi serê xwe bê. Wê ew wê, di wê rengê de wê kirinê xwe wê bikê. Û wê di warê kirinê xwe yê ku ew dikê de wê di renekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman.

Di wê nûqtayê de wê têgînek zerdeşt a ku em wê dikarin wê di renekê de wê, di çerçoveya hebûnê û mijare hişmendiyê ku ew wê bi hev re wê hilde li dest de û wê werênina ser ziman wê bi wê rengê ku wê kes wê çawa ku ew heya û bi hiş a ew wê, bi wê hişmendiyê wê ji kirinê xwe wê berpirsîyar bê wê werênina ser ziman. Di wê temenê de wê şerê ku ew wê dênina li pêşîya gotina berpirsîyarîyê wê di wê temenê de wê ew bê ku mirov, ew di hiş û têgîhiştina wê de bê. Ber vê yekê ew wê, di renekê de wê hemû tiştên ku wê hişê me ji rê bibin, ankû wê me ji hişê me wê dûrbikin û an jî wê me bêhişbikin wê di wê temenê de ku mirov xwe ji wan dûrbikê. Di wê temenê de wê, berê mirov û pêşketin û nerîna mirov di wê temenê de ew, hertimî bi aliyê bi hişbûnê ve bê. Di wê rengê de wê, di awayekê de wê werênê ser ziman.

Di wê çerçoveyê de ku em kirpendinekê bi filosofê alman Nietzsche re bikin wê, di wê nûqteyê de wê mijare têgîna 'kolederiye' û 'efendîtiye' wê di wê temenê de wê di rengekê de wê, bixwezê ku ew wê şîrovebikê û wê di wê temenê de wê, li ser wê bisekinê. Hemû mijarên girêdanê, bindestiyê ku ew bi zanebûnî bê û ne bi zanebûnî bê ku ew wê bibin wê di wê temenê de wê, di rengekê de wê bixwezê ku ew wan bikê mijare lêpirsînê. Di wê çerçoveyê de wê, kes wê, di nava iteatê de wê weke ku wê ew wê pênasibikê wê di rengekê wê weke di çerçoveya koleyê de wê bijî re wê, di wê rengê de wê werênê ser ziman. Dixwezê ku mirov di rengekê de ew derkeve dervî wê.

Di mijare hebûnê de wê, mijare hebûnê wê, dema ku wê zerdeşt wê, werênê ser ziman û em wê têgîna wî di çerçoveya têgîna hebûnîparêziyê de wê, fahmbikin wê, mijare hebûnê û hişmendiyê wê di wê temenê de wê bi wê re wê, di rengekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê. Di wê çerçoveyê de wê, kirina şenber ku ew bû ku mirov wê zanibê ku mirov wê çi kiriya û ankû wê, di rengekê din de wê pênasibikê ku mirov di hiş û zanîna wê kirinê de bê wê, di rengekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Ev jî wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê, bi wê re wê, di reng û awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di şewayekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê. Wekî din wê jî mirov dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê mijare jîyan û hebûna şenber wê, di dewama wê têgînê a ku wê zerdeşt wê di rengekê de wê werênê ser ziman wê maniyî û êzdayî wê di temenekê şenberî a bi têgîna pênasikirna hebûnê re wê, di awayekê de wê bixwezî ku ew wê li wê bihizirin û ew bi wê re ew hizra xwe ew wê werênina ser ziman. Ev jî wê weke aliyekê wê yê ku ew wê di wê temenê de wê bi çerçoveya fahmkirina hebûnê re wê, li wê bihizirin bin. Maniyî wê di wê temenê de wê werênina ser ziman ku ew ya ku weke hebûn heya ku ew zindî bê û ne zindî bê wê fahmbikê û wê salixbikê. Ew ku ew hebê wê hebê û mirov wê nikaribê bibêjê ku ew nîn a. Di wê temenê de wê di rengekê de wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di dewama wê de wê dikarê wê bi wê re wê li wê bihizirê ku mijare hebûnê wê di wê temenê de wê, di çerçoveya heyîna wê de wê hebê. Ku ew hebê wê xwediyê cewherê bê. Di wê temenê de wê, cewher wê li ser ya ku ew heya re wê, di wê temenê de wê li wê bihizirin. Maniyî wê, di hemû tiştên ku ew li wê dihizirin de wê, bi wê hebûna wê re wê li wê

bihizirin û wê, di wê rengê de wê, bi wê hebûna wê re wê li wê cewherê wê bi wê re wê li wê bihizirin.

Di awayekê de wê, pêşî wê dema ku ew hebûnê salix dikin wê piştî wê, bi awayekê ontolojikî wê, di ast û pîvan û radayek din de wê êdf wê weke ku ew wê bixwezin ku ew wê salixbikin û wê werênina ser ziman.

Di dewama wê de wê dikarê wê werênê ser ziman ku wê mijare hebûnê wê, di wê rewşê de wê, di nava heyina jîyanî a jîyane xwezayî û ya heyina wê de wê, bi wê ya ku ew heya re ew çawa heya û hwd re wê dema ku wê li wê bihizirin wê pêşî wê hebûnê bi bûn û heyîna wê re wê li wê bihizirin û wê bixwezin ku ew wê fahmbikin.

Di wê temenê de wê di nava jîyanê de wê, bi restên hebûnê ên ku ew bi wan heya re wê di wê temenê de wê di rengekê de wê bixwezê ku ew li wê bihizirê û wê werênina ser ziman. Di mijare hebûnê de wê, ev wê, bi wê re wê weke aliyekê wê yê din wê, di demên hemdem de wê, bi aliyên wê yên têtîgînî re wê, li wê were lê hizirkirin. Mijare hebûnê wê, bi rengê wê yê heyî wê, minaq wê weke ya bi jîyane mirov re ku wê li wê were lê hizirkirin. Aliyên wê yên weke civaknasî, derûnî û hwd wê, tenê wê weke hinek ji wan aliyên wê bin. Kierkegaard û heta freud wê ji aliyê derûnî ve wê, di dîmenekê de wê weke bi têtîgek dîyardeyî wê bixwezin ku ew wê li wê bihizirin. Şîrovevên durkheim wê, çerçoveya civaknasiyê de wê, bi têtîgîhên di encama jîyankirinê de ku mirov wê li wan bigihijê re wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Minaq simone de beauvoir wê, mijare hebûnê ku em ji aliyekê ve wê bixwezin di çerçoveya hizrên wê de wê di rengekê de wê bi kirpênin wê bi têtîgîna restên civaknasî û têtîgîha zayendîtîyê û hwd re wê bi pêvajoyên wê re wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Ev jî wê weke aliyekê wê yê din ê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Simone de beauvoir wê dema ku wê mijarê wê hilde li dest bi têtîgîna zayendîtîyê re wê bixwezê ku ew wê di wê temenê de wê di rengekê de ew wê bi wê re wê, werênê ser ziman ku wê faktorên di nava jîyanê de wê, di rengekê de wê, weke ku mirov wê karibê wê bide dîyarkirin û gûharandinê re wê, di dîmenekê de wê bi wê bihizirê. Di rengê ku wê heta wê demê wê bi klišeyên kevneşopîyî ku wê weke 'tiştekekê ku ew bi wê rengê hatiya û wê bi wê rengê wê herê' ku wê hanîn li ser ziman ew wê li hemberî wê, bi têtîgînek azadîxwezî û di dewama wê de wê bi têtîgîhek ku wê mirov wê karibê wê di dîmenekê de wê weke aliyekê wê yê din ku mirov wê karibê wê bi gûharênê re wê li wê bihizirê û wê

bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê helwest û kiryar û ankû kirina me bi pîretikî wê di destê me de bê ku em karibin wê bigûharênin û wê bidina dîyarkirin. Ew wê di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di çerçoveya têngnek ku wê weke hebûnîparêzî ku wê di rengê de wê, weke di xwe de wê, têngna azadîyê berpîrsîyariyê wê di rengê de wê weke ku wê bi xwe re wê, di şêwayekê de wê bihawênê û wê bide dîyarkirin. Lê ji aliyên din ên weke ku mirov wê bi hebûnê re wê li wê bihizirê wê mijare hebûnê wê, di şêwayekê de wê bi wê re wê weke ku wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin. Di mijare hebûnê de wê ew wê çawa wê were fahmkirin wê di şêwayekê de wê li ser wê were lê hizirkirin. Minaq heidegger wê, di şêwayekê de wê li hebûnê wê weke rewşek ku ew bi aqil bi tememî nikaribê were fahmkirin. Lê em bi aqil tenê digihijina zanyarîya tiştên ku ew hena.

Di mijare têngna gihiştina rastiye de wê, kierkegaard wê bibêjê ku wê, 'rastî wê ji hundur'. Wê di wê rengê de wê bixwezê ku wê werênê ser ziman. Weki din wê weke ku wê were dîtin wê bi mijarên şêwayê ên weke mantiqê û hwd wê çawa nbi derfet bê ku mirov wê karibê wê fahmbikê û ankû wê karibê me bigihênê fahmkirina baştirin wê, ew jî wê li wê were lê hizirkirin.

Lê weke ku em bi têngna kierkegaard û heta heidegger wê dinerê wê, mijare rasyonalityê wê were dîtin ku wê li wê bihizirin û wê, mijarê ji aliyê têngnên weke baweriyê, hêst, seh û wînê û hwd re wê bixwezin ku ew wê hildina li dest.

Di awayekê de wê kierkegaard wê li dijî wê bisekinê ku wê têngnîn wê li ser temenekê metafîzîkî û hwd wê werina avakirin û wê bi wê re wê were lê hizirkirin. Di wê çerçoveyê de wê, di rengê de wê, li ser wê bisekinê. Wê li dijî mijare metafîzîkî û hwd wê di wê temenê de wê bisekinê.

Di dewama wê de wê bi wê re wê mijare wîna azad û ankû wê, dikarê bibêjê ku ew azad a û ankû ne azad a û hwd re wê, weke aliyên din ên ku wê di dewama wê de wê bi wê re wê were lê hizirkirin bin. Di wê çerçoveyê de wê were dîtin ku wê weke mijare bingihîn a têngna hebûnîparêzîyê wê mijare wînê bi têngna azadîyê re wê, di rengê de wê were dîtin ku wê li wê lê bipîrsê û wê, li ser wê were lê hizirkirin.

Di awayekê de wê mijare têngnek vacî wê li wê bihizirê û ew wê, têngna vajî wê, dervî ya mantiqî ku wê, weke ji demên berê ve wê were lê

hizirkirin wê li wê bihizirê û wê, di çerçoveya têtîna hebûnê û bi wê re wê bi hebûna wê re wê tefkirbikê û wê weke temenê ku wê bi wê re wê karibê were lê gihiştina li zanînê jî wê bê dîtin.

Di wê çerçoveyê de wê, sartre wê, mijare pîretikî wê li ser wê temenê şenber wê bi heyina wê re wê bi têtînek hebûnî wê bikê mijare lêpîrsînê. Di wê temenê de wê di mijare hizirkirina bi têtîna pîretikê de kierkegaard wê bi têtînek ku ew bi wê li dijî ya têtîna pêwîstîniyê wê bixwezê bihizirê re wê di şewayekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê, di renekê de wê mijare pêwîstîniyê wê, weke aliyekê ku wê ji mijare hebûnê û rastîtiya wê ya dîyar wê weke ku wê bi ber nedîyariyê ve wê bide birin wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê çerçoveyê de wê kierkegaard wê mijare xwûdê û olê wê bikê mijare nîqaşê li ser hewldanên ku wê çawa wê bi têtîna xwestina ku ew wê bê pênasekirin ku xwûdê heya re.

Di wê temenê de wê, di renekê de wê weke ya ku ew wê weke aliyekê ku ew newê fahmkirin wê bi wê re wê hebê û wê, dervî mijare hebûnê wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê.

Wê dema ku em li nava têtîna heidegger a hebûnê dinerin ew wê ji aliyê têtîna vac û hebûnê û ankû rastîtiyê ve ku wê levbikê û ankû wê levnekê ve wê mijarê wê bixwezê ku ew wê hilde li dest. Wê di wê temenê de wê bixwezê ku ew wê, di şewayekê de wê, werênê ser ziman wê, her tiştê ku ew heya wê weke hebûnek heyî bê. Ew wê, di renekê de wê weke ku me li jor wê hinekê hanî ser ziman wê, mijare hebûnê û vacê wê, di wê temenê de wê, di renekê de wê bixwezê ku ew wê bi heyina wê re wê bikê mijare fahmkirinê. Di wê çerçoveyê de heidegger wê aliyekê ku ew bi hebûnê re wê weke ku ew di nava nepeniyê de dibînê wê hebê. Li gorî wî em bi zanînê wê bi aliyê wê yê heyî ê di jîyanê de wê dizanin û digihijina zanîna wê. Lê dervî wê aliyekê ku ew weke nefahmkiri jî dimênê wê di renekê de wê bimênê û ew wê, di wê temenê de wê weke aliyekê hebûnê ê ne dîyar wê, di hizirê. Di wê temenê de wê ya ku em wê derk dikin di gotinê de wê jî wê di renekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê, di renekê de wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di awayekê de wê dema ku em, tiştê wê derk dikin wê di nava ya ku me derkkirîya û wê ya ku ew wê weke hatî

derkkirin de wê çawa wê heviyekiyek wê hebê wê, di wê temenê de wê ji aliyekê din ve wê weke ya ku wê heidegger wê di mejiyê xwe de wê bi wê re wê bikê mijare lêpirsînê û wê di wê temenê de wê bixwezê ku ew wê, di rengekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê dema ku wê heidegger wê bahsa wê bikê û wê werênê ser ziman ku pêwîsta em bi hebûnê û ankû heyînê re alaquadar bibin. Em xwe li wê vekin. Wê, di nava têngîna hebûnê û vaca wê de wê, di awayekê de wê, bi wê re wê li wê bihizirê û wê werênê ser ziman ku wê, tişt wê, zanîna wê ya tiştî ku em wê ji wê digirin wê ne bi tememî zanîna wê ya hebûnê bê. Ew wê, di wê temenê de wê mijare hebûnê wê, dema ku wê dihênê ser ziman wê, di awayekê de wê bi tiştê weke bi hebûnê ku ew dihê dîtî bi navê “sein” ku ew dihênê ser ziman û ya ku wê weke bi hebûnê dayimî weke hebê “da” wê, werênê ser ziman. Di dewama wê de wê, dema ku wê, bi têngîna “dasein” wê li wê bihizirê. Ew bi teybetî wê di pêvajoya ya çûyin û hatinê, bûyin û nebûnê û ankû mirinê ku ew dibê wê li wê bihizirê. Li gorî wî, hêzek di gerdûnê de wê hebê ku ew wê temenê wê biafirênê. Di wê çerçoveyê de wê, ji aliyekê din ve jî wê ew tişt û ankû hêz wê çî bê û wê çawa wê were fahmkirin wê bixwezê ku ew ji aliyekê ve wê fahmbikê.

Li gorî heidegger wê, ew hêza ku wê diafirênê û ankû ew mirinê dihênê wê weke ‘hêzek tarî’ wê pênasebikê û wê di wê temenê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê her tiştê ku ew ‘sînorê’ wê heya wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê li wê bihizirê û wê di rengekê de wê, werênê ser ziman.

Heidegger wê di xabate xwe ya bi navê ‘hebûn û dem(Sein und Zeit)’ de wê mijare hebûnê wê, li ser temenê bûyinê û bi pêvajoyên wê yên bi demê re wê bixwezê ku ew wê fahmbikê û wê werênê ser ziman. Di dewama wê de wê pêvajoyên hebûnê û bi têngîna û temenê wê re wê bi xwezayê wê di rengekê de wê fahmbikê. Li ser temenê têngîna dîtbarîyê û nerînê bi têngîna şubjektivîsmê wê, bi çerçoveyek sazûmanî wê bixwezê nerînek hebûnê ew di wê temenê de wê pêşkêş bikê.

Di awayekê de wê, dema ku wê, ew wê, werênê ser ziman wê, di aslê xwe de wê bixwezê ku ew di awayekê de wê mijare hebûnê bi aliyên wê yên din ên ontolojikî re jî wê di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê fahmbikê. Lêpirsînên wî hinekê jî wê li ser têngîna hebûnê û têngînek fenomenolojikî vacê wê bixwezê ku ew wê di rengekê de wê werênê ser ziman.

Di awayekê din de jî wê, kierkegaard wê bixwezê ku ew mijare têgîna metafîzîkê wê, bi gotina xwe ya 'nexweşîya mirinê' re wê, bikê berlêpîrsînê de. Bi têgînên weke 'mirov xirab a', xirabî çî ya', 'xirabî wê nebaşî bê', nebaşî wê çî bê?, nebaşî wê neqanc bê' ... û hwd re wê, di wê temenê de wê, bi sazûmanek hizirkirinê a di xwe de wê bi berdewamî ku wê bide hizirkirin re wê, di rengekê de wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê ji çî wê destpêkê bikê û wê ji kijanê wê di dewama wê de ku wê hizirkirin û wê weke henandin wê bê hanîn wê weke aliyên ku wê, di wê çerçoveyê de wê li wê bihizirê bê. Di wê nûqteyê de wê, bi têtîliya bi têgîna hebûna hebûnê re ku wê çawa wê hebûn di hebûna xwe de bi hebûna xwe ve girêdayî ya wê, bi wê rengê wê, li ser temenekê têgînî-şubjeyî wê, di dewama wê de wê, li wê bihizirê. Di têgîna şubjeyî de wê ew çî bê û ankû çî ya wê, weke temenê wê yê hizirkirinê wê bi wê re wê bide hizirkirin. Di gotina çî wê çî bê' de wê, di wê hebûna çî çîya de wê çî'ya pêşî wê di têgînek hebûnî de wê temenê ya duyem ku wê weke ew ji wê dibiriqê wê, di dîmenek de wê rengekê hizirkirinê wê bi wê re wê di awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di ya çî ya de wê, pênasekirinek wê weke ku wê di wê de wê hebê û ew wê, weke têgîhek hebûnî wê bi wê re wê bi fêrsa ji wê bi fahmkirinê ku ew dihê girtin re wê, di reng û awayekê de wê weke ku wê bi wê re wê, di şewayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di wê fêrsa fahmkirinê a 'çîya' duyem de di gotinê de wê mijare obje û şubjeyê wê, bi têgînek fenomenolojîkî wê di awayekê de wê weke ku wê bi hizirkirina bi wê re wê xwe di rengekê de wê bide dîyarkirin. Ya ku wê di wê nûqteyê de wê, heidegger wê di 'hebûn û demê' de wê, li ser temenekê hebûnê re wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê fahmbikê û wê bi ya ku em wê fahmbikin û ya ku ew weke pêwîsta ku ew wê were fahmkirin wê çawa têtîliyêk fahmkirin a tam û di heviyekê de wê hebê û ankû nebê wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê fahmbikê.

Mijare hebûnê de wê, di wê rewşê de wê weke ku mirov wê di nava têgîna heidegger de wê, dibînê wê mijare de wê, nerînek dahûrî wê bixwezê ku ew di destpêkê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di nava têgînekê de wê, di serî de wê çavkaniya wê objeyî wê li ser wê hizirkirina wê ya şubjeyî re wê bi wê re wê, di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di dîmenekê pênasekirinê de wê, di dewama wê de wê weke ku wê were dîtin ew wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di mijare têgîna

şubjeyê de wê, bi têngînê wê tişt wê çî bê û wê di wê temenê de wê bi pênasekirina wê re wê, di dîmenekê de wê were dîtin ku wê bi wê re wê were lê hizirkirin.

Di mijare pênasekirinê de wê, têngîna ku ew hat pênasekirin wê bixwezeyî wê di rengê de wê weke têngîhek ku ew wê bi heyinekê wê xwe bi wê re wê, bide dîyarkirin. Di her têngînekê de wê, weke ku wê di zikhev de wê derbas bibin wê aliyê wê yê objeyî û şubjeyî wê weke ku wê bi wê re wê bi dîyarî wê hebê. Di dewama wê de wê dikarê wê weke aliyekê wê yê din wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê.

Wekî din wê dikarê wê bi wê re wê fahmbikê ku wê têngînek ku ew hat salixkirin wê, di wê çerçoveyê de wê ji aliyekê din ve jî wê dikarê wê bi wê re wê li wê bihizirê. Ew jî wê ew bê ku wê dema ku me têngînek wê pênasekir wê, weke ku ew wê bi hiş bibê. Wê di wê bi hişbûnê de wê çî wê hebê ku ew wê weke bi hiş dibê wê bi wê re wê weke têngînek fenomenolojikî wê xwe di wê de wê di rengê de wê bi wê re wê bide dîyarkirin.

Di awayekê de wê weke ku wê heidegger wê di wê xabate xwe ya ku me navê wê li jor da de wê, mijare têngîna çerçoveya têngînek jîyanî de wê di wê de wê ya ku ew wê bo wê bi wate bê û wê çî wê bi wate bê û wê çawa wê bi wate bê wê weke aliyên ku em dikarin wan bi hinek têngînên şubjeyî ên hizirkirinê û bi wê hizirkirinê wê kifşkirinê wê fahmbikin û wê werênina ser ziman bê.

Heidegger wê ji aliyekê din ve jî wê bi mijare têngîna darêjkê wê bi hişmendiyê wê çawa wê hebê wê, li ser wê bisekinê. Di wê temenê de wê, mijare hebûn û ankû nebûna têngîna darêjkê bo hişmendiyê wê di rengê de wê, di wê temenê de wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman. Di wê temen û çerçoveya ku ez bi wê bi hişmendiyê me wê, bi wê re wê çawa wê karibê darêjkek hişmendî wê bi wê re wê bibê wê bixwezê ku ew wê di wê temenê de wê li wê bihizirê û wê fahmbikê. Di wê temenê de wê gotina hişmendiyê û şubjektê wê di wê temenê de wê di rengê de wê weke aliyê ku mirov wê, di wê çerçoveyê de wê bi kirpênê û wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di wê têngîna hişmendiyê de wê dema ku em bi wê re wê, bi mijare hebûnê re wê li wê bihizirê wê tişt ku ew bi hiş biafirê wê, pêwîstî bi heyiniyekê a bi wê re wê hebê. Hiş wê, bêî heyinê wê nikaribê wê bahsa bûyina wê were kirin. Wê demê wê hiş wê di wê temenê de wê ji aliyekê ve wê weke aliyekê wê, yê din jî bê ku mirov wê karibê wê di wê temenê

de wê, fahmbikê û wê werînê ser ziman bê. Di dîmenekê din de jî wê dikarê wê bi wê rengê wê li wê bihizirê wê, têtînen weke yên hevbeş ku mirov wê, li wê dihirizê wê, di wê temenê de wê di wê de wê, weke kirdeyek bûjenî wê di dîmenekê têtîna şubjeyê a hizirkirina wê de wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Di her şubjektê de wê dema ku wê li wê were lê hizirkirin wê di wê de wê weke ku wê pênasekirinek wê hebê. Ew pênasekirin wê di renekê de wê, bi wê hebûna wê têtîna hişmendiyê re wê bi wê re wê weke têtîhek ku mirov wê bi wê re wê karibê wê fahmbikê bê. Tişt wê dema ku ew hebê wê bi wê re wê, weke bi têtînî bê û ankû ne bi têtînî bê wê, bi xwe û pênasekirina xwe û bi wê weke hişkê bi tiştê û di derbarê wê de wê weke hişa hişe a li ser wê re ku mirov wê bi wê re wê li wê bihizirê wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê û wê werênê ser ziman bê.

Di mijare hişmendiyê de wê, dudîmenî wê di wê rewşa wê ya fahmkirinê de wê, bi wê re wê hebê. Wê dema ku em bahsa têtînekê û dîmenekê heyinê dikin bi wê hizirkirinê wê demê wê ew wê weke têtînek fenomenolojîkî wê di wê hişkirinê de wê weke aliyekê ku mirov wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê fahmbikê bê.

Tişt wê, di renekê de wê bi kirdeyî wê di wê de wê, weke aliyekê ku mirov wê bi wê re wê bi wê re wê li wê li wê bihizirê bê. Em dema ku em bahsa tiştê din em bi wê re wê, bi têtînekê wê, dihirizin. Em bi wê têtînê re wê, salix dikin û wê dihenina ser ziman. Em bahsa hêstek ku em dijin dikin wê demê wê ew wê, têtîna wê hêstê wê weke heyinekê wê bi me re wê hebê. Di wê temenê de em, minaq ku em mijare hêstê wê di renekê de wê werênina ser ziman wê, çawa wê karibê wê di dîmenekê de wê bi darêjk bikê? Di wê temenê de wê, ev wê weke aliyekê wê yê din ê hebûnî ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê bi wê têtîna hişmendiyê a wê re wê li wê bihizirê bê.

Wek hêstê wê têtînen weke ku em bi azmûnê re wê bidest dikin û ankû wa fêrdibin wê di wê temenê de wê weke aliyekê ku mirov wê karibê wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê.

Di mijare salixkirina azmûnê de wê, dema ku em li pîretîkê dinerin wê di awayekê de wê bi wê re wê weke dîmenekê salixkirinê wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Lê ew dîmen wê di wê de wê gelek fektor, element, fenomen û diyardeyên ku em dikarin ji wê di wê de wan li wan bihirizin û wan fahmbikin wê bibin.

Di dewama wê de wê ev jî wê weke aliyekê wê yê din wê xwe bi wê re wê weke ku wê bide dîyarkirin wê hebê. Di mijare hebûnê û têgîna wê de wê, di wê temenê de wê li ser wê dîmenê wê yê heyinî ku me bahsa wê kir bi azmûnê û pîretikê re wê, pêkhatin wê weke aliyekê wê yê temenî ku em wê bi wê re wê li wê bihizirin û wê karibê wê di wê rengê û awayekê de wê bi wê re wê fahmbikê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Ji aliyekê din ve jî wê, dikarê wê di dewama wê de wê werênê ser ziman ku wê, mijare salixkirinê wê, di wê temenê û çerçoveyê de wê weke aliyê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê li wê bihizirê bê. Minaq kesekê ku ew bi tirs dibê, kesek ku ew di xwe de tiştî fihêti dibê, kesek ku ew di xwe de wê, tişteke wê bi kirinê wê bikê û hwd wê, di wê temenê de wê, di rewşê de wê weke ku wê pêkhaninekê wê di rengê de wê weke ku wê bi wê re wê, di reng û awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin bê.

Weki din jî wê dikarê wê di dewama wê de wê bi wê re wê, fahmbikê û wê werênê ser ziman ku wê mijare, salixkirinê wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe bi wê re wê bide dîyarkirin. Di nava her serboryê de wê, di wê de wê, tiştê ku ew hat serê mirov de wê, di wê de wê çi wê hebê? An jî wê serboryê de wê, ya ku mirov wê, weke hebûnê wê bijî wê, di wê de wê dîmenekê komplika a bi hêst, serborî weke bi jîyankirinê û pêvajoyên wê yên pêkhatinê re wê bibê. Di gotina serboryê de wê ne dîyariya ku ew hebê wê, bi rengê kirinê ve wê girêdayî bê. Lê ya ku wê dîyar bê wê bi awayê wê bûyinê ve ku ew bûya wê karibê wê fahmbikê bê.

Wê bi heman rengê wê, li ser rewşa dîtinê re wê, di wê temenê de wê, dikarê wê di dewama wê de wê, bi wê re wê, di rengê de wê dikarê wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê rewşê de wê, di rewşa ku ez bahsa nerînek kesekê din dikim wê di wê çerçoveyê de wê, di wê kirdeya wê gotina nerîne a kesekê din de wê, dîtina kesekê din ku ew çawa dibînê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê, weke çawa kesekê din wê dibînê wê bi wê rengê wê bibê. Ev wê, di mijare têgîna empatî danînê de bê, û ankû weke şewayên telepatîkî û hwd re bê wê bi wê re wê, weke dîmenekê ku mirov wê karibê wê bi wê re wê fahmbikê bê.

Di wê çerçoveyê de wê mijare salixkirinê de wê di wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê din ê giring wê mijare salixkirin wê di dîmenekê de wê, dema ku wê, weke nerînek min ew di derbarê de bi hişkirnek kir wê ew wê weke fenomenekê wê bibê. Minaq wê têgîna fenomenolojîkî a sartre ku ew wê, li ser têgîna azmûnakirina fihêtiyê re wê werênê ser

ziman wê, weke bo heyina zêhnan wê çawa wê pênasekirinekê wê bi xwe re wê bide dîyarkirin wê weke aliyekê wê yê din bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Fihêtîya bi hiş wê, weke weke bi wê rewşa hişmendiyî a wê re ku wê çawa wê weke bi azmûnkirina wê re wê bibê wê xwediyê dîmenekê fahmkirinê bê. Di wê temenê de wê di wê temenê û rengê de wê weke ku wê karibê wê bihizirê ku wê kes wê çawa wê xwe wê weke objeyeka nerîna kesên din wê bibînê û ankû tefkirbikê wê di wê temenê de wê karibê wê li wê bihizirê bê. Wê dema ku em li ser wê têgîna ku ew wê çawa wê xwe wê weke objeyeka nerîna kesên din wê bibînê wê, li wê bihizirê wê, bi awayekê weke bi apriori wê weke di gotinê de wê weke pênasekirina hebûna zêhnên din ên dervî me jî wê di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê, di dîmenekê de wê were pênasekirin.

Hîs û hêstiyariyên bi têgîna hebûnê

Di mijare hîs û hêstiyariyên bi hebûnê re wê dikarê wê di awayekê din de jî wê di dewama wê de wê bi wê re wê, bi wê re wê, di awayekê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê li wê bihizirê bê. Di awayekê de wê dema k uwê bahsa aliyên wê yên ku wê bi mijare hebûnê re wê were kirin wê di serî de wê, têgînên weke bêhêvîyê û hwd ku wê werina ser ziman wê dema ku wê, bi têgînên weke ku ezîtyê û ankû hebûnê salix dikin ku wê ji wan wê di rengekê de wê weke ku wê xosletek û ankû zêdetirî xosletekê wê, bidest ji rewşa xwe ya derkeve û ankû xirabibê re wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê were hanîn li ser ziman.

Di wê temenê de wê, ev wê, di rengekê de wê weke rewşek ku wê li ser wê rewşa ku ew hati dîyarkirin û ankû ew hati afirandin û dîmenê wê heya re wê di dîmenekê de wê xwe di awayekê de wê, were dîtin. Minaq wê dema ku wê kesek ku wê weke hemwelatîyek baş wê were dîtin û wê dema ku ew rewş xirabibê wê ji wê rewşê wê weke ku wê bêhêvî û rewşên weke yên mitale û hwd ku wê bikeve nava wan de wê bi wê re wê xwe di rengekê de wê bide dîyarkirin.

Di wê çerçoveyê de wê, dema ku wê kierkegaard wê bahsa rewşa hebûna mirov wê di wê temenê de wê bixwezê ku ew wê pênasebikê wê bi pêjna fahmkirinê a ku wê weke ku wê were ser ziman ku 'xwûdê mirov li dûnyê bi tenê hiştîya û ew terikendiya, ew êdî li dûnyê bi tenê ya û bi serê xwe ya. Di dewama wê de ku ew pêwîsta destê xwe bide berxwe û di awayekê de ew êdî ew rewşa xwe ya jîyanê û domandina wê û parastina wê li wê bihizirê. Ew wê li xwe wê berpîrsîyar bê. Wê ji kirin

û xwe wê berpîrsîyar bê. Wê di dûnyê de wê weke ku wê bi tenê bê. Di wê temenê de wê, di wê temenê de wê, li ser temenê hebûnê wê ya ku mirov wê hêvî bikê û wê di wê temenê de wê çawa wê hêvî bikê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li ser wê bisekinê.

Di awayekê de wê di çerçoveya têgîna hêskirin û evindariyê de ku wê bibêjê wê bi gotina “wê dema ku mirov wê her tiştê wê bi hêskirinê wê hêvî bikê wê demê wê ti tiştê hêvî nekê wê, vajî wê bê.” Wê di wê temenê de wê di rengekê de ew wê, di dewama wê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê ya ku mirov wê hêvîbikê û wê di rengekê de wê weke bi wê hêviyê wê, gava xwe biavêjê wê, weke ya ku wê bi wê hêsta hêvîkirinê wê bibê bê. Di awayekê din de jî wê wê bi wê re wê, werênê ser ziman ku mirov xwe bi ya xirab û xirabiyên ku ew dibin re ew xwe têkildar bikê wê temenê tirsbûnê wê bi wê re wê biafirênê. Di wê temenê de wê di mijare hêstê de wê aliyê baş û nebaş wê di rengekê de wê çawa wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê bibê wê bixwezê bi herdû aliyên wê re wê, di awayekê de wê fahmbikê. Di wê temenê de wê hêsta hêvîkirinê wê dema ku wê kes wê bi biryara wê ve wê rabê wê, êdî wê, ji wê zêdetirî wê êdî wê biryara xwe wê di dewama wê de wê bide.

Di wê temenê de wê, di rengekê de wê li ser temenekê têgînî û kirdeyî wê bi wê re wê di awayekê de wê weke ku wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin. Di wê temenê de wê bi kirdeyê re wê di rengekê de wê, mijare wateyê wê bi wê re wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê di wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê di wê temenê de wê li wê bihizirê û wê fahmbikê bê. Di wê çerçoveyê de wê, ya ku me azad dikê, hêstên me yên weke fihêtiyê bê, tirsê bê, xemê bê û hwd wê di wê temenê de wê karibê li wê bihizirê.

Weke sartre wê, di wê mijarê de wê li ser têgîna hebûnê û rastitiyê û ankû têgîna rasyonalityê wê bihizirê û wê di wê temenê de wê dema ku ew wê li hebûnê wê bihizirê wê, weke dervî ya rasyonel wê aliyekê ku wê, fenomenên irrasyonel û bi têgînek rasthatinî wê, li wê depelenê wê, weke ji aliyê ‘yê din’ ve ku wê bibê re wê bixwezê ku ew wê pênasebikê. Di wê temenê de wê, di mijara têgîna rasyonalityê de wê, sartre wê di wê warê de wê li wê bihizirê. Wê li ser rewşa watedayinê û ankû bi wê li wê gihiştina wateyê wê di rengekê de wê weke ku wê bi wê re wê li wê bihizirê wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman bê.

Di wê temenê de wê, rasyonalism wê, di wê mijare watelêkirinê de wê aliyê baş bê û ankû aliyê nebaş bê wê bi wê re wê, di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê fahmbikê û wê werênê ser ziman.

Di wê temenê de wê bi fêrsek fahmkirinê wê rasyonalismê wê weke ji wê têngîna bi watekirinê wê dûrdikê wê weke ya 'aliyê xirab' wê di awa û reng û renekê de wê bixwezê ku ew wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê, weke têngînek ku wê mirov wê çawa wê bi serbestî û bi serê xwe wê wateyê bibînê wê pêşîya wê bigirê wê di renekê de wê bixwezê ku ew wê salixbikê û wê werênê ser ziman.

Di awayekê de wê, dema ku wê, di awayekê de wê, di nava pêvajoya azmûnkirinê de wê dema ku wê kes wê hêstên xwe wê bi çewisênê û ankû wê, weke ji nedîtî ve wê were wê weke ku wê xwe bi sînor bikê wê di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê şîrovebikê û wê werênê ser ziman. Wê dema ku mirov wê xwe bi hinek azmûnên rojevî ve ew ku xwe bi sînor kir wê weke ku wê ji azadiya xwe wê bi şûn ve wê gavê biavêjê wê, di renekê de wê bibê wê, bînenê ser ziman. Di wê temenê de wê, di bin dîmenê 'dîtbarîya ya din' de wê, weke ku wê were dilgirtin wê, di wê temenê û çerçoveyê de wê bixwezê ku ew wê di renekê de wê pênamebikê.

Ew wê weke bi hêsta 'weke ji aliyê tiştê din ve hatî bidest xistin bê' wê di wê temenê de ew wê pênamebikê û wê di wê temenê de wê di renekê de wê bixwezê ku ew wê, di awayekê de wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê aliyê ku wê di wê nûqtayê de wê, bi zêdeyî wê weke ku wê bi wê re wê derkeve li pêş wê bi wê re wê ew bê ku wê çawa wê 'wateyê wê bibînê' re bê. Di wê temenê de wê di tiştê de wate dîtinê û ankû gihiştina wateya wê di wê temenê de wê weke aliyê wê yê ku wê bi wê re wê li wê were lê hizirkirin bê. Di têngînen Nietszche de jî wê dema ku em li wê dihizirin wê, di wê temenê de wê gihiştina li ya wateya wê re wê gihiştina li wê re wê, di renekê de wê, weke ku wê bi wê re wê were li wê hizirkirin.

Di wê temenê de wê, di mijare têngîna hebûnê de wê, weke ku wê li kirinê tevgerê û bi wê re wê li wê gihiştina wateya wê re wê, weke aliyê wê yê ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di wê temenê de wê, kes wê dema ku wê di hizirê wê di wê temenê de wê di renekê de wê weke ku ew dihizirê û diafirênê wê, di dîmenekê de wê li wê jî wê bihizirê. Minaq wê dema ku em li tiştê dihizirin wê, weke ku

me ew hizirkiriya û em wê di awayekê de wê wateyê didinê û wê di wê temenê de wê di rengê de wê bi wê re wê, li wê dihizirin.

Di dewama wê de wê, hebûn wê weke aliyekê wê yê ku mirov wê karibê wê di wê rengê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di awayekê de wê mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê bi wê re wê bi ya ku mirov wê wate didiyê wê, weke ku em wê ji aliyê xwe ve wê weke ku em wê ji aliyekê ve wê weke ku em wê diafirênin jî bin. Di wê temenê de wê, di wê çerçoveyê de wê, hêstên me, hîskirinên me wê di wê temenê de wê, di rengê de wê, me di awayekê de wê bi aliyekê ve wê bidina hizirkirin. Wê di wê temenê de wê, weke hebûnekê hebûna me jî wê, bi serê xwe wê, di wê temenê de wê bi serê xwe wê weke karina dayina li wê a wateyê û ankû bi watekirinê bê. Di wê temenê de wê ev wê di wê temenê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê di dewama wê de wê bi wê re wê di wê temenê de wê bi wê re wê li wê bihizirê bê. Di mijare salixkirinê de wê di wê temenê de wê mijare hebûnê wê ya ku me wê bi wê re wê weke ku wê salixbikê wê di rengê de wê weke ya ku mirov wê di wê temenê de wê bi xwe dikê bê. Ew wê, hêstekê wê bide me ku em wê weke hebûnekê bin. Ev bi hizirkirinê bê, bi kirinek bi pîretikî û hwd bê wê, karibê bi tiştekê ku em dikin ku ew çi bê bila bibê. Di wê çerçoveyê de wê weke ku em wê, dikin wê, di wê temenê de wê weke ku em bi wê weke hebûnekê na wê hîs û hêstekê wê bi wê re wê bide me.

Di mijare hebûnê de wê, dema ku wê bahsa wê were kirin wê di wê çerçoveyê de wê, di serî de wê bi salixkirina hebûna kirdeyî wê, di wê rengê de wê bi wê re wê were dîtîn ku wê di rengê de wê weke ku wê li wê were lê hizirkirin. Kierkegaard wê dema ku wê li hebûna mirov wê bihizirê wê, ji têtîngên weke kirinê û hwd wê zêdetirî wê li 'mîrovê kirde' wê di dîmenekê de wê li wê bihizirê. Nietzsche wê mijare têtîngîna xwezayê a hebûnê wê li ser wê çerçoveya wê kirdeya hebûna mirov wê bixwezê ku ew wê salixbikê.

Di awayekê de wê were dîtîn ku wê di sedsale 19'în de wê bi zêdeyî wê di wê warê de wê, hebûn wê bi serê xwe û wê, ne ji bo tiştekê lê wê weke bixwe û bi xwe re wê di reng û awayekê de wê weke ku wê bi wê re wê, li wê bihizirê û wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê li ser wê têtîngîna xwezayê re ku em bahsa wê bikin em, dikarin bahsa têtîngîna Dostyevski ên ku ew ji "nişeyên binardê" ku wê, bi keseyetek ku ew li civakê levnakê û wê, bi nasnamaya xwe ya ku ew afirandî ji wê ne xweş wê, di rengê de wê tefkirinekê wê bikê.

Di wê rengê de wê bi wê re wê, mijare kes û bi serê xwe wê, di renekê de wê bi wê re wê, di awayekê de wê werênê ser ziman. Di dewama wê de wê, dema ku em ji aliyê felsefeyî ve wê werênina ser ziman wê weke ku wê, kierkegaard wê werênê ser ziman wê, çawa wê, qatîbûn (presis) ku wê çawa wê, weke bi mantiqî û hwd wê, weke ne bi derfet bê wê li wê bihizirê. Di awayekê din de jî wê mijare hebûnê wê, di wê temenê de wê, di dîmenekê de wê ne tenê wê bi ya ku em wê fahmdikin re wê bixwezê ku wê werênê ser ziman.

Di mijare hebûnê de wê, çawa wê werênê ser ziman wê weke aliyekê wê yê giring wê xwe bi wê re wê werênê ser ziman. Minaq wê sartre wê dema ku wê, şîroveyê di xabate xwe ya li ser 'hebûnîparêzî hûmanism a' ku wê bikê de wê bahsa şîroveyên dostyevski wê bikê. Ji 'suc û ceza'yê wê, werênê ser ziman ku wê çawa wê qarakterê 'Raskolinikov' wê, tengezerîyek bi hebûnîparêzî wê bi bijîyankirina xwe wê bide dîyarkirin wê bixwezê ku ew di renekê de wê bikirpênê. Weki din wê di awayekê din de wê, dema ku wê bahsa mijare hebûnê û tengezeriya wê bikê wê di wê çerçoveyê de wê bi hinek minaqan re wê di dîmenekê de wê bixwezê ku ew wê di şêwayekê de wê werênê ser ziman.

Di wê demê de wê, hizirvan û filosofên ku wê li ser mijare hebûnîparêzîyê wê bihizirin wê di dîmenekê de wê çawa wê, di wê temenê de wê ev wê weke rewşekê ku wê xwe bide dîyarkirin wê li wê bihizirin. Hizirvanê hebûnîparêz ê spanyolî Miguel de Unamuno y Jugo wê di xabate xwe ya bi navê "The Tragic Sense of Life in Men and Nations (di mirov û netewan de hêstên jîyane trejikî)" wê, di wê de wê, vajî têngînek rasyonali a razberî wê, têngîhna ku wê, ku ew di jîyanê de ew bi wê dihên jîyin û wê, çawa wê bi wê çerçoveyê wê encamên wê xwe bidina dîyarkirin wê werênê ser ziman. Di heman awayê de wê di demên berî wê demê de jî wê weke ku wê, di nava xabatên weke yên Carvantes ên weke bi navê 'don kişot' de wê werênê ser ziman wê li leyha pêbawerîya mirovî wê, têngînek felsefeyî a bi sazûman ku ew wê, di wê temenê de wê karibê wê were hanîn li ser ziman wê, weke ku wê, vajî wê bi têngîhekê wê werênê ser ziman.

Di mijare hêsta hebûnê de wê, ji wê demê û pê de wê, têngîhên ku wê hêstan wê bixwezin wê pênasebikin wê, di renekê de wê, di wê temenê de wê, di awayekê de wê karibê wê werênê ser ziman. Ji wê aliyê ve ku em bahsa wê bikin wê, di awayekê zela de wê, mijare hêstên mirov wê bi helbestkirinê wê weke ku wê ti kesek wê dernekeve pêşîya filosofê kurd **Feqiyê teyran**. Di wê temenê de wê, di awayekê de wê mijare

hebûna mirov wê weke ku wê bi qarakter û keseyetiya dilberê re wê, di dîmenekê de wê bi wê re wê, bi kirpênê wê, têtgînek hebûnîparêzî a zelal wê, di wê temenê de wê bi keseyetiya wê re wê, di dîmenê de wê werênê ser ziman. Hem keseyetiya dilberê ku wê dîmenekê wê werênê ser ziman wê, di aslê xwe de wê, weke têtgînek hebûnîparêzî ku wê bi têtgîha salixkirina bi hêstên wê re wê, weke bi dîmenekê kûr a tengezerî re wê bixwezê ku ew wê li wê bipirsê re wê were dîtîn ku ew wê werênê ser ziman.

Di wê warê de wê keseyetiya dilberê wê, pêjnek xort a têtgîha hebûnê û felsefeya wê di wê warê de wê bi xwe re wê, di awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di mijare keseyetiya dilberê û qarakterê wê yê ku wê Feqiyê teyran wê çerçoveya wê werênê ser ziman wê, bi wê re wê, mijare hebûnê bi aliyên wê yên jîyanî, jîyankirinê û bi serê xwebûnê û di nava êş û eleme û tengezeriya jîyanî a mirovî de wê bixwezê ku ew wê di rengekê de wê werênê ser ziman. Wekî din wê ji aliyekê din ve jî wê bi heman rengê wê mijare nîqaşkirina hêstên vajî hev ên li ser mijare hebûnê re bê û ankû wê li ser wê çerçoveyê de wê weke aliyekê wê yê giring bê ku mirov wê karibê wê di dewama wê de wê bi wê re wê li wê bihizirê û wê karibê wê werênê ser ziman bê.

Feqiyê teyran wê, di wê temenê de wê destpêkek wêjeyî wê di wê temenê de wê bi têtgîhek û qarakterek hebûnîparêzî wê di wê temenê de wê weke ku wê di rengekê de wê bi wê re wê bikê û wê werênê ser ziman. Di wê çerçoveyê de wê, di mijare salixkirina qarakterê dilberê de wê, di şîroveyan feqiyên teyran de wê, xosletên civakî ên demê û di wê temenê de wê wê pêvajoyên dijwar û aloz ên ku ew di wan de dijî û di xwe de wê çawa wê weke ku wê di nava hewldana bi lêgerîna ku ew di derketinekê bi xwe re ew çêbikê û ji wê tengezerîya di hundûrê xwe de dijî ji wê derkeve wê, di wê çerçoveyê de wê, dîmenekê wê bi xwe re wê, di awayekê de wê weke ku wê bide dîyarkirin.

Di wê rewşê de wê, di mijare dîmenê dilberê û qarakterê wê de wê, mijare hebûnê û ankû têtgîna hebûnîparêzîyê wê ji wê aliyê ve wê bi çend aliyên wê yên teybet ve wê, bi rengê hizirkirina dema wê û demên piştre ku wê werina lê hizirkirin wê were dîtîn ku wê li wê bihizirê û wê bixwezê ku ew wê bi wê re wê, di çerçoveyekê de wê werênê ser ziman.

Di dawîya dawî de wê, bi mirina qarakterê dilberê re wê, di rengekê de wê, ji wê tengezerî û bêhêvîya xwe weke derneketinê û di wê de wê weke mayînê wê weke aliyekê wê bide dîyarkirin. Lê di wê çerçoveyê de wê, di wê rengê de wê, şîroveyan teyran mirov nikarê di çerçoveyek têtgînî a

rasonali a razber de wê, di dîmenekê de wê bi tenê wê fahmbikê. Ji wê zêdetirî wê bi xosletên şenber û jîyankirî re wê di wê temenê de wê, bi wê re wê bide dîyarkirin. Li ser hêstên qarakterê dilberê re wê, piştî wê, bi dîmenê bi xwe re jîyankirinê û tefkirkirinên ku wê weke bi xiyalî wê bi têngîna 'lêgerîna li xazineyê' û hwd re wê were ser ziman re wê, di awayekê de wê, weke ku wê bixwezê ji wê têngîna bêhêvîtiyê wê di renekê de wê derketinekê li başiyê wê bide çêkirin. Di wê de wê, bêgûman wê ev dîmen wê cihê gelek şîroveyên teybet wê di xwe de wê bide dîyarkirin. Di wê çerçoveyê de wê çawa wê, di wê rengê de wê, keseyet wê, piştî wê jîyankirinek weke ya ku wê dilberê wê bijî wê bi hêst û bandûrên wê bijî û ankû wê çawa wê piştî wê bijî wê bi wê dîmenekê de wê dîmenekê keseyetî wê bixwezê ku ew wê, di wê temenê de wê di renekê de wê bi wê re wê, werênê ser ziman.

Di mijare keseyetiya dilberê û şîroveyên wê de wê, di wê rewşê de ku wê, filosofê spanyoli Miguel de Unamuno y Jugo wê, bi navê xabate xwe ya bi rengê weke "di mirov û netewan de hêstên jîyane trejikî" ku wê bikirpênê wê, dîmenekê di wê rengê û çerçoveyê de ê berfireh wê bi wê çerçoveya xwe ya hizirkirinê re wê, weke ku wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê rengê de wê, şîroveyên teyran ên bi qarakterê dilberê re wê, li ser wê temenê wê weke salixkirina ku ew wê bi xosletan û hanîna wan a ser ziman re wê, di dîmenekê de wê xwe bidina dîyarkirin. Di wê temenê de wê li ser çerçoveyek esasî a weke 'ez bixwe û şertûmercên min' û hwd re wê bi têngîhekê wê weke çerçoveyek hizirkirinê wê bi hizirkirinên xwe re wê, di dewama wê de wê weke ku wê bide dîyarkirin. Di wê rengê de wê, di nava hizrên teyran de wê, di wê çerçoveyê de wê mijare hebûnê wê, ji wê aliyê ve wê, dema ku mirov wê hilde li dest û wê werênê ser ziman wê ji çend aliyan ve wê weke ku wê pêwîst bê ku mirov wê li wê bihizirê û wê karibê wê werênê ser ziman bê. Di wê çerçoveyê de wê di dewama wê de wê, weke aliyekê wê yê giring wê mijare hebûnê wê bi wê re wê, bi şertûmercên wê yên baş û nebaş, bi hêvî û bêhêvî, û hwd re wê, di dewama wê de wê bi wê re wê bikê mijare lêpirsînekê di çerçoveya fahmkirinê de ku ew wê bi wê re wê werênê ser ziman. Di wê temenê de wê li ser wê têngîna teyran re ku mirov wê werênê ser ziman wê, demê wê mirov karibê wê bi rehetî wê bi wê re wê bibêjê ku wê mijare hebûnîparêzîya mirovî wê ne tenê wê weke mijare razber bê. Wê weke mijarek û meseleyek ku wê her demê xwe di reng û awayekê de wê bi reng û awa wê bikê û wê bide dîyarkirin wê bi wê re wê di renekê de wê weke ku wê bi têngîh bikê.

Di awayekê de wê, di têtînê de wê hizrên teyran wê di awayekê de wê, li ser temenekê hêtî wê weke di dîmenekê wê weke di mijare sazûmanîya felsefeyî de jî wê li dijî wê di dîmenekê de wê, mijare hizirkirina jîyanê wê, weke ku wê derxê li pêş û wê li gorî wê hizirkirinê wê weke hêt û fêrsek fahmkirinê wê bi wê re wê bixwezê ku ew wê werênê ser ziman.

Di nava hizirvanên demên piştê ku wê di wê çerçoveyê de wê bi hizrên wan re wê karibê were hanîn li ser ziman ên weke Martin buber ku wê, piştî şoreşa cotmehê ku wê bi filosofên rus ên weke Lev Shestov û Nikolai Berdyaev û hwd re wê were ba hev wê di wê temenê de wê bikeve nava hewldanak têtînê a bi têtîha hebûnîparêzîyê û fahmkirin û hizirkirina bi têtîna wê ya bi felsefeyî re.

Helwest têtînên teyran wê weke ku wê dema ku em di dîrokê de wê li wê dinerin wê ji dema wê û li demên piştî wê heta wan deman wê weke ku wê di renekê de wê, di renekê hizirkirin de wê pêşawaniyê wê ji hizirkirinek bi wê rengê a mirovî re wê ji aliyê xwe ve wê bikê wê di dîmenekê de wê dîmenekê hizirkirinê wê weke ku wê biafirê. Di wê çerçoveyê de wê di mijare têtînên teyran de wê, mijare hebûnê û ankû hebûnîparêzîyê wê di wê çerçoveyê de wê weke ku wê bi aliyekê wê yê teybet re wê xwe bi wê re wê, di wê temenê de wê weke ku wê bide dîyarkirin.

Çavkanî:

- * Appignanesi, Richard (2001). *Introducing Existentialism*. Cambridge,
- * Cooper, David E. (1999). *Existentialism: A Reconstruction* (2nd ed. utg.). Oxford, UK: Blackwell
- * Luper, Steven (ed.) (2000). *Existing: An Introduction to Existential Thought*. Mountain View, Calif.: Mayfield
- * Marino, Gordon (ed.) (2004). *Basic Writings of Existentialism*. New York: Modern Library.
- * Kierkegaard, Søren (1855). *Attack Upon Christendom*.
- * Kierkegaard, Søren (1843). *The Concept of Anxiety*.
- * Kierkegaard, Søren (1846). *Concluding Unscientific Postscript*.
- * Kierkegaard, Søren (1843). *Either/Or*.
- * Kierkegaard, Søren (1843). *Fear and Trembling*.
- * Kierkegaard, Søren (1849). *The Sickness Unto Death*.
- * Kierkegaard, Søren (1847). *Works of Love*.
- * Sartre, Jean-Paul (1943). *Being and Nothingness*.
- * Sartre, Jean-Paul (1945). *Existentialism and Humanism*
- * Stewart, Jon, ed. (2011). *Kierkegaard and Existentialism*. Farnham, England: Ashgate.
- * Earnshaw, Steven (2006). *Existentialism: A Guide for the Perplexed*. London: Continuum
- * Wartenberg, Thomas (2009). *Existentialism: A Beginner's Guide*. Oxford: One World
- * Heidegger, Martin (1993). *Basic Writings: From Being and Time (1927) to The Task of thinking (1964)*. Edited by David Farrell Krell (Revised and expanded ed.). San Francisco, California: Harper San Francisco.
- * Simone de Beauvoir, *Force of Circumstance*, quoted in Ronald Aronson, *Camus and Sartre*, University of Chicago Press, 2004
- * Buber, Martin (1970). *I and Thou*. Trans. Walter Kaufmann. United States: Charles Scribner's Sons

Abdusamet Yigit, kurdistan, cizirabota, 2016